

MATIU

Yesunomo Matiuyo Wia Mekaneya

Yesuno Kaua-mikiti Opia Tagama Nekenemo
(*Luke 3:23-38*)

1 ¹Ipa Yesu Keraisu one kaua-mikiti opia tagama nekenemo. Yesu onepa Depidi-loeke tagene ago. Depidi onepa Eberame-loeke tagene ago.

²Eberame onepa Aisakene etene. Aisake onepa Yekobene etene. Yekobe onepa Yudaneka Yudane wamene-mikitaneka etene. ³Yuda onepa eya agota Peresi Siratane etene. Einagotapa nine Temayo opianeya. Peresi onepa Eserono etene. Eserono onepa Ramene etene. ⁴Rame onepa Aminadapene etene. Aminadape onepa Nasonono etene. Nasono onepa Salomonono etene. ⁵Salomono onepa Boasine etene. Boasi onepa nine Reapeyo opianeya. Boasi onepa Obedene etene. Obede onepa nine Ruseyo opianeya. Obede onepa Yesine etene. ⁶Yesi onepa ali atoa lukoa meane tobou ago Depidine etene. Depidi onepa Solomonono etene. Solomono one ninepa namolo Yuraiane natonoke Depidiyo motaneya. ⁷Solomono onepa Riaboamene etene. Riaboame onepa Abaisane etene. Abaisa onepa Esane etene. ⁸Esa onepa Yosopasene etene. Yosopase onepa Yoramene etene. Yorame onepa Usaiane etene. ⁹Usaia onepa Yosamene etene. Yosame onepa Easine etene. Easi onepa Esekaiane etene. ¹⁰Esekaia onepa Manasane etene. Manasa onepa Emosine etene. Emosi onepa Yosaiane etene. ¹¹Yosaia onepa Yekonaiane etene ni Yekonaiane wamene-mikitane etene. Einapetepa Iserele yene mone Babilone take aua nidikoa pekeneya.

¹²Nititikaneyake Yekonaiayo Siale tiele opianeya. Siale tiele onepa Serababelene etene. ¹³Serababele onepa Abiudene etene. Abiude onepa Elaiakemene etene. Elaiakeme onepa Esone etene. ¹⁴Eso onepa Sedokene etene. Sedoke onepa Ekimene etene. Ekime onepa Eliudene etene.

¹⁵Eliude onepa Eleasane etene. Eleasa onepa Masanene etene. Masane onepa Yekobene etene. ¹⁶Yekobe onepa Yosepene etene. Yosepe onepa Mariane ana. Mariayo Yesu opianeya. Yesu einagopa Keraisu wa ibini akene ago.

¹⁷Nipa Eberameke titimoa Depidike tugoapa opia tagama nekene ali-kitipa ali leme kakoa (14) ibini akene ali-kama wia mekaneya. Ni Depidike titimoa Yu yene Babilone take aua nidikoa pekene-pete tugoapa opia tagama nekene ali-kitipa nika ali leme kakoa (14) ibini akene ali-kama wia mekaneya. Wa Yu yene Babilone take aua nidikoa pekene-pete titimoa Keraisuke tugoapa opia tagama nekene ali-kitika ali leme kakoa (14) ibini akene ali-kama wia mekaneya.

Yesu Opianemo

(Luke 2:1-7)

¹⁸Yesu Keraisu opikilepa eya taneya. One nine Maria Yosepene tu pia kakene atoa Yosepeke wete poameneyake one mati kakedeka. Enipa Epetane Yominiyo taneya. ¹⁹Mati kakeneya mekale enekome one poatekago Yosepe wene kiyo akene ago tokome i atoa ya takamouno, ne wakuno, pa wane wetekakeneka ali atoane lene yoto wetekamou wa wene pia meaneya. ²⁰Nitoo mekaka Ali Munono edelo ago Yosepe pule pitikata nokome okome Depidike tagene ago Yosepe Maria neke natono moa latikade piti moamea. Mati kakeneya Epetane Yominiyo taneya tokolo ni uku. ²¹Mariayo ali mati opikale one ibini Yesu wa oade toko. One yatenepa kini tokoi poaneleme kiwi moa labaneya kakoita toa moo tokolo tekene ni uku wa edelo agome oa pekeneya. ²²Enipa Ali Muno agono agale toawe akane agome papete wia mekapiane toa taatekamotoa enika enile tootapeneya. ²³Ali poamene tuatoa mati kakeneya mea ali mati opikale Imanuele wa ibini oi wa wia mekapianeya. Imanuele wapa Akolali toto-pala opia meko wa ekete oko.

²⁴Yosepe pule pitikata kamo pokome Ali Munono edelo agome tamene wa okana toa tokome natono Maria enemotaneya. ²⁵Nitooapa mati wete opiameneyakepa koua piameneya. Nitoo mekale ali mati opikale Yesu wa ibini akeneya.

Lou Witia Noko Lono Mea Ugu Ali-mene

2 ¹Yesu opikilepa tobou ago Erodeyo Yudea ta talo toa meka-pete eni ta keneke piko Beseleme take opianeya. Nititikaneyake a tibuke tagoi yakome tokale enoai tane ago-mene lou witia noko lono ta tetemada kawa Yerusaleme take nekete ekete ²Yu yenane tobou meateko ago eni mati opikilepa maida taneya-pe. Eni mati opianeya tadeko wa wene tomotoa tokome weneya tagoi pade witia nome kakale enekoya tekete one pikota wadini tukuadete noko wa akeneya. ³Nimo okoli

yatekete Yerusaleme take ako tobou ago Erodeyoka ete ali atoa peyameka ekete ekee enidopa edemo iki patu wa wene keda taneya kakeneya.

⁴Nitoapa one mekuta Akolalike lodo yoai tane ali-kitika kini totono pine toa olaukane ali-kitika kiwi peya noe wa Erodeyo kayo oa motokome okome Keraisu wa papete ibini oa plane ago mani take opianeya pioo-pe-kale ekete ⁵one opiateko tapa Yudea ta keneke piko Beseleme ta. Enikepa Akolaline agale toaweaa akane ago padame eya wa wia mekapianeya.

⁶ Yudea ta keneke piko Beseleme ta nepa de ta deyake Yudea ta keneke eni pitikalimepa nepa paya tetepo takameamele toamoo. Wida neeke tawateko ago pade ako odene meko tobou agomepa sipi sipi kai talo tou toa anu Iserele yene peya talo takoa kawoo wa einagome wia mekapianeya wa e ali-kitame Erode-pala akeneya.

⁷Nimo okoli yakatekoapa wene muno kakeneya meane ali-mene one kidene mekuta noe wa agale poti lukatekoa oa wetekakale nokoli okome wini tagoipa manipete titia witia noka-pe wa yakatekoa okome ⁸wini matipa tuku-kama tokoa kawatino, poe. Noanuka eni mati pikota neuwe tukupiane kei piouno, enamutuketepa wete no oto onoatino, poe wa Beseleme take wetekaneya. ⁹⁻¹⁰Nitikale yakamotekete pokoli lou witia noka lono titia kakale enekoina tagoi namolo kawa pekeneya. Namolo kawa pome eni mati meka yapu pitia tibuke yateta pome kapaneya. ¹¹Yateta pome kakale einali-mene mati meka yapu pote enekoli eni mati nine Maria-pala mekale enekete wadini tukupia kei pia kakeneya. Nitoapa kini kamo taneya kake ua nootokaneya yawa moa mati metekilepa golo kue yomo page kalono taneyata mekala taneya. ¹²Nitimotekete kini take wakapea peketepa Erode mekata koekoa padeka lono katekoa pekeneya. Nipa kini pitikoita Akolaliyo pule metekanakale toa nitaneya.

Idipi Take Pitoa Pekenemo

¹³Nititikaneyake Ali Munoyo moa wetekane edelo agome Yosepe pitikata pule menokome okome tobou ago Erodeyo wini mati wiademe tuku toa kakono, wete kamo wini mati nina-pala aua Idipi take toa poe. Oto wakapea ipete noe wane okou-peteka eida nepia meatino poe wa pekeneya. ¹⁴Nitikale Yosepeyo eni mati nina-pala aua likonu kamomotokome pitoa pome Idipi take pome mepaneya. ¹⁵Mekomepa Erode tukaleka pa eida meaneya. Enipa Ali Munagome one agale toaweaa akane ago imo akamene wa akene toa taatekaneya. Eya wa akeneya. Anu mana Idipi take meaneya kayo oane mou.

Dedeya Ali Mati-kiti Wia Tukanemo

¹⁶Eni wene muno meane ali-mename Erode yotokatekoa kini take wakapea pekedekoli yatekome Erode kotimi yotaneya kaka matiyame

eya taneya. One poyo ali-kiti Beseleme take moa wetekakome okome Beseleme takeka eni ta unukoa piko takeka meki mati-kiti mali takuta ponamene mati peya wia tukakapoe wa wetekaneya. Nipa eni wene muno meane ali-menamewa tagoi ipete witaka wa okoina wene tokome taneya. ¹⁷Nipa Akolaline agale akane ago Yeremaiayo papete oa plane toa taatekaneya. Eya wa oa pianeya.

¹⁸ *Rama take padame komo okomokale yakaneya. Nipa tumai mekome komo ka oa kakeneya. One mati-kitike Resele komo ka oa kakeneya tokome padameka one eni ela oyake teigakamele toameneya. Nipa one mati peya tuutapeneya tokome taneya wa Yeremaiayo oa plane toa taatekaneya.*

Nasarese Take Wakapea Pekenemo

¹⁹Erode tuutukaneyake Ali Munono edelo ago pade Yosepe pitikata Idipi take nome pule menokome okome ²⁰wini mati wiadete tuku tokoa kakoina ali-kitipa tuutapeneyano, wini mati nina kini Iserele take wa aua poano, wete kamo a pono wa pule mea pekeneya. ²¹Nitikale kamomotokome eni mati nina kini Iserele take koua wakapea pekeneya. ²²Koua poademe pokome yatekale tobou ago Erode luku manago Akeleasi mekome Yudea ta yopia meko wa okoimo kugu yakatekoa eni take wakapea pome mepamene piti tokale Galili take pome mepaneya. Nipa edelo ago padame Yosepe pitikata pule metekome okana toa ²³Galili ta keneke piko Nasarese take pome mepaneya. Nipa Akolaline agale akane ali-kitamewa i toaweane uku matipa *Nasarese take ago wa ibini oi* wa oa plane toa taatekaneya.

Ue Motokama Yakene Yoneyo Oma Yakenemo

(Make 1:1-8; Luke 3:1-18; Yone 1:19-28)

3 ¹Enipetepa ue motokama yakene Yone Yudea ta pikoka ali piamene lono taatekoa nokome eya wa mo wima yakeneya. ²Akolali a tibu meko agome ali atoa keleyo talo toateko tigotokono, kini tokoi poanele tewitikoa wawe wa mo wima yakeneya. ³Nipa Akolaline agale akane ago Aisaiayo papete eya wa wia mekapiane toa Yone taatekaneya.

Ali piamene ta ludu panagome eya wa mo wima yawoo. Ali Muno noateko ka nodokakapia one yawateko ka-kitika kijotokakapia toatino toe wa taatekoa nokome oo wa Aisaiayo Yoneke oa pianeya.

⁴Yone einago taatekoa nokome kamelo kai pineme latiane mamina kawa one matiuka pitimekawe kai kepeneme latiane matiu kawa taneya. One nakene neepa apio-pala koeyapo ego ueta-kama nokala taneya. ⁵Nitane ago yakadete eya yene Yerusaleme takeka Yudea ta keneke piko ta-kitikeka Yodane ue liti piko ta-kitikeka mekoi-kiti one mekata nokala taneya. ⁶Nitoapa kini tokoi poanele i i wa toaweane ootapekoli nipa ue moe wa Yodane uele kakome ue motokakala taneya.

7-8 Einata einapete Parisi ali-kitameka Sadusi ali-kitameka ue moadete nokoli enekome okome beita, kipa kayane yagono-mikiti. Akolaliyo kibu moateko tigotoma nokono petoatino oto ita poe wapa teyo pubu okolo niki-pe. Kini namolonakaledo tewitikoa wakedekolipa nipa ali atoame enemotono, epetanele toma pamene. 9 Eya wa wameamene. Kipa Eberamene kaua-mikiti mekono, Akolaliyo edoa kibu momotoa-pe wa wameamene. Akolaliyo i piko kue wane-kiti moa Eberamene mana-mikiti oyake latikakamele toko. Nitamele tokono, kipa Eberamene kaua-mikiti meko wa edoa mate agale oadete-pe. 10 Yomo-kiti k_u tuameadekale pinagome tue moa k_{awa} toele pitikoo. Kipa tueme k_{awa} pitikateko tigotokolo tekene ni uku. 11 Noanumepa kini namolonakale tewitikoa wamotoane tekene pa ue motokaku. No litimotokakome ele kule telekole toa no moa patukako ago noademe toko. Nopa pa ago tekene one kawa yeneka oyake pikoa katekamele toamoko. Einago nokome ali atoa pa ue motokameneya Epetane Yomini-pala toeta motokademe toko. 12 Witi k_u takoa motokagome-kiti one tapepora moa nokome witi k_u witikatekoapa yaku pupulegeme popokoa aua pomotoa tokome pokotoa ate pitikakala too. Nitoapa k_u pitoa auma kakale witi k_u lobutua piko yapu keneke moa pitikoi too. Ni yaku koukoa moapa nokoa-kama kako toe mine pitikoi too wa Yoneyo akeneya.

Yesuyo Ue Motanemo

(Make 1:9-11; Luke 3:21-22)

13-14 Yesu Galili ta tewitikoa Yodane ue yotoko lono Yone mekata nekeneya. Yoneyo ue motokamotoa tokome ni nekeneya. Nitikale ue motokamademe wakome okome uepa neme no motokamedekono, anume ne edoane ue motokamotoa-pe wa okale okome 15 mena, opipa ue motokoa wane i nukuna. Akolaliyo ta wa okale-kama tamedekolo tekene ni uku-kale okome nipa nitouno ta wa ue motokaneya. 16 Nitikale Yodane ue matanu pogatekoa pokome enekale eina eina tibu patetepikale Epetane Yomini ini weuwe keneya a tibu mea nome oneke pitanokale enaneya. 17 Nitikale a tibuke agale ludu nokome okome wini agopa anu kolotini ago, anu managono, one tokoleke kolotine meku wa akeneya.

Setanuyo Yesu Likoa Enanemo

(Make 1:12-13; Luke 4:1-13)

4 1 Nititikaneyake Epetane Yominiyo Yesu ali piamene take koua pokomepa Setanuyo likoa enemotoa tokome aua pome mekapaneya. 2 Nitaneyake ta pataka padeka noi kakoa (40) ponoka toa nee nakileka toameneya kobu tokale meaneya. 3 Kobu tokale meaneya Yesu likoa enatekago nokome okome ne Akolaline mana tadekalepa nipa ika i piko kue-kitipa neke noateko palawe wane-kiti latiano ta wa likoa enekome okale okome 4 eya wa

wia mekaneya pikono, yaka. *Mea kawadetepa pa nee-kama moa noameneya Akolaliyo oka toa-kama yakoa moamene* wa wia mekaneya piko wa Yesuyo okale ⁵Akolaline Yerusaleme take aua pome tobou losu yapu muno waneke moa kakakome okome ⁶ne Akolaline mana tadekalepa ita kawa keika tiga-na. Neekepa Akolaline bokuke eya wa wia mekaneya pikolo tekene ni uku.

Akolaliyo ne i agopa wedoa yopia kamene wa one edelo yatene yameoo.

Nitikale ne tugoa ogo eya nakaya tokale kini yoname lekamonoi.

Enimopa Akolaline bokuke wia mekaneya pikono, nepala padeleka toamoono, tigaketika wa Setanuyo likoa enekome okale okome ⁷Akolaline bokuke eya waka wia mekaneya piko. *Neke Ali Muno Akolali likoa enameamene* wa wia mekaneyano, wini okole toamou wa wakeneya. ⁸Nitaneyake Setanuyo Yesu aka mati kakene tono tobouke moa aua pome kakapaneya. Nitoapa ako tobou ali-kitame yopiane ta piko peya ni eni ta-kitike koniyoya peya yametekome okome ⁹anu kawane pitalogake no kowitikalepa nipa eni ta piko peya ne ako odene tobou ago meke talo toa wane yametapeouno ta-kale okome ¹⁰Setanu ne ete pa. Akolaline bokuke eya waka wia mekaneya pikono, yaka. *Neke Ali Muno Akolali einagoke odene nate wene pianeya mea kowitamene. Losule tikilepa onekele odene takoa tamene* wa Yesuyo okale ¹¹Setanuyo Yesu tewitiko pokale edelo ali-kiti one mekata note auapenanya.

Yesu Galili Take Mea Titikome Tanemo

(Make 1:14-15; Luke 4:14-15)

¹²⁻¹³Wa naniko Yone po yapu pitikaneya wa okoimo kugu yakamotokome Yesu Galili take wakapea pome mepaneya. Nitoapa eida me me toomotokome Kapaneame take pome mepaneya. Eni taapa Galili ue matanuke latiane ta. Sebulane Napesalai tata keneke piko Kapaneame eni take pome mepaneya. ¹⁴Nipa Akolaline agale akane ago Aisaiayo papete eya wa oa plane toa taatekoa taneya.

¹⁵⁻¹⁶*Sebulane ti-pala Napesalai tita kipala eya wane ukuno yakamene. Kini wini*

Galili mine lonoka Yodane ue lonoka mone yatene awia note mekala tokoiyake eya wane uku-ye. Wini take yomiyomu keneke mekete enekoli pa tokaya tubeya wane witakale enoi. Yomiyomu katoganeya tuadete meou toa pa meki-kiti wida mekika pa pitatapeademe toko wa Aisaiayo Akolaline bokuke papete wia mekaneya.

¹⁷Eni agale taatekoapa enipete titimoa Yesuyo mo wima yakome okome Akolaliyo kiwi talo tokole keleyo witateko tigtotoma nokono, kini namolo wene wia wamene wa oma yakeneya.

Mou Tagi Tane Ali-mene Takoa Motanemo

(Make 1:16-20; Luke 5:1-11)

¹⁸Yesu Galili ue mine matanu ludu kokotoma ponokome enekale ali takuta odene wamename mou tagi toa kakoli enaneya. Panago Saimone

one pade ibini Pita wa akene ago wamene Aderutame kini tanele tekete mou tagi toa kakoli ¹⁹enekome okome mou tagi toa kawou toa ali atoa motokakete toatikile olaukouno, no litima noe wa okale ²⁰eina eina kini tagi ka eida tewitikalogoā litima pekeneya. ²¹Nitaneyake Yesu kutu pokome enekale odene wamena Yame Yoneta etene Sebedi toa ue dipike mekoli enaneyā. Einagota kiniketāi-pala ue dipike mekete tagi ka pilianeka lipua mekoli enekome okome yukuyagota wete noe-ye wa kayo oma ponokale ²²eina eina einata kiniketāi ue dipike memotoa Yesu litima pekeneya.

Yesuyo Ali Atoa Olaukoa Latekoa Tanemo

(Luke 6:17-19)

²³Yesu Galili ta ludu pima yakomepa losu yapu kaka toa pome olaukoa ni Akolaliyo ali atoa talo tokole i i wa kini wene epetekanemo oma pome ni eya kuya kini tane yene peya latekatapea taneya. ²⁴One eni toma yakenemo Siria ta ludu oa puputikatapeneya tokale dikane notokane yene taneya meane ali atoa one mekata note koukoai taneya. Nipa yeneme tukete tete mokoā kakene-kiti ni ipono awitaneya meane-kiti ni leau akeneya meane-kiti ni kawa yonota wia mekaneya meane-kiti enika eni ali atoa kini oya-laweme Yesu kakata aua nokala tokoli latekoa wetekakala taneya. ²⁵Nitaneyake ta piko peya Galili ta Dekapolise ta Yerusaleme ta Yudea ta Yodane ue lou witia noko lono piko ta enika eni ta ludu pitane ali atoame one litima penaneyā.

Yesu Tono Tobouke Pome Mekome Olaukanemo

5 ¹⁻²Eida oboa kakoi-kiti enemotokome Yesu tonō pade lewia aya waneke pome mepoka. Nitikata one oyali-lawe note mekoli one tepene meaneya yawa eya wa olaukoa meka.

³Kini weneme Akolalinele nateleka takamele toamoko wa oneke-kama wene tuganeyā meki-kiti kolotine meati wane uku.

Akolaliyo one pawe toa talo toko taapa kinino, noe wa kiwi yameoo tokolo tekene ni uku.

⁴Komo oa tumai keneya meki-kiti kolotine meati wane uku.

Akolaliyo kini eni ela teigoo tokolo tekene ni uku.

⁵Ni poti wene pianeya mea utanele-kama toa meki-kiti kolotine meati wane uku.

Ta piko peyapa kini wa Akolaliyo kiwi yameoo tokolo tekene ni uku.

⁶Ue nodome-kiti tuaneyā meou toa Akolaline kiyo akene peku-kama noadiya wa wene pia meki-kiti kolotine meati wane uku.

Akolaliyo one eni peku lawetekale noa tagatapeoi tokolo tekene ni uku.

⁷Ete ali atoa kibu moameneya yono lukoa meki-kiti kolotine meati wane uku.

Akolaliyo kiwika kibu moameneya yono lukoa meoo tokolo tekene ni uku.

⁸ Kini tepene poane wene takoa koikatapeneya meki-kiti kolotine meati wane uku.

Eni ali atoame Akolaline lene timini enoi tokolo tekene ni uku.

⁹ Poi ete oto wa teitakutukoa meki-kiti wini poi wia pitikoe wa moa kawikama piki-kiti kolotine meati wane uku.

Akolaliyo kipa one mana kono-mikiti wa oo tokolo tekene ni uku.

¹⁰ Akolalinele takama yawou wa kiyo akenele toma pikileke tete moma piki-kiti kipa kolotine meati wane uku.

Akolaliyo one pawe toa talo toko taapa kinino, noe wa kiwi yameoo tokolo tekene ni uku.

¹¹⁻¹² Anukule takama yakike ete ali-kitame tea agale oa tete mea i yene kime poanele tiki wa kapene agale oa tikilika kolotine meati wane uku. Nitikikepa a tibu pine epetaneya-kama enatikiyano, nitoa kamotono, ke wa kolotine meati wane uku. E yename kiwi tete eni metekipa nipa kini kaua-mikitame papete Akolaline agale toawe akane ali-kiti tete mema nekete tane toa totoka opi nitikino, ke wa kolotine meati wane ni uku wa Yesuyo oka.

Kusa-pala Patake Pedoa Akenemo

(Make 9:50; Luke 14:34-35)

¹³ Kipa ali atoane nee eyake takoa nakina to wane adeka plane uku. Too pade me pokome meke toamokolopa edoa wa meke takamotoa-pe. One me pekeneya tokome toatekale piamokale pinagome akolono paka kaua mitapeoo. Nitaneya pikale tokome ali atoame kautoa witia wawei.

¹⁴ Anu oya-lawe kimepa ta piko peya meki-kiti pa takatikiya wane adeka plane uku. Ali atoame tono toboukedo ta latikolipa nipa keleyo eni latianeya kawoo. ¹⁵ Panagome-kiti one labo tole udukakomepa okolo petene moa kautalogakoya mena. Nitameneya ali atoa yapu mekita pa keleyo toa kamotoa tokome labo piatikita moa piko. ¹⁶ Eina toa yete pade ali atoa pa takama pamene. Kini Akolalinele epetekoa takama pikile enekete a tibuke meko Atai Akolali-pala ke wa oa one kei pia totonono, nitamene wa Yesuyo oka.

Yesuyo Mosesene Totonoke Olaukanemo

¹⁷ Mosesene totonoka Akolaline agale toawe akane ali-kitane agaleka no i agome katekoa wawademe noko wa wene piameamene. Enile toadene nokouya mena. Kini oa planele taatekoane toadene ni nuku. ¹⁸ Nipa eya wa wene taneya meamene. Tibu itonota wete takoa poameneyake eni totono wia mekane toa etene nateya bi mekamu tane-kitika pake katekapitikoa wawameneya pa pia kawoo. Nipa Akolaliyo

papete wene toopianele peya wete taatekameneyake pa pia kawoo. ¹⁹Eni totono piko toa natele deyaka katekapitikakome litia toameamene wa olaukako agopa nipa Akolaliyo ali atoa talo tokome dikako ago etene keku ago tetepo takoo-mo. Wa eni totono piko toa natele deyaka katekameneya peya litia tootapekome ete ali atoa kimeka litia tootapeamene wa olaukako agopa nipa Akolaliyo ali atoa talo tokome dikako ago etene ako ago tetepo takoo-mo. ²⁰Akolalinele takaku wa wene piketeke kini totono pine toa olaukaki ali-kitameka Parisi ali-kitameka onekele takakete tiki toado moa patukameketepa Akolaliyo talo toko take edoa pote mepadete-pe.

Timini Nakeneleke Olaukanemo

²¹*Yete pade ali atoa wia tukameamene, ni panagome panagodo wia tukakalepa kini take koiso yatekaka ago mekata lia aua pamene* wa papete olaukama nekeneya-mo. ²²Noanume eya wane wini ukuna-ye. Panagome one oya ago-pala kotimi yotokalepa nipa koiso yatekakago mekata lia aua pamene. Wa panagome pade ago-pala nepa lu oko ago wa-kitido tedu metekalepa nipa tube koisoke Kanosolo ali-kiti mekoita lia aua pamene. Wa panagome panago-pala nepa nego noma yako ago wa poanemo okomepa nipa tukome poane take toe mine mekota poo. ²³Nekeya pade Akolalike lodo yoai tiki walaike eida aua poke meade kakedo panagome nepala pademo oatekamo nami kakono wene tekepa eya topamene. ²⁴Nekeya eida tewitikalogoa einakago mekata peke odene weneta piata wa amene. Odene weneta piitakutukoapa wakapea noke nekeya Akolalike lodo yonamene. ²⁵Panagome-kiti i ago neme poanele tokanano, neke eina tokanakale koiso pitia yatekagome pitia yatekamotono, nee noo wa enemotokale opiado pekepa eya wa oa tamene. I ago ame koiso wamatono, odene weneta piata wa oa enamene. Nitameneya eniledo toamokalepa nipa einagome koiso yatekakago mekata lia aua poo. Nitikale koiso yakatekoapa ne i ago po yapu pitikapoano pa wa poyo ago moa metekale moa pitikapoo. ²⁶Nitikale neke take oto noateka kuedo odene tuane kue waneka katepitoa toamokalepa eida pa pia kawoo.

Atoa Lia Motikike Akenemo

²⁷*Mone padane atoa koua piameamene* wa papete olaukama nekeneya-mo. ²⁸Opi noanume eya wane wini ukuna-ye. Panagome pade atoa pa one leneme enetekoa ei einatoa kouane piadiya wa wene pikopa nipa wete eni koua pitane tetepo takakome toko. ²⁹Neke nimini yono lono kako leneme pinali ne toa potokakolopa wete toa wamene. Neke leneta takuta kakeneya poane take moa pitikaneya mekaya tokale neke eni poane lene wete toa wamene. ³⁰Neke nimini yoname pinali ne toa potokakolopa nipa eni yono teja wamene. Neke yonota takuta kakeneya

poane take moa pitikaneya mekayano, neke eni poane yono wete teja wamene.

Atoa Wakete Pa Wa Wetekakike Olaukanemo
(*Matiu 19:9; Make 10:11-12; Luke 16:18*)

³¹Neke atoa wawadepa nipa namolo takoa ne wakene wakuna wa pipia wia meetekoapa pa wa wetekamene wa papete olaukama nekeneya-mo. ³²Opa noanume eya wane wini ukuna-ye. Atoame eko ali kode noameneyake aname pa wado wakomepa poanele eni toko. One atoa pade alike edoa pomotoa-pe. Atoa pade alikedo pokomepa poanele onemeka toko. Nipa one aname tokoleke atoameka poanele eni toko. Eko agome wakene atoado panagome motokomepa nipa mone moamateko atoa eni motoko.

Iya Tia Eya Tia Wa Wameamene

³³Eya wa papete olaukama nekeneya-mo. *Padele-kiti toade iya tia eya tia wa neke oka toapa kotu kakoa tamene. Padeleka wene kayapea katekameamene. Ali Muno tia waka neke oka toa-kama tamene wa papete olaukama nekeneya-mo.* ³⁴Opipa noanume eya waneka ukuna-ye. Padele toadepa iya tia eya tia wa ikile toameamene. Padele toadepa tibu tia wa wameamene. Tibupa Akolaliyo ali atoa talo toa one mekoya tokolo tekene ni uku. ³⁵Padele-kiti toadepa itono tia wa wameamene. Itonopa Akolali one kawa pogakoa mekoya tokolo ni uku. Yerusaleme ta tia waka wameamene. Eni taapa ako odene meko tobou agono ta tokolo tekene ni uku. ³⁶Wa padele-kiti toadepa neke tobou tia wa wameamene. Neke toboukepa yoe pineka liane pine odeneka witakoa tamele toamoko. ³⁷Nipa padele tou wa ekepa ee tou wa oa, toamadepa e'e toamou wa oa tamene. Pademo kibutukakutukoa eya tia kuya tia wa okapa nipa Setanuyo wene meteka toa eke too.

Toto-pala Poanele Taneleke Nami Witikete Toatekomo
(*Luke 6:29-30*)

³⁸Panagome eko aline lene kiime eya wia togakalepa one lene kiime eya topo takoa wia togamene wa papete edikoa olaukama nekeneya-mo. ³⁹Opipa noanume eya wane wini ukuna-ye. Nepala padele toa potokakago-pala ete poaneleme topo takameamene. Nitameneya panagome neke nimini yono lono waneke witikalepa ewa yono lono wanekeka wia wa yameamene. ⁴⁰Ni panagome-kiti neke tugini mamina mou wado ne koisoke lia aua pokalepa nipa tokoo kako maminaka moa wa meamene. ⁴¹Panagome one kopapu neme aukoa noo wa dekoa moa aukoa kilomita odeneke lia aua pome kakome ne wakapea pa wa wetekakaleka one kopapu-pala kilomita takutake aua pome pikapamene.

⁴²Panagome nekeya pade mano wa oikiledo tokalepa nipa eni oikaya meamene. Wa panagome nekeke padeya-kitido nami kakoa moademe okalepa e'e, meamouno pa wa pade wameamene.

Poi Teiane Yene-pala Topo Takakete Toatekomo

(Luke 6:27-28, 32-36)

⁴³Papetepa eya wa olaukama nekeneya-mo. *Neke oya ali atoake wene mekoa meamene. Ni nepala poi teiane yene-pala kotimi luaneya meamene* wa olaukama nekeneya-mo. ⁴⁴Opipa noanume eya wane wini ukunaye. Kipala poi teiane ali atoake wedoa wene mekoa meamene-ye. Ni kipala toa potokoa tete mea tiki-kitipa Akolali neme auapea ta wa kini kowitikamene. ⁴⁵Nipa a tibuke meko Atai Akolaliyo kipa one mana konomikiti tetepo takoa yopimotono, nitamene. Akolali einagome ta piko peyake pitiki peya pewe witikome eya toma poko. Epetanele toma piki-kitika poanele toma piki-kitika kini kini mekika ta epetekoa patamotoa toko. Ni kiyo akenele toma yaki yeneka kiyo wamenele toma yaki yeneka kini kini mekika ta nomotoa toko. Nitikono, eko pade ali atoa mama moa auapeamene. ⁴⁶Kiwiki wene mekoa meki-kiti takoa wene mekoa mekilipa nipa Akolaliyo kiwi edoa kei pimotopa-pe. Beita, takesi kue motokama yaki ali-kitika edikoa ete oto wene mekanali yoma yaki. Poane ali-kitameke nitiki. ⁴⁷Ete yene enoa wawake kini oya-lawe odene ke wa yono mokala teketepa nipa ete yename tiki toa moa patukakete epetekoa tiki-pe. E'e mena. Akolaline peku noamiki yenameka edikakala tiki. ⁴⁸Kiniketai a tibuke meko agome ele kule tikilepa epetekoa toateko kotuke-kama toko toa toma pamene. Nipa kipala poanele tiki ali atoakeka wene mekoa meamene wa Yesuyo oka.

Ponopeney Yene Mama Motekete Toatekomo

6 ¹Yete pade ali atoa auapekilepa ali atoane lene yoto kakete toameamene. Ete-kitame kiwi kei pimotopa tekete Akolalinele edikoa takakilipa nipa kiniketai a tibuke mekome ke wa epetanele edoa topo takamotoa-pe.

²Ponopeneya meki-kitido nekeya pade tatia metekepa bera eya wiameamene. Nipa i agome ilepa i tokono enatoe wa yete pade ali atoame ne kei pia ka omotoa toameamene. Wene takuta pianeya meki-kitame kini losu yapu-kitikeka ka katepa luduka ali atoane lene yoto pote kakete nile-kala tiki. Nitikala tikino, a tibuke enileke kini pine edoa enemotopa-pe. Itonokepa ali atoame kiwi kei wete pikoia tokome wa a tibuke pade pine enamoi. Enipa etene nimini uku. ³Nekeya pade ponopeneya meki-kitido tatia metekepa pa neke lukoa meamene. Ile tokou wa toawe wameamene. ⁴Nitikale neketai Akolali padele padele paigakoa tikile eneko ago tokome neke eni tokanakale keleyo topo takoa ke wa ne kei pioo wa Yesuyo oka.

Akolali Kowitikete Oatekomo

(Luke 11:2-4)

⁵Akolali kowitiko a kakepa eya ali-kitame kowitikete tiki toa toameamene. Wene takuta pianeya meki ali-kitame kini losu yapu-kitikeka ka katapa luduka pote kakete keleyo kowitikala tiki. Enipa yete pade ali atoame enoa kiwi kei pimotoa tiki. Enilekepa a tibuke pine edoa enemotoa-pe. Itonokepa ali atoame kiwi kei wete pikoiya tokome wa a tibuke pade pine enamoi. Enipa etene nimini uku. ⁶Akolali kowitikepa akolono ali atoane lene yoto kake kowitameamene. Nitameneya neke yapu luku kago ketemoa meke paigakoa poti kowitoa meamene. Nitikale neketai Akolaliyo neke tokanakale keleyo topo takoa ke wa ne kei pioo. Ali atoame padele padele peya paigakoa tikile eneko ago tokome nitoo.

⁷Nitoo kowitoa mekepa Akolaline peku noamiki yename tiki toa kowitameamene. Dikane yename Akolali kowitiketepa agale kutu pa wapi kakakutukoa likoa pia kowitikala tiki. Nipa Akolaliyo yatekome kolotini nakale kini kowitikoimo etene yakoa too wa wene pikete tiki. ⁸Kime pade nitameamene. Kime wete kowitameneyake kinikitai Akolaliyo kini kowitikete oatikimo i i wa wene toopia mekome tokome kini eni wene moademe toko. ⁹One nitane agono, eya wa kowitikala tamene.

Toneketai a tibuke mea kakago neke ibinipa ali atoame paya tetepo takameneya kei pimotono ta.

¹⁰Neke ali atoa pawe toa talo toano ta. Neme ta wa okole-kama a tibuke meki-kitame litia tiki toa itonoke meki ali atoameka edikoa litia tomotono ta.

¹¹Tone opi noateko neepa neme moa lawetamene.

¹²Tone tokoo poaneleke po letu mekakana keetapeamene. Nipa toto-pala poanele tokoi yene kini eni tokoi poaneleke totome po letu mekakoona keetapekete toko toa nitamene.

¹³Padele padeleme toto etepea liamomotono, yopikoa kamene. Poanele-kama tokagoke toto toa moamene wa Akolali kowitikala tamene.

¹⁴Ete-kitame kipala poanele tokoike po letu mekakoina keetapea ete wa nami wia kibu moamokolipa kiniketai a tibuke mekome kini poanele toma yakoinake po letu mekakana keetapeapa nami wia kibu moamoo.

¹⁵Ete-kitame kipala poanele tokoike po letu mekakoina keamoa ete wa nami wia kibu motokolipa kiniketai Akolaliyo kini poanele tokoinake po letu mekakana keamoa nami wia kibu moo.

Nee Ue Eya Tekei Wawa Noamekete Kowitikete Toatekomo

¹⁶Akolali kowitoane meou wa nee wawa pa meketepa eya ali-kitame tiki toa toameamene. Wene takuta pianeya meki ali-kitame ne wawa pa

mekilepa kobu lene kakene tetepo takoa tiki. Enipa ete-kitame ataiya i agome Akolalinele wedoa takama pokona wa kei pia k_a omotoa tiki. Nitikino, Akolaliyo kiwi kei edoa pimotoa-pe. Ete-kitame kiwi kei wete pikoiya tokome oneme pade kiwi kei piamoo. Enipa etene nimini uku. ¹⁷Kime Akolali kowitadete nee wawa pa meketepa kini pine tapalome liitapea petome lomukaketikamene. ¹⁸Ete-kitamepa kini nee wawa pa meadekoile enamomotono, nitamene. Nitikolipa kiniketaiyo ke wa oa kini tokoinakale topo takoa kiwi kei pioo. Onepa ali atoame padele padele paigakoa tikile eneko ago tokome nitoo.

A Tibuke Kamoya Pala Pitikou Toa Epetanele Toma Poatekomo
(*Luke 12:33-34*)

¹⁹Itonokepa eya kuya kamoya tuku toa oboa piameamene. Enika eniyapa itonoke pikota tiyome teia noa lameka yotokatapea kode agome yapu bulukoa nome kode moa aua pome toko. ²⁰Kime pade nitameneya, kini kamoya a tibuke pala pitikou toa epetanele toma pamene. Kini eni kamoya a tibukepa tiyome teia noamo lameka yotokatapeamo kode agome yapu bulukoa nome kode moa pikile-kitika toamoo tokolo uku. ²¹Kini kamoya piko takepa kini wene piitikaneya yakili tekene ni uku.

²²Labo tole yapu p_a takalogou toa kini lenetame tepe kolotini eya p_a takalogako. Lenetado epetaneya kakepa nipa tepe kolotinika p_a tootapeneya kawoo. ²³Nitameneya leneta poaneyatado kakepa tepe kolotinika yomiyomu tootapeneya kawoo. Neke tepe kolotini p_a takatekoyatapa p_a toameneya kakepa nipa dika dika toamene yomiyomume agopa takatapeneya kawoo.

Kini Kepene Mama Moameamene
(*Luke 16:13, 12:22-31*)

²⁴Panagomedeo alita takutanele takakome takakomepa panago-pala kotimi yoa pupu takoa wa padena agoke wene mekoa pupu takoa too. Nipa panagoke wene tugakoa mea pupu takoa wa padena ago paya tetepo takoa pupu takoa too. Nipa Akolalinele takaketepa kamole toamadete wawa onekele odene takama pamene.

²⁵Wa kini kepene mama moameneya meamene. Nipa noateku neepa edoane moane naku patu, noateku uepa edoane nomoane naku patu, kawateku maminapa edoane topo toane motuku patu wa edikoa wene keda taneya meameamene. Akolaliyo kini yomini tiginita tobou kakoa mama moapa kini noatiki nee mamina eya kekuya tetepo takoa yopiko. Enipa nimini ukutu-pe. ²⁶Ini a tibuke pukaneya yakete tikile enekaketepa eya wa wene taneya meamene. Nipa edikakiya. Nee lene matamoa ipe kakoya nee wakoa moamo kini noatiki nee moa piatiki yapu eya wiamoa tikiyake kiniketaiyo a tibuke mekome talo toa egeteko.

Akolaliyo ini eya kekuya tetepo takoa mama moapa anu oya-lawe kiwi akoya tetepo takoa wedoa mama motoko. ²⁷Anu oya-lawe kiwi panago tuatekou-pete tuamekene lou pini odeneka pa meou wa tepe ate keti enoai tekeka nitamele toamokale tuateka-petepa wete eni tuono, ²⁸kawateku mamina edoane topo toane motuku patu wa wene keda taneya meameamene. Taage kaluga eya li ludu witakole enekaketepa eya wa wene taneya meamene. Nipa edikakoya. Po itia mamina latiamokoyake wedoa kalaneya witako. ²⁹Ako odene tobou meane ago Solomono einagome mamina epetaneya-kama moa kakome wedoa kalakitikoa kakala taneyake taage kaluga eya kalaneya moa patukamele toameneya. ³⁰Kaluga taage eya ei li ludu pa tekei witako. Nipa opi tou toa witakoyake podolikama alime wakoa moa toele pitikaki. Edikoa pa tekei witakoloka Akolaliyo talo toa kalotokako. One dikane ago tokome anu oya-lawe kini kawatiki mamina moa meoono, edekolo wene keda taneya meki-pe. Ae, Akolalike inapa wedoa wene tugameneya mekiya tadeko. ³¹Nee edoane moane naku patu, ue edoane nomoane naku patu, kawateku mamina edoane moane kaku patu wa enika eniya mama moameamene. ³²Enika eniyapa Akolaline peku noamiki-kitame mama moma yaki. Kime pade nitameamene. Anu oya-lawe kini wenepa a tibuke meko kiniketai Akolaliyo moademe tokoto-mo. ³³Nitademeke one talo toko take wene kiyo akeneya mekete toatiki peku tobou kakoa lawetoono, one talo toko take edikoa meadiya wa wene piitikaneya meamene. ³⁴Nipa podolio edeku patu wa kini kepene mama moameamene. Podolio opita Akolaliyo kiwi talo too tokolo ni uku. Ta pataka abuna keda enamuma pikino, podolio enamuatiki keda pade opi wene toopiameamene wa Yesuyo oka.

Yete Pade Ali Atoa Kikoa Akameamene

(Luke 6:37-38, 41-42)

7 ¹Yete pade ali atoa kini tanele poanele tadeko wa kikoa akameamene. Akolaliyo kiwika kikoa akayano, toameamene. ²Yete pade ali atoa edikoa kikoa akakete tiki toa ete wa kikoa akakala toi. ³⁻⁴Ae, anu oyago neke leneke yomo pudunukau pomotoake wene toameneya mekeke neke oyagono lenekedo kugu deya pekeneya eneke eke neke leneke kugu deya pekeneyano, toane motokada wa-kiti oko. Neke leneke poka yomo pudunukau pinali neke wapa toa moamatekoyake oko. Edekolo oko-pe. ⁵Wene takuta pianeya meko ago neke leneke pudunukau poka yomo pinali neke wa namolo takoa toa moamene. Mootokoapa neke leneme wedoa enamele tokale meke neke oyagono leneke pekene kugu deya toa motokamele too.

⁶Akolaline takoa pikaneya tue-kiti kakoita moa pitikameamene. Eniledo tokolipa nootokoa kiwika kimeme tiawe taadetapeoi. Yobo

māyoka kai-kiti kakoita moa piameamene. Eniledo tokolipa paya tetepo takakete kawame kautoa wititapeoi.

Akolali Kowitikete Toatekomo

(Luke 11:9-13)

⁷Akolali kowitikolipa yakoa too. Padeya-kiti tuku tokoa kaketepa enamuoi. Kago wi wi tokolipa pinago nome pekapi kale tuapea poi. ⁸Edikoa kowittoa kakagomepa nipa one eni kowitikaya moo. Padeya tuku toa kakagomepa nipa one eni tuku tokaya enamoo. Kago wi wi toa kakagopa nipa pinagome pekapi noo. ⁹Neke managome palawe wane pade nouno mano wa-kiti okalepa kue wane pade neme yotokoa moa meoo-pe. ¹⁰Ni mou pade nouno mano wa-kiti okalepa lene meaneya ali tania tukako kaya yotokoa moa meoo-pe. Nitamoo-li. ¹¹Kipa poanele toma yaki-kitameke kini mati-kiti epetaneya-kama wene toa mekala tiki. Epetaneya moa mekala tiki toapa a tibuke meko kiniketaiyo etene moa patukakome anu oya-lawe kiwi epetaneya mati takoa moa mekala too. One mano wa kowitiki ali atoapa nipa mekala too.

¹²Eko pade ali atoame neke wene mokala tomotoapa nipa kini weneka neme mokala tamene. Eni ukupa Moseseyo yametane totono pine toane ekene uku. Akolaline agale toawe akane ali-kitame wia mekane agaleka pine toane ekene uku.

Nateya Kago Keneke Patukoa Pamene

(Luke 13:24)

¹³Akolali mekota poatiki ka keteponopa nateya dekatekaneya kakono, eni kago patukoa pamene. Ali atoa pote atupoatiki ka kago keteponopa etene yuane mati piko. Nitaneya tokome ali atoa kainya mati pote weamutuketepa poane take pokala tiki. ¹⁴Mea kama poatiki kaapa nateya deya pia kago-kitika etene dekatekaneya kako. Eni kaapa ali atoa natetekoame tuku toa enamutukala tiki.

Yomo Kū Tukole Takoa Enatekomo

(Luke 6:43-44)

¹⁵Pade ali-kitame Akolaline agale akaku wa kiwi pakeke sipi sipi kai tetepo takoa neketeke lene plane yokome keneya kimeme tiawe tadekatapekome toko toa kiwi toa potokoa oa yotokoino, lene kia wedoa nepikoa kamene. ¹⁶Nekete tokoile eneketepa nipa kū poaneya eni tukono, Yesuyo oa pikanakago eni nekedeke wa wene toi. Noyokepa gerepi po kū tuamo ni aulalukepa yomo piki kū tuamo too. ¹⁷Yomo epetaneyakepa kū epetekoa tuoo. Yomo poaneyakepa kū potokoa tuoo. ¹⁸Yomo epetaneyake kū poaneya tuamoo. Yomo poaneyakepa kū epetaneya tuamoo. ¹⁹Kū epetekoado tuameadekalepa pinagome tue moa kawa poia

toe mine pitikoo. ²⁰Nipa Akolaline agale akaku wa oake kapene wakoa iki-kiti nekete tokoile eneketepa ku poaneyā eni tuko wa wene toi.

Yesuyo Pade Ali Atoa Kiwi Wene Toamuku Wa Akoa Wawatekomo
(*Luke 13:25-27*)

²¹Ali Muno Ali Muno wa no kei pia iki peyapa Akolaliyo talo toko take poi wa wene piameamene. Agetai a tibuke mekome ta wa okolekama yakoa tiki-kiti odene one eni take poi. ²²Wipitia ta pataka-pete ali atoa kainya matiyame no-pala eya wa oi. Ae, Ali Muno neke ibini wedekoanepa neke agale toaweane akoane ali atoake awitane iponokitika takoane wetekoane ele kule telekole toane tokouna wa nopala oi. ²³Nimo okoli ekene kiwi nateyaka wene toamuku. Poanele toma yakoinakeya-kiti wete poe wane wiane lititapeou wa Yesuyo oka.

Yapu Epetekoa Wikete Potokoa Wikete Tanemo
(*Luke 6:47-49*)

²⁴Kipala i uku agale yakoa tiki-kiti kiwike dikoane adeka plane uku. Wene muno meane agomepa yapu wikome kue yaupea waneke motene pogoā wianeya. ²⁵Wia peya takaneyake ta lobomoa pitikoa ueka leau akoya pupulege awitikaka matiyameka yapu auameneya pa kawa kakeneya. ²⁶Kipala uku agale yateketeke yakoa moamiki-kitike dikoane adeka plane uku. Wene meamene agomepa yapu wikome ue kibike motene pogoā wianeya. ²⁷Nitaneyake ta lobomoa pitikoa ueka leau akoya pupulegekitika popokaka matiyame yapu kawa katekoa aua pitikaneya. Bu wa aua pitikaneya wa Yesuyo oka. ²⁸Nimo ootokaneyake eida oboa kakoi-kitame ekete ²⁹i olaukakome okopa Mosesene totono pine toa olaukaki yename ikina toa wamokono, agale pinagomepa i okono, yakatoe wa ka oa kakoi.

Yesuyo Kedime Nakene Ago Latekanemo
(*Make 1:40-45; Luke 5:12-16*)

8 ¹Yesu tonō aya wane mea keti toa pokale enekete ali atoa lewi lewita pia litima nokoi. ²Nitikoika kedi pitane agome Yesu kotukome wadini tukua kowitikome okome Ali Muno ago nemedo no i ago epetekouno wene pikepa nipa oyake epetekoano ta-kale ³yoname one mitikatekakome okome nitouno ta. Kedime nakeneya neke eni yene takoa pomotoane uku wa mitikakome okaka eina eina takoa pootapeneya. ⁴Nitaneyake Yesuyo okome okome ete ali atoa eneeka ne latekakumo toaweā ikileka toamea. Nitameneya eya topoano pa. Ne i agopa kedi pitaneya mekanake opi i latoa kakona wa yete pade ali atoame wene tomotoapa nipa Moseseyo tamene wa papete oa planele topamene. Nipa Akolalike lodo yotokoai toko ago mekota peke padeya lodo yotokatekoya aua poke mepoano pa wa wetekaka.

Tobou Poyo Agono Pupu Ago Latekanemo
(*Luke 7:1-10*)

⁵Yesu Kapaneame take pome kakale Lomane yatene tobou poyo ago pade nokome okome ⁶Ali Muno anu pupu ago pade one yapu walaike pa pa pia kakome muku tamele toamokome tete-pala moa mekonono, einago auapea epetekakoano ta wa kowitikale okome ⁷nipa winagopa latekapouno, pata-kale okome ⁸e'e mena. Ipa pa ago kakene ukuno, anu yapu ne pata wane edoane kouane pomotoa-pe. Pa ne ita kake einago latoa kamene wa okalepa latoa poono, oano ta. ⁹Nopa tobou poyo ago padeke lokoane mekene ta wa okole-kama tuku. Nitiku toa nooke lukoa meki poyo ali-kitika anume toe wane ukule-kama yakoa tiki. Panago ne pa wane-kiti ukulupa yakoa poko. Wa panago no mekuta oto noo wane-kiti ukulupa yakoa noko. Anu pupu ago-palaka ile ta wane-kiti ukulupa nipa yakoa ukule takako. Edikoapa anu pupu ago latoa pa wa neme okalepa latoa poo wa tobou poyo agome oka. ¹⁰Nimo okale yatekome Yesu wene kainya pianeya kakome one-pala obomoa nokoina yene-pala okome imopa i okono, yakoe. Mone yatene agomeke ipa oko. Iserere ago odeneka nooke edikoa wene tugo meadekole enamuku. ¹¹Kipala i ukuno, yakoe. Mone pade take ali atoa kainya mati lou witia noko lonoka lou pipoko lonoka yeteka yukuka kawa Akolaliyo talo toko take note menokala toi. Nipa eya ali-mene Eberame Aisaketa Yekobe toa toge kikoa mekoita toge nee nopato wa note menokala toi. ¹²Kipa Eberame-loeke tagene yeneka Akolaliyo eida pawe toa talo too tokake opi poe wa yomiyomume dika dika toamene take moa pitikakale komo k^ata nina toa pitikoa kawamoi wa Yesuyo oka. ¹³Yesuyo nimo ootokoa tobou poyo ago-pala okome noanume neke pupu ago oyake latekamele toko wa wene teke winipa okono, neke wene moadene tukuno, poano pa wa oka. Poano pa wa okanaka eina eina one pupu ago latoa kakedeka.

Yesuyo Ali Atoa Peya Mati Latekanemo
(*Make 1:29-34; Luke 4:38-41*)

¹⁴Yesu Pitane yapu tuapea pome enekale Pitane natonane nine potu yeneme tuaneyu pikale enetekoa ¹⁵one yono mitikatekakale eina eina one potu yene takoa pokale kamokakome one nee takoa laweteka.

¹⁶Lou pipokaka ipono awitane ali atoa peya mati Yesu mekota kiwi aua poono patoe wa kini oya-mikitame koua nokoli poane ipono-kiti wete takoa poe wa okale takoa pokala tokoi. Eya kuya yene tane-kitika aua nokoli latekakala toka. ¹⁷Enipa Akolaline agale toaweane akane ago Aisaiayo oa plane toa taatekoa toka. Eya wa oa pianeya. *I toaweane uku ago taatekoa nokome toto peya eya kuya tane yene takoa wetekakomepa kabe koukoa pinali oneke wa weamutukou toa takoa wetekoo wa Aisaiayo oa pianeya.*

Yesu Ne Litima Nou Wa Akene Agota-pala Akenemo

(Luke 9:57-62)

¹⁸Wa pade-pete ali atoa peya mati Yesu kakata unukapia kakoli enekome Yesuyo one oyali-lawe-pala okome eka ue matanuke witatono, patoe wa okaka ¹⁹Yu yenane totono pine toa olaukakago pade one kakata nokome okome ne pokaka opi litima pou-kale okome ²⁰yanai ini eya kini piatiki yene kakoyake no Ali Yatenane Oyago naliyomo mokoane piatekuyaka toamokono, no oyake litia noo-pe wa oka.

²¹Nitikale Yesu-pala opia yaka ago padame okome okome ne opii litima noatekuyake agetai tuaneya pikono, oloyo toomotekene ne litima nou-kale okome ²²Akolalinele takamekete tuaneya piou toa pa meki-kitame tuane ali atoa oloyo totono, tokamota. Opa nepa no litima noano no wa Yesuyo oka.

Pupulege Tadalita Teitakanemo

(Make 4:35-41; Luke 8:22-25)

²³Yesu ue dipike pome mekaka one oyali-kitame opia pato wa opia pekete pokoi. ²⁴Mea poadete pokoika pupulege tadalita kotikatapea uu wa noka matiyame ue pewikanokome ekolo lobututapeneyake Yesu pa atu pia kudaka. ²⁵One eni pitikaya liti one oya-lawe tegeteka tegeteka toa mekete kamotokakete ekete Ali Muno toto ueme atukamedekono, toa moano, kamo wa kamotokakoli ²⁶kamokakome okome dekolo piti motiki-pe. Inapa nooke wene wedoa tugamekete tadiki wa kamokoa kakome pupulege-pala pewikanoka ue-ta kiko okale tokoo lapa eyaka waametekoa kilikoa meelogaka. ²⁷Nitikale enekete wene kainya pianeya mekete ekete pupulege ue minetameka ta wa okole yakoa eni tokono, i ago Yesupa edane ali patu wa ka oa kakeneya.

Yesuyo Ipono Awitane Agota Epetekanemo

(Make 5:1-20; Luke 8:26-39)

²⁸Yesu eka ue matanuke katepitoa pome Gadara ta ludu yakaka ipono-kiti awitane alita takutame one kotua nokoi. Nipa tuane yene oloyo toai taneka mea nokoi. Lene pianeyata kakoi matiyamepa eni take yene peya eida poamadete tima tima toa yakeneya. ²⁹Nitane agotame Yesu kotukete ka telo ootapekete ekete Yesu nepa Akolaline manano, tota-pala edele toade noka-pe. Tota tete meateko oi wete noameneyake papete tete meade noka-pe wa telo tayo ootapea kakoi.

³⁰Nipetepa eka mati ege egeta kadukoa kakene kai kimi kee noa kakoli ³¹enekete einagotake awitane ipono-kitame Yesu kowitikete ekete toto takoa wetekakalepa kunuka ku kai-kitike awipoono ta wa kowitikoli okome ³²nipa poe wa okale takoa pootapekete e kai-kitike awipokoi.

Nitikoli einaka eina kai-kiti payaneke kawa palake ketipea kiliti pote ue nako atutapeneya.

³³Nitikoile enekete einaka eina kai egetekoina yename ekete ekee wa kini ta latia pitikoika pitoa pootapekete ipono awitaneya yakoina agota-pala eniledopa eni toka wa kini leneme enekoinakamo opaneya.

³⁴Nitikoli yatekete Yesu kotupato wa udamoa pote kotukete ekete tone i ta tewitikoano pa wa kowitoo kakoi.

Muku Toameneya Pa Pia Kakene Ago Epetekanemo

(Make 2:1-12; Luke 5:17-26)

9 ¹Yesu ue dipike peapetekoa pome mea one Kapaneame take eka matanuke wakapea pome mepoka. ²One eida pome mekata pade ali-kitame muku toameneya pa pia kakene ago leyo leyo toa aua note pinokoi. Yesu i agome kini oyago oyake latekamele toko wa wene tadekoile enekome Yesuyo okome anu mana neke toma nokana poaneleke Akolaliyo po letu mekakanapa keetapekuno, wene weye akeneya meamene wa Yesuyo oka. ³Nimo okale yatekete Mosesene totono pine toa olaukane ali padeka-kitame ekete beita, i agome Akolali tekome oko wa wene kikutua kakoi ⁴Yesuyo tetoa enekome okome wene wini poaneya mekino, dekolo tiki-pe. ⁵I ago-pala ukule tamele tadeko wa kime wene tomotoanepa edemo wane omotoa iki-pe. I ago neke toma nokana poaneleke Akolaliyo po letu mekakana keetapeku wane omotoa iki-pe. Wete kamokoa pa wane omotoa iki-pe. ⁶No Ali Yatenane Oyagome itonoke mekene ali atoame toma yakoi poaneleke Akolaliyo po letu mekakana noanume keetapeamele toko wa kime wene tomotoanepa i ago-pala eya wane ukuno, ne aua nokoina leyo-pala aua peke neke yapu poano, kamokoa pa wa Yesuyo einago-pala okale ⁷kamomotokome one yapu pome mepaneya. ⁸Nitikale enekete eida oboa kakoi-kiti piti tokale kakete ekete ekee, Akolaliyopa eni telekole toateka peku tone yagono ago i ago lawetaneya tadeko wa Akolali kei pia kakoi.

Yesuyo Matiu Einago Kayo Oa Motanemo

(Make 2:13-17; Luke 5:27-32)

⁹Yesu eni ta tewitikoia pokome enekale eya ago Matiuyo takesi kue motokoai tane yapu keneke mekale enekome okome no pukuka tone patono noo wa oma ponokale Yesu litima poka.

¹⁰One yapu nee nopatono, pata wa Matiuyo koua pokale Yesu pome mekome nee noa meka. Nitikale takesi kue motokama yakene ali-kitika Mosesene totono litia toamene ali-kitika eida nekete Yesu-palaka one oya ali-kiti-palaka opia mekete nee nakoi. ¹¹Nitikoli enekete Parisi ali-kiti Yesuno oya-lawe mekoita nekete ekete kini tikisagomepa takesi kue motokama yaki ali-kiti-palaka Mosesene totono litia toamiki yene-

palaka opia mekome nee nakono, edekolo tokoto-pe wa onokoi. ¹²Nimo akedekoli yatekome Yesuyo okome dokosa agomepa yene toameneya meku wa iki-kiti edoa nome latekanomotoa-pe. Yene taneya meku wa iki-kitipa nipa nome latekanoo. ¹³Akolaliyo akenemo one bokuke wia mekanemo ukuno, yakoe. *Eya kuya nooke mea lodo yokala tikiyake kote tokolo waku. Anu wenedo kekadetepa ete ali atoa ela moa mama moa tamene* wa oka. One eni okamo pine edoa piko patu wa wene kibutukoa meamene. Nipa poanele toamuku wa iki-kiti kini namolo poane wene wia wawe wane oadene nokouya mena. Nitamekene poanele tuku wa iki-kiti odene kini namolo wene wia wawe wane oadene nokou wa Yesuyo oka.

Nee Tekei Wawa Noamenemo
(*Make 2:18-22; Luke 5:33-39*)

¹⁴Wa naniko ali atoa ue motokama yakene Yonene agale yakane alikiti Yesu mekata nekete ekete totomeka Parisi yenameka Akolali wedoa kowitadetepa padepete-kiti nee eya tekei wawa noameneya pa yako. Neke oya ali-kitame enile toamikino, dekolo toamikiti-pe wa okoli okome ¹⁵panagono atoa motokakita atoa motoko agono oya-lawe one-pala wedikete wediapa nee eya edoa wawa tumai memotoa-pe. Wa naniko ete yename atoa motoko ago padeka aua poatiki wini tigtotoma nokona. Enipetepa wene keda taneya mekete nee noameneya wawa pa meoi.

¹⁶Panagome-kiti one mamina namoloya pilikalepa weneya pue moa pilikata lapukoa lipuko patu. E'e mena. Eniledo tootokoa uele abe kogalepa weneya pueme ete ete toa edema pokome pilikutu too. ¹⁷Ni gerepi po ku ue weneyapa pinagome meme kai kepeneme latiane mete namoloyake peia moamoo. Eniledo tokalepa gerepi po ku ue weneya tokome lako yati kawa mono mono oo. Nitikale mete namoloya tokome pukoa mono mono amele toamokome kaugale gerepi po ku ue pata paka ponoo. Gerepi po ku ue weneyapa nipa kepeneme latiane mete weneyake-kama peia mokala too. Nitikale uepala meteta atuameneya pia kawoo wa Yesuyo oka. (Enipa Akolalingle-pala kini namolole-ta odeneka dekoa toameamene wa okome oka.)

Tukome Tuane Akoma Kamotokanemo
(*Make 5:21-43; Luke 8:40-56*)

¹⁸Yesuyo enimo oa kakaka tobou ago pade one kakata nome wadini tukupia kowitikome okome anu kono akoma opi tukano, ne nooke yono pikanokalepa latoa kawoono, kamatokakoano patono ta wa kowitinokale ¹⁹nipa pata wa litima pokale one oya-laweka koua pokoi.

²⁰Yesu eni pokaka yene tane atoa pade one mukiti lono lekama nome one tokoo kakene mamina nami mitikatekaneya. Einatoapa kamate yokoa kakome yeneme tukome mea potokane atoa. Mali tuku (12) kakoa

ponoka toa edikoa meaneya. ²¹Nitane atoa tokome Yesuno kakene mamina namido mitikakenepa latoane pou wa wene pia mitikanokale ²²peketapea enekome okome anu kono nepa tepe kolotini kilikoa pimotono meamene. Nooke wini wene tugake tokoleme ne latekaneya tokolo uku wa okale einatoa eina eina latoa kaka.

²³Nititikaneyake Yesu tobou agono yapu pome tuapea kakome enekale pade ali-kiti tumai mekete tulutu oa wa pade ali atoame agale kamotokoa oa tokoli yatekome okome ²⁴i akoma deya tukome tuaneya menano, pa atu pia mekono, poe wa okale one yau takakoi. ²⁵Nitikoli poe wa litimotokome eina akoma tuaneya pikata pome kakome yono motokale kamokoa latoa kaka. ²⁶Nititikaneyake one eni tokamo ta piko peyake oa pupitikapeneya.

Leneta Liane Agota Lene Kikakanemo

²⁷Yesu eida tewitikoia yakaka alita takuta leneta lianeya meane agotame Yesu kayo oata litima nekete ekete Depidi-loeke tagene ago tota ela moa epetekoano ta wa kayo oa litima nokoi. ²⁸Litima nekete one pome meka yapu keneke tuapea note kakoli enekome okome i agota kita anume oyake latekamele toko wa nooke wene tugakete niki-pe-kale ekete Ali Munu neme oyake latekamele tokono wene tekete ni nokoo-koli ²⁹kini lene mitikakome okome nooke wene tugakete iki toane nitimotoane uku wa oka. ³⁰Nimo okaka kini leneta eina eina kikatapeneya kakoli okome kita epetekakumo pade-kiti kotuketeka etene kotukoa wameamene wa agale telekoya oa tagaka. ³¹Nitikale yakameneya eni ta piko peyake yakete Yesu einagome tota-pala ilepa i toka wa oa kotukoa yakeneya.

Agale Amele Toamene Ago Latekanemo

³²Eina leneta liitapeneya mekoinakagota yapu tewitikoia pene ani pokoika pade ali-kitame ipono awitaneya mea agale amele toamene ago-pala Yesu mekata aua nokoi. ³³Nitikoli Yesuyo eni ipono takoa pa wa wetekakale agale amele toamene agome agale witoa oa kaka. Nitikale eida oboa kakoi-kitame ekete tone Iserele take namolo toamokoinakale i agome ile i tokona wa ka oa kakoli ³⁴Parisi ali-kitame ekete beita, ipa ako odene meko tobou iponane tele patu kautakoa kakome ipono-kiti takoa wetekakala toko wa tea kakete okoi.

Yesuyo Ali Atoa Ela Motokome Akenemo

³⁵Yesu ali atoa ta latia pitikoika nateya takeka tubeya takeka yakome kini losu yapu pome olaukakala taneya. Nipa Akolaliyo ali atoa pawe toa talo tokomo kini wene epetekanemo i i wa mo wima pokomepa eya kuya yene tane-kitika kini yene peya latekawineya poka. ³⁶Nitoapa ali atoa eida kakoi mati egetamene sipi sipi kai keneya wene keda toologaneya

pa yawa mekoile enekome ela matiyame tuaneya kaka. ³⁷Nitoapa agale pedoa okome okome ae ipe nee kakoya wakoa momotoa nodokoa kibutukakoa kakoyake eni ipe ludu wakoa moatiki yene natetekoa kakino, ³⁸eya wa kowitamene. Ipe nee kakoya wakoa mou toa neke ali atoa toa motokamoto, pinago neke pupu yene wetekoa moa wetekoano ta wa Akolali kowitamene wa Yesuyo oka.

Aposelo Ali-kiti Moa Wetekanemo

(Make 3:13-19; Luke 6:12-16)

10 ¹Wa naniko tuku kakoa (12) one oya-lawe one kakuta noe wa Yesuyo kayo oa motokome okome noanu tele patu kautakoa kakete ali atoake awitane ipono takoa wetekoa kini tane yene peya latekoa toma poatino poe wa wetekaka. ²One eni oya-lawene ibinipa dikoa. Namolo agopa Saimone one pade ibini Pita wa okala tiki. Ni one wamenago Aderu. Ni Sebedine manata Yame wamenago Yoneta. ³Ni Pilipi-pala Batolomiuta. Ni Tomasi-pala Matiuta. Matiu einagopa takesi kue motokama yakanakago. Ni Alepiasine mana Yame. Ni Tadiasi. ⁴Ni Keinane take ago Saimone. Ni Yudase Isekariose einagopa Yesu wimotoga moa meateka ago.

⁵One eni tuku kakoa (12) oyali-kiti eni moa wetekakome okome mone pade yatenane ta ludu yawamoa Sameria yatene kini ta latia pitikoikaka poamoa tamene. ⁶Iserle yenepa sipi sipi kai-kiti paka pote kapou toa etepea mekino, kini mekika poatino poe. ⁷Nipa Akolaliyo ali atoa keleyo talo toateko tigotoma noko wa mo wima poatino poe. ⁸Nitima pekete yene tane ali atoaka latekoa ni tuane yeneka kamotokoa ni kedime nakene yene kedi takoa wetekoa ni ali atoake awitane poane ipono-kitika takoa wetekoa tamene. Kini eni toatiki peku lawetekenepa nami kakamoane pa lawetekuno, ete yene auapekilepa kinike kue eya oia moameneya pa auapekala tamene. ⁹Nitiketepa kue utiki kakepa golo kue waneka silepa kue waneka pa tuane kue waneka ua poamoa ¹⁰ni oia moa nee eya uatiki kaka aua poamoa ni tiginini maminaka kawa yeneka itika wa padeya lokoa moa aua poameamene wane uku. Pupu agome-kiti panagono pupu takakalepa pupu pine agome nami wia one noateka nee lawetoo tokolo ni uku. ¹¹Tubeya takeka dee takeka peketepa eya wa yakatekamene. I take Akolaline agale yakoa motane ago mani yapu pitikoto-pe wa yakatekoapa nipa eni yapu mepamene. Nipa yapu yapu yawameneya odene yapu-kama mea kawa pokala tamene. ¹²Nipa yapu tuapea peketepa tepe kolotini kilikoa pimotono mea wa okala tamene. ¹³Nimo okoli yapu pitikoi yename kiwi makutukoa moteketepa nipa kina eina epetekoa okoina toa epetekoa meoi. Nitameneya makutukoa moamokolipa nipa tokamoto, kina eina oa metekoina agale pedekomepa kiwike oto weamumotamene. ¹⁴Wa pade yapu pitikoi yename kiwi makutukoa moamoa kini agaleka

yakoa moamokolipa nipa pubu ou toa kini kawake kakene kege kōketikoa tewitikoa pokala tamene. ¹⁵Ae, dikakoi yename tete moatikimo ukuno, yakoe. Akolaliyo ali atoa takoa eneka-petepa Sodome Gomora tatake meane yene kibu motokome dika dika toamene tete meoo. Kiwi makutukoa moamokoi yene kibu motikilepa eni meteka tete moa patukoa tete ako mati meoo wa Yesuyo oka.

Akolalinele Takoa Togamene

(Make 13:9-13; Luke 21:12-17)

¹⁶Opi anu oya-lawe kiwi poe wane wetekakilepa lene pianeya yo tane tue-kiti yakika sipi sipi kai keneya moane wetekou toane tuku. Poanele witakale eneketepa edeku patu wa wedetekoia yako kayame-kiti toko toa wene wedoa tetoa pia tamene. Nitiketeka taba ago ini weuweme-kiti toko toa utanele poti toma pamene. Nipa poane yename kipala eya toa potokakala toi. ¹⁷Pade-kitame kiwi koiso akou wa Kanosolo ali-kiti mekoika lia aua pokala toi. Wa pade-kitame kiwi wiou wa kini losu yapu-kitikeka layo toua wikala toi. ¹⁸Ni anukule takama yakoikepa ako odene tobou mekoi ali-kiti mekoikaka kiwike lokoa ta yopia mekoi yene mekoikaka lia aua pote koiso akakala toi. Nitikolipa enika eni tobou mekoi-kitane lenekeka e ku mone pa yatenane lenekeka kakete anukumo i i wa toāwea akakala toi. ¹⁹Kini eni koisoke lia aua pokoika peketeka edemo uku patu, agale edoane topo takoane uku patu wa wene keda taneya poameamene wane uku. Epetane Yominiyo kini oatikimo i i wa wene taka taka too tokolo ni uku. ²⁰Nitikala tokale tekete pademo-kiti ikilepa kini weneme titia pade wamoi. Kiniketai Akolaline Yomini kiwike awinokome a wa oka toa okala toi.

²¹Enipetepa wamenagome-kiti wamene wia tukamotoa moa meoo. Etename-kiti mana matika wimotoa moa meoo. Mana kono-mikitameka kini etene nine wia tukamotoa moa mekala toi. ²²Anu oya-lawe kipa nopala odene ibini pedane ali atoa tokale tekete ete yene peya kipala kotimi yotaneya meoi. Nitikolika anukule pa takama pote kutu togakolipa Akolaliyo kipa one wa toa moo. ²³Kiwi tete metekolipa kini pitikoina ta wawa toa pote padeka pade take mepokala tamene. Nitiketepa kini Iserere ta keneke ali atoa pitikoi toa pade take toa pokala toa ete ete toa pote mea togameaneyake no Ali Yatenane Oyago wakapeane nou.

²⁴Nipa eya wa wene taneya yamene. Sukili matiyame one tikisago moa patukamele toamoa ni pupu takakagome one pupu pinago moa patukamele toamoa toko. ²⁵Tikisago meko toko toa one sukili matika edikoa meamedeko. Pupu pinago meko toa one pupu takako agoka edikoa meamedeko. Enipa ete-kitame yapu pinago nopa tobou ipono ago Belesebule wa ibini ikino, eni iki toa moa patukoa anu yapulu yene kipa etene tea agale okala toi wane ekene uku wa Yesuyo oka.

Akolali Piti Tokale Meamene

(Luke 12:2-7)

²⁶Eni yename kipala padele toatikilekeka piti moameamene. Ali atoame kaukoa toma yakile peyapa naniko keleyo witapeoo. Padele padele paigakoa tikiyapa naniko peyame keleyo enetapei. ²⁷Kipala likonu kakene okouna agalepa lou pake kakete toawe a ootapeamene. Wa kipala oi oi wa okoi agalepa yapu yalinike lewia kakete i i wa telo toawe a ootapeamene. ²⁸Yete pade ali-kitame kiwi wiou wa lama moa lagotoa tukamele tokoyake kini yomini pade oyake wia atukamele toamoko. Nitamele toamokono, ali-kitipa piti moameamene. Akolaliyopa poane take poe wa okomepa nipa kini yomini-pala wia atukakome atukamele toko. Nitikono, Akolali einago odene piti moma pamene. ²⁹Dee ini deyata takuta tape kogopene topo toa kue motikilepa dedeya tuane kue wane odene mokala tiki. Enipa nimini ukutu pe. Dikane ini odene deyaka tukome itonoke pitakolopa kiniketai Akolaliyo ae, i ini deya eni tukona wa wene taneya meko. ³⁰Ni ago Akolaliyopa anu oya-lawe kini wagoke witako pine kako toa oi moa talo toa kako. ³¹Ni agome ini deya mamapa moake paya tetepo takakome kipa one kolotini yene wa wedoa mama moa talo toa kakono, ete-kitame kipala padele toatikilekeka piti moameamene wa Yesuyu oka.

³²Panago ali atoane leneke kakome no i agono peku noane tuku wa toawe a okalepa noanuka a tibuke meko agetaine leneke kakene i agopa anu peku noa tokago wane toaweane ou. ³³Wa panago ali atoane leneke kakome no i ago kote tokolo waku wa okalepa eina toane noanuka a tibuke meko agetaine leneke kakene einagopa kote tokolo waku wane waou wa Yesuyu oka.

Yesuyu Ali Atoa Ete Oto Wa Puutakutukamotoa Nekenemo

(Luke 12:51-53, 14:26-27)

³⁴Noanumepa ali atoa poi teigoa wawa poti kilikoa memotoane tekene nekedeke wa wene piameamene. No i nukupa kako poi takoukene ni nokou. ³⁵Nipa panagome one etene-pala padatoame one nine-pala wa padatoame one aline nine one kaue-pala kako poi takoukene keku.

³⁶Kipala poi teia meki-kitipa kini yapulu yene eni wane ekene uku.

³⁷Panago one etene ninetake wene wedoa mekoa mekomeke nooke nateya wene mekoa mekomepa nipa nopala oyake oya kakoa litiamemele toamoko. Wa panago one mana kono-mikitike wene wedoa mekoa mekomeke nooke nateya wene mekoa mekomepa nipa nopala oyake oya kakoa litiamemele toamoko. ³⁸Wa panagomepa one wiatiki lekane yomo lia aua poamademe wawou toa tokome anukule takama pokome tete-pala moamademe wakomepa nipa no yatene ago wa amele toamoo.

³⁹Nipa onekele-kama tokome tukaya wa kepene mama motoko agopa one yomini-pala etepea tua poo. Wa padekagome one kepene mama moamoa no i agoke tuou wa wene pikagopa tukomeka wa kamomotokome Akolaline take pome mea kama poo wa Yesuyo oka.

Akolaliyo Tone Epetekoa Tokole Topo Takatekomo
(*Make 9:41*)

⁴⁰Panagome-kiti one yapu kiwi noe wa makutukoa motokomepa nipa nopala dekoa makutukoa motoko. Panagome no makutukoa motokomepa nipa no moa wetekaka ago-pala dekoa makutukoa motoko. ⁴¹Panagome Akolaline agale akaka ago kotukome okome nepa Akolaline agale akako agono, one yapu ne noo wa makutukoa motokalepa nipa one eni tokake Akolaliyo einagoka one agale akako ago tetepo takoa pewe wioo. Wa panagomepa wene kiyo akeneya meka ago ponokale enekome okome nepa wene kiyo akeneya meko agono, one yapu ne noo wa makutukoa motokalepa nipa one eni tokake Akolaliyo einagoka wene kiyo akeneya meka ago tetepo takoa pewe wioo. ⁴²Wa panagomepa anu oyago pa ponopene ago ponokale enekome okome i ago nepa Yesuno oyagono, ue nomotokapouno, nepia wa mama moa auapekalepa nipa one eni tokake Akolaliyo etene kei pia pewe wia too wa Yesuyo oka.

Yoneyo Yesu Pitia Yakanemo
(*Luke 7:18-35*)

11 ¹Yesuyo one tuku kakoa (12) oyali-kiti einaka einamo oa meemotokome Galili take ali atoa pitikoika mo wima pokome Akolalinemo i i wa olaukakala toka.

²Ali atoa ue motokama yakene Yone po yapu pa pia mekomepa Keraisuyo eina toma yakenemo kugu yatekome eya taneya. One oyali padeka-kiti Yesuke moa wetekakome okome Yesu eya wa yakapoatino poe. ³Nepa i wa ibini oa plane ago taatekoa noko-pe. Panago taatekoa noo tokolo totome nepia kamotoa oko-pe. Oano ta wa yakapoatino poe wa Yesuke moa wetekaneya. ⁴Wetekakale yakanokoli okome padele padele tukule kini leneme enoa ni pademo pademo ukumoka kini kaleme yakoa tikino, Yone mekota eya wa wakapea pote akapoatino poe. ⁵Leneta lianeya mekoina yene opi leneta kikakaneya yawa ni kawa okeaneya yakoina yene opi wedoa pogo kautoa pote ni kedime nakeneya mekoina yene kini kedi yene opi takoa pokolo latoa kawa ni kale keneta keteaneya mekoina yene opi kale pekaneya yawa ni tuane yeneka opi kamotokaneya kawa ni ponopene ali atoame Akolalinemo yakakoa meki wa Yone akapamene. ⁶Eya waka akapamene. Nooke wene tugoa mea wawamoko agopa kolotine meoo wa akapoatino poe wa Yesuyo eina ali-kiti Yone mekata kutu wa wetekaka.

⁷Wetekakale tewitikoia pokoika Yesuyo eida oboa kakoi yene-pala Yoneke okome okome ali atoa piamene take Yone enepeketepa edanele enadete pokoiya-pe. Tauwe wata pupulegeme muku muku toa kakale enepokoiya-pe. E'e mena. ⁸Nipa edane ago enadete pokoiya-pe. Panago mamina epetaneya kakeneya kakale enepokoiya-pe. E'e mena. Mamina epetaneya kaki-kitipa nipa ako tobou ali-kitane yapu-kala meki. ⁹Nipa edaneya enadete pokoiya-pe. Akolaline agale akama yakago enadete ni pokoiya-pe. Ee nimini, Yonepa nitane ago. Akolaline agale papete toawe akane ali peya keku kamotoa einago ako kako. ¹⁰Yone einagokepa Akolaliyo mana-pala papete akenemo wene takakale panagome eya wia mekapianeya.

Ne naniko pomotoane anu agale oa aua yawateko agopa namolo takoane moane wetekou. Nitikolu einago pokome ne poateko ka nodokakapima poo wa wia mekapianeya.

Einagale taatekoapa Yone einago eni nekedekona. ¹¹Kipala i ukumo yakoe. Papete atoa-kitame opiane ali peya keku kamotoa ali atoa ue motokama yakanakago Yone ako kako. Onepa nitane agoke eya waneka uku. Anu uku agale yakoa mootokoa Akolalike lukoa meki-kitipa etene keku ali atoa-kitameka Yone moa patukaki. ¹²Ali atoa ue motokama yakona Yoneyo Akolalinemo titikome okaka anume opi i olaukakuka ali atoa Akolaliyo talo toko take poadete togo togo oomoata piki. ¹³Eya wane ekene uku. Akolaline agale toawe akane ali peyamepa Akolaliyo ali atoa pawe toa talo toatekale i i wa wia mekoa tuma-kala nekeneya. Nipa papete Moseseyo one totono i i wa titikome toawe akapiane toa lokoa nitaneya. Wipitikome Yoneyoka einakamo toawe oma nokona. ¹⁴Nipa Akolaliyo ali atoa pawe toa talo toateka tigtokalepa Ilaida namolo takoa noo wa oa plane toa taatekakome Yonepa eni nokona. Ee nimini wa wene piketepa yakoa moamene. ¹⁵Nipa yakou wa kale piiyakoa kaki-kiti kime yakoa moamene.

¹⁶No kaku-pete meki-kiti kini tikile adekapa edoane plane uku patu. Eya adeka plane ukuno, yakoe. Mati-kitame makesike pa ulu toa kakete ¹⁷eka e mati-kiti-pala eya wa kayo oa kaki.

Tiabu toa kawati wa totome tulutu eya pukapekolo yateketeke toamokoi. Nitamokoile enekete toto tumai meou toa komo lo oa kakoloka enika enileka kote tokale tumai meamoukete wakoi wa eka e mati-kiti-pala ulu tootapekete iki wa Yesuyo oka.

¹⁸Nitoapa einagale pine toawe okome okome Yone nokome padeya neeka gerepi po ku ueka noameneyake ipono oneke awitaneya tokome ni toko wa pade-kitame tea agale oa kaki. ¹⁹Ali Yatenane Oyago noanume pade nitamekene eya kuya neeka gerepi po ku ueka nakule enekete ekete no i agopa nee kitipu kakoa noa gerepi po ku noa kawa toko. Takesi kue motokama yaki ali-kiti-palaka Akolaline agale tagoa toamiki yene-palaka

oya patu pia tokono, enoe wa akoa agale iki. Nimo wapa ikiyake pade-kitame ekete mone inapa Akolaline peku noa tadiki wa iki wa Yesuyo oka.

Latiane Ta Tebolo-pala Pubu Akenemo

(Luke 10:13-15)

²⁰Einata einapete Yesuyo Korasine Besaida tatake pitikoi yene kikoa akoa kaka. Nipa ele kule telekole kini leneke lugutukoa toma yakanakale eneketeke kini tokoi poanele tewitikoa wawameneyake ni toka.

²¹Nitikome okome ae dika dika toamene tete moino, nepio. Kiwi pakeke ele kule tubele mati toma yakounakale mone Taia Saidone tata ludu toma yaou tokapa nipa kini namolole tewitikoa wakete palu watea kuku yotokatapea toi toka. Etene dikoa toi tokake kime pade nitamokoina.

²²Akolaliyo ali atoa takoa enoa kibu moateka-pete mone Taia Saidone tata pitane ali atoa tete meoo. Ae, eni tete meteka toa moa patukoapa Korasine ta Besaide tata pitiki-kiti kiwi dika dika toamene tete meoono, nepio. ²³Ae, wini Kapaneame take pitiki-kiti Akolaliyo kiwi a tubuke moa kamotokoono wene pia meki-pe. Nitameneya kiwi keti toe take poe wa moa pitikoo. Kiwi pakeke ele kule telekole mati toma yakounakale Sodome take tou tokapa kini tane poanele tewitikoa etene waoi toka. Nitoi tokapa Akolaliyo kini Sodome taapa moa agopa takamokale pa pioo toka. ²⁴Akolaliyopa ali atoa takoa enoa kibu moateka-pete Sodome take meane yene tete meteka toa moa patukakome Kapaneame take pitiki-kiti kiwi dika dika toamene tete meoono, nepio wa Yesuyo oka.

Koome Tuaneya Meki-kiti Yesuke Namene

(Luke 10:21-22)

²⁵Einata einapete Yesuyo okome okome Atai Ali Muno tibu itonota yopikoa kako ago nepala ke wane uku-ye. I uku agalepa pa nana mati keneya meki-kiti i i wa neme wene taka taka tokoyake Akolalinemo kini weneme wene taneya meku wa iki-kiti wene takameke neke luaneya mekono, ke wane ni uku. ²⁶Atai neke widikakepa neke epene wene-kama piko toa litiapa dikou wa wene toopikanakale taatekoa toko wa Yesuyo Akolali-pala oka.

²⁷Nimo ootokoa okome Agetaiyo one tele patu kautakoa kama pamene wa one peku no lawetetapeka. Nopa dikane ago wa padameka wene toamikiyake Atai Akolaliyo wenepa toko. Padameka Atai Akolali onepa dikane ago wa wene toamikiyake one mana noanume wenepa tuku. I alimeka i atoameka Akolali wene tomotou wane takoane moane kakaku-kitameka Atai Akolali wene tiki.

²⁸Ae, koome tuaneya mea wene kedame tuaneya mea tiki peya ko memotouno, noanuke-kama noatini noe. ²⁹Kini keda taneya-kiti aulogoa

poatikiya wanepa anume latikaku. Kini kotomaneke kini moa lekoa pikete toatikile olaukouno, moa lekoa piamene. No poti ko akene wene-kama pianeya meku agome eni toatiki peku lawetekolu noa teketepa tepe kolotini kilikoa pimotoa aua pamele too. ³⁰Kini keda taneya-kiti aulogoa poatikiya epetaneya-kama latikoane anu kopapu-kitika yaaapeaneya-kama takoane meane tuku wa Yesuyo oka.

Yu Yene Kini Ko Mea Pupu Toamene-pete Kekoa Wawa

Toameneleke Akenemo

(Make 2:23-28; Luke 6:1-5)

12 ¹Einapete Yu yene ko mea pupu toamene-pete pade Yesu panagono witi ipe kouwoto ludu potokakoa one oya-laweme witi ku deya tukaka kotia noma pokoi. Kibu tokale tokome ni tokoi. ²Nitikoli enekete Parisi yename ekete Yu yene tone ko mea pupu toamateko-pete kekoa wawa toamokole wini tiki wa kikoa okoli okome ³tobou ago Depidi einagomeka one-pala toa yakene ali-kitameka kibu tokale tanemo oi moamokoiya-pe. Eya taneya. ⁴Tobou ago Soloyo Depidi-loe litia aua pokale einago one oya-lawe-pala toa yakome kobume tuaneya tokome Akolaline wikakane losu yapu tuapea pokome Akolaline takoa pikane palawe wane-kiti moa nakeneya. Mosesene totono plane toa Akolalike lodo yotokoai tane ali-kitame odene dikane palawe wane-kiti namele taneyake taneya. ⁵Akolalike lodo yotokoai tiki ali-kitame ko mea pupu toamatiki-peteka sipi sipi kai tine wia eni pupu tokala tiki. Kini kekanele eni teketeka Akolaline agale tetekamiki. Mosesene bokuke enileke wia mekanemo oi moamokoiya-pe. ⁶Tobou losu yapupa ibini akene yapu kakoyake kiwi pakeke kaku ago etene ibini akene agome ukuno, yakoe. ⁷Akolaline bokuke agale dikoa wia mekaneyano, yakoe. *Akolali noanuke lodo yomotoane wane wamuku. Yete pade ali atoa mama momotoane uku* wa Akolaliyo akeneya. Eina agale pine tetoa enoi tokapa anu i oya ali-kitame poanele wini tiki wa kime kikoa wamoi toka. Witi ku deya kotia naketepa Akolaline agale tetekamiki wane uku. ⁸Nopa Ali Yatenane Oyagome ali atoa ko mea pupu toamiki-pete mekete toatikile i i wane oyameane talo toane tekene ni uku wa Yesuyo oka.

Yesuyo Yono Lokane Ago Epetekanemo

(Make 3:1-6; Luke 6:6-11)

⁹Yesuyo nimo oomotokome losu yapu pome kapoka. ¹⁰Nitikata yono lokane ago pade eida mekale Parisi yename Yesu pitia yatekete ekete tone ko mea pupu toamateko-pete panagome dikane ago epetekakomepa tone kekanele eni toko-pe wa pitia yatekoi. Nipa Yesu koiso akatekoimo omotadiya wa kakete akeneya. Nitikoli okome ¹¹kiwi panago neke sipi sipi kai odene egetekoa mekake koa pokale enekepa edeko patu. Pupu

toamateko-peteka patu pitikoa aka moa kakako patu. Eeno, eina-pete pupu toamateka-peteka aka moa kakoo-li. ¹²Akolaliyo sipi sipi kai eya mama moapa kekuya tetepo takoa yopikoyake ali atoa akoya tetepo takoa wedoa mama moa yopiko. Nitikono, ko mea pupu toamateko-petedo i ago epetekakenepa tone kekanele toamuku. Mosesene totono plane toane oyake epetekamele toko wa Yesuyo oka. ¹³Nimo ootokoa kakome yono lokane ago-pala okome neke yono kutu lido akoano ta wa okale lido akoa enekale one padeka eina epetane yono-pala odele tootapekale eneka. ¹⁴Nitikale enekete Parisi yename i ago wiato wa akolono toa pote one wia tukatekoi oi pedoa pia kakoi.

Akolalinele Takamotoa Yesu Moa Kakapianemo

¹⁵Nitadekoimo yatekome Yesu eni ta tewitikoa pokale ali atoa lewi lewita pia litima nokoi. Eni yene padeka-kiti yene taneya nokoli enekome peya latekoa wetekakala toka. ¹⁶Nipa onepa dikane agome ile toma noko wa pade ali atoa kotuketeka kotukoa wameamene wa wetekakala toka. ¹⁷Nipa Akolaline agale papete toaweaa akane ago Aisaiayo papete oa plane toa taatekoa toka. Akolaliyo manake oka toa Aisaiayo eya wa wia mekaneya.

¹⁸*I agopa anu pupu takamotoane takoane moane kakakuna. Anu i kolotini ago one tokoleke wediane meku. Anu Epetane Yomini oneke awinomotou. Nitikolu tokome einagome i i wa ali atoa kiyoke takoane enatekoumo e ku yatene peya-pala akama poo.*

¹⁹Nitima yakomepa ete-kiti-pala mokota wamoa ka wamoa too. Ka batete ludu pokomeka agale wametekoa poti yawoo. ²⁰Tauwe wata tukukaneya kakale enekome oneme pade pilia moamoo. Labo tole wedoa pa toa kamele toameneya kakale enekome ni pade tugamoo. Ponopene ali atoa edikoa mama moma pome wipitikomepa poi moa patukou toa tokome padele padele tane poanele wia atukatapea e ku yatene peya epetekoa talo toa kawoo. ²¹E ku yatene one ibini patu kautakoa kaketepa one nani toatekale nepia mea wedianeya mema poi wa Aisaiayo wia mekapianeya.

Yesu Setanuno Tele Patu Kautakoa Kako Wa Oa Potokanemo (Make 3:20-30; Luke 11:14-23)

²²Einapete pade-kitame ipono awitanane ago Yesu kakata moa aua nokoi. Ipono awitaneya tokome leneme enekileka toamoa kabunume agale ikileka toamoa taneyake Yesuyo epetekakale leneta kikoa enoa kabunu pea agale oa toka. ²³Nitikale enekete peyame ekete i agopa Depidiloeki tawatekago taatekoa noko patu wa ka oa kakoi. ²⁴Nimo okoimo yatekete Parisi yename ekete beita, i agopa tobou ipono Belesebule one tele patu kautakoa kakome tokome ipono-kiti takoa wetekakala toko

wa okoi. ²⁵Kini tepene pikoi wene tetoa enekome Yesuyo okome ako odene meko tobou agoke lukoa meki yenedo kako poi toa meketepa nipa wete atutapeoi. Wa pitikalika odene yapu pia meki-kitika kako poi toa meketepa tadoa pootapeoi. ²⁶Setanuyo edikoa one yagono-mikitido takoa wetekakalepa one yatene edoa mea kamotoa-pe. ²⁷Noanu Belesebulene tele patu kautakoane kakene ipono-kiti poe wane wetekaku wa ikipa nipa kini totono litia tiki ali-kitame ipono-kiti edoa takoa wetekaki-pe. Te patu kautakoa kakete tiki-pe. Anume takoaane wetekakene tukuna toa tikino, kime no ina akoa kakinapa kapene wakoa akedik. ²⁸Akolaline Epetane Yomini patu kautakoane kakene ipono-kiti takoaane wetekakala tukuno, Akolaliyo one ali atoa pawe toa talo tokotapa kiwi pake wini witadeko.

²⁹Telekagome one yapu pikoya pa yopia mekolopa kode agome yapu bulukoa nome onekeya peya oyake moa pamele toamoko. Nitamele toamokoyake kode ago kotikatapeado nokomepa telekago poome lutua piilogo onekeya peya oyake kode moa poko.

³⁰No-pala lipua meamoko agomepa nipa nopala poi eni teigome toko. No auapeamoa no mekuta ali atoa koukoa mekamoko agomepa nipa ali atoa tadekoa litikome toko. ³¹Dikaki-kitikepa eya wane uku. Panagome padele padele poanele toa Akolali tea kawaka wa nanikodo ae inapa poanele tekene tadeku wa wakalepa nipa Akolaliyo eni poanele tokake po letu mekakanapa oyake kekile too. Nitikoyake panagome Epetane Yomininelepa Setanunole tetepo takakalepa one eni poanele tokake po letu mekakanapa Akolaliyo etene kekileka toamoo. ³²Panagome-kiti no Ali Yatenane Oyago tea agale akakalepa Akolaliyo eni poanele tokake po letu mekakana oyake kekile too. Wa panagome Epetane Yomini tea agale akakalepa Akolaliyo one eni poanele tokake po letu mekakana etene kekileka toamoo. Einago pa mekaleka tua pokaleka kekile toamoa kibu moo wa Yesuyo oka.

Yomo Kū Tukole Takoa Enekike Akenemo

(Luke 6:43-45)

³³Yomo epetaneyapa kū tua epetekoo. Yomo poaneyapa kū tua potokoo. Yomo-kiti kū tukole eneketepa ipa epetadeko ipa poadeko wa takoa enamele toko. ³⁴Parisi yene kipa kaya keneya mea poanele toma yakino, pademo epetanemopa edoa oadete-pe. Kini tepene meane toa-kama yawa witakoa okala tiki. ³⁵Epetane wene piko agomepa one tepene meane toa yawapa epetanemo witakoa okala toko. Poane wene piko agomepa one tepene meane toa yawapa poanemo witakoa okala toko. ³⁶Nimini ukuno, yakamene. Akolaliyo ali atoa takoa eneka-petepa itonoke mekete paya wene pia pamo okoinakamo peya wedoa pitia yakatekoa kibu mokala too. ³⁷Nipa itonoke mekete okoinakamo toopitikoapa oa epetekakoi-kiti kibu moamoa ni oa potokakoi-kiti kibu

moa toono, pademo pademo ikilepa wedetekoa okala tamene wa Yesuyo oka.

Yesuyo Padele Telekole Tomotoa Lede Akenemo
(*Make 8:11-12; Luke 11:29-32*)

³⁸Yu yenane totono pine toa olaukane ali-kitameka Parisi ali-kitameka Yesu yatekete ekete Tikisa ago neke tokolepa Akolali patu kautakoa kake tadekalepa padele telekole toano ta-koli okome ³⁹Akolalinele takamao poanele toma yakina. Nitikete ekete Akolali patudo kakedekalepa padele telekole toano ta wa no likoa iki. Nitikiyake eya odene tokale enoi. Akolaline agale toawe akane ago Yona-pala tubele mati tane toa tokale enoi. ⁴⁰Yona einagopa ta tebolo-peta patao lika toa tube mou kimane keneke pa meane toanepa no Ali Yatenane Oyago ta tebolo patamotoane itono keneke plane meou. ⁴¹Yonayo Akolalinemo Ninepa ta ludu mo wima pokale yatekete eni yene Akolalike tepe kolotini pekoa piitapeaneya. Mone pa yenameke nitaneya. Yona keku kamotoane no ako ago nukuyake Yu yene kime pade anu agale yakoa moamiki. Ae, Akolaliyo ali atoa takoa eneka-pete Ninepa yene kamokoa kakete kiwi akoa agale oino, nepiamene. ⁴²Akolaliyo ali atoa takoa eneka-pete mone Siba take ako meane tobou atoa kamokoa kakome okome Yesu kaka-pete mekoi Yu yene kime toa potokaneya wa kiwi akoa agale oo. Eni atoa mone atoameke Solomonono peku noademe ta padeka mati mea nekeneya. Tobou ago Solomonono keku kamotoane no ako ago nukuyake Yu yene kime anu peku noamadete waki wa Yesuyo oka.

Panago Takoa Pokana Ipono Einakagoke Wa Wakapea
Awinokome Tokomo
(*Luke 11:24-26*)

⁴³⁻⁴⁴Iponodo panago takoa pokomepa eya toko. One ko meatekotapa ta pitamene ta ludu tuku toa kawa teko tokolo wako. Nitoa wakomepa one takoane wawane nokounata wa wakapeane pone mepou wa wene piitikoa wakapea pome enepokolo einata do pokoa pia kalotokaneya kakedeko. ⁴⁵Nitaneya kakolo enemotokome tuku topokome ipono-kiti tatono kakoa (7) one poanele natele tomotoa poanele pine wia tagoa tiki ipono-kiti enamua einata aua noko. Aua nokolo einakagoke awitikete awitikili tokome one namolo poanele nateleka toa meake wipitikomepa poanele tubele-kama toma yako. No kaku-pete poanele toa meki-kiti kimepa edikama poadete tiki wa Yesuyo oka.

Yesuyo Nine Wamene-mikitike Akenemo
(*Make 3:31-35; Luke 8:19-21*)

⁴⁶Yesuyo e yene-pala nimo oa kakaka one nine wamene-mikiti one agale akadete koli a note kanokoli ⁴⁷panagome Yesu-pala okome okome

nekaquayoka neke wamene-mikitameka ne agale akadete koli a note kakina-kale okome ⁴⁸ agauapa te-pe, anu wamene-mikiti te-lawe-pe wa ootokoa okome ⁴⁹ agaua-loe anu wamene-mikitipa ika i mekina wa one oya-mikiti yamemu toka. ⁵⁰ Nititikoa kakome okome Agetai a tibuke mekome ta wa okole-kama litia tiki-kitipa agaua anu wamene laine-mikiti eni wa Yesuyo oka.

Ipe Ludu Nee Lene Pitikama Pekene Ago

(Make 4:1-9; Luke 8:4-8)

13 ¹ Einapetepa Yesu eina yapu akolono witapea ue mine matanuke pome mepoka. ² Nitikata ali atoa lewi lewita pia note-kala kakoli tokome ue dipike pogatekoa pome mepoka. Nitoapa e yene ue matanuke ete keneya kamotoa onepa ue dipike mekome ³ pademo pademo pedoa okomepa eya wa oka.

Ipe pinagome-kiti ipe ludu nee lene pitikama pekeneya. ⁴ Nitima pokale nee lene padekapa ka ludu paka tadoa pitaneya. Nitaneta ini-kiti pitoai toa napekala taneya. ⁵ Ni nee lene padekapa kue pake pake tadoa pitaneya. Tokoo itono nateya deya pianeya tokome wete tumikala taneya. ⁶ Wa naniko lou tigini kakale wete eni tototokoa tuaneya. Teke itono kekulu wetekameneya tokome loume ni yoa tukatapeneya. ⁷ Ni nee lene padekapa tonipo pake tadoa pitaneya. Nitaneta tonipo eni nee lene-pala odeneka dekoa witakome tukatapeneya. ⁸ Ni nee lene padekapa itono epetaneyake pitakome leau akatapea witakome ku tukala taneya. Ku tukilepa padekapa ku ege takupeta kadukoa (100) tua ni padekapa ege odepeta kadukoa (60) tua ni padekapa timini mukitini togoikoa padeka kapidi kakoa (30) ku tua taneya. ⁹ Kipala i ukumo yakou wa kale piyakoa kaki-kiti kime yakoati wane uku wa Yesuyo oka.

¹⁰ Nimo ootokoa kakaka one oya-lawe Yesu kakata nekete ekete ali atoa-pala ko ekepa pedoa-kama okono, dekolo widikoa oko-pe-koli okome ¹¹ Akolaliyo one ali atoa pawe toa talo tokolepa papete kaukoa mema nekeneyake opi kiwi keleyo oyameteku. Nitikuyake ete ali atoa-palapa nipa kaukoane meku. ¹² Akolaline peku wedoa nako agopa nipa Akolaliyo one pekupa wedoa lawetema pokale noa tagatapeoo. Akolaline peku pa alekoa noma poko agopa nipa one eni lawetane peku nateya deyaka takoa pootapeoo. ¹³ Dikane yene-pala ko ikilepa pedoane-kama oane meteku. Kini leneme enekile enoa moamoa kini kaleme yatekimo yakoa moamoa anu ukumoka wene toamoa tikili tekene ni tuku. ¹⁴ Nipa Aisaiayo eya wa wia mekapiane toa taatekoa tiki.

Padele padele kini leneme eneketeke enoa moamoa pademo pademo kini kaleme yateketeke yakoa moamoa toi. ¹⁵ I yene kolotini lupi tootokaneya mea kaleme wedoa yakamele toamokolo mea kini leneta-pala lakaputukoa-kama mea tiki. Enipa leneme enoa moa

kaleme yakoa moa tekete inapa Akolaline pekuno, noada wa wene tekete nooke tepe kolotini pekoe piadekolipa anume toane mou tokake kote tokale wakala toi wa Aisaiayo Akolaline agale eni toaweaa oa pianeya.

¹⁶Anu oya-lawe kime pade nitameneya kini leneme enoa moa kini kaleme yakoa moa teketepa kolotine meki. ¹⁷Ipa nimini ukuno, yakoe. Padele padele tukulepa kini leneme enoa pademo pademo ukumopa kini kaleme yakoa tikino, kini eni enoa yakoa tikiya-kitipa Akolaline agale toaweaa akane ali-kitameka wene kiyo akeneya meane ali-kitameka enoane yakadiya wa nepia meake enoa yakoa toameneya pa mea tuma-kala nekeneya.

Pedoa Akene Agale Pine Toaweaa Akenemo

(Make 4:13-20; Luke 8:11-15)

¹⁸Ina pedoane okouna agale pine toaweane ukuno, yakamene. ¹⁹Nee lene padeka ka ludu tadoa pitane adeka pikounapa eya tiki yeneke okouna. Akolaliyo one ali atoa talo tokome tokomo pade-kitame yakoake wene toamikilipa poane ago Setanu nome eni agale kini tepene pitikaneya pikota katekamo pako. ²⁰Padeka nee lene kue pake pake pitane adeka pikounapa eya tiki yeneke okouna. Pade ali atoame eni agale yakoapa ke wa wete lukoa wedia meki. ²¹Nitiketeke eni agale kini tepene teke wetekameneya tokome Akolalinele pa tekei takaki. Nipa Akolaline agale yakoa tikike ele kuleme ke enekakolo mea ni ete-kitame kipala poi teia mekoli tekete Akolalinele takoake wete tewitiko waki. ²²Padeka nee lene tonipo pake tadoa pitane adeka pikounapa eya tiki yeneke okouna. Pade ali atoame einagale yakoa moake kini kepene mama moa kini kamoya-kitike wene piitiko mea tikili enika enileme Akolaline agale moa kautako. Nipa ipe nee kakoya ku tuamou toa pa meki. ²³Padeka nee lene itono epetaneyake pitane adeka pikounapa eya tiki yeneke okouna. Pade-kitame eni agale yakoapa inapa Akolaline peku wa noa tiki. Nitikipa ipe nee kakoya ku tuma pou toa padekapa ku ege takupeta (100) kadukoa tua padekapa ege odepeta kadukoa (50) tua ni padekapa padeka kapidi kakoa (30) tua toko wa Yesuyo oka.

Ipe Nee Lene Epetaneyake Pedoa Akenemo

²⁴Yesuyo agale pade pedoa okome okome Akolaliyo ali atoa pawe toa talo tokole ooyametekene ukuno, yakamene. Ipe pinagome-kiti one ipe ludu nee lene epetaneya-kama tadekama yakeneya. ²⁵Nitaneyake ali atoa pitikakoa one-pala poi teiane ago ponome ipe ludu ke paya lene tadekamotokome pekeneya. ²⁶Nitaneyake nee lene tadekaneya kawa tumia witakale ke leneka odeneka tumia witakome witoa ku-kitika tukome tukala taneya. ²⁷Nitikale enekete pinagono pupu yene one

mekata nekete ekete kamo koniyali neke ipe ludu nee lene epetaneya-kama tadekama yakanake ke witakala tokono, edoa tokoto patu-koli okome ²⁸nopala poi teiane agome tokome toka-kale ekete eni keepa totome toa pala kakapomotoa oko-pe-koli okome ²⁹e'ena. Nitoati wane wamuku. Eni keedo opi toa pala kakapeketepa ipe nee kakoya-kitika odeneka toa motekete motokayano, ³⁰pa odenkata witoa kamotono, wawe. Naniko wakoa momotoa nodokoa kibutukoa kaka-pete eniya wakoa motokatiki ali atoa-pala eya wane ou. Keepa namolo takoa toa moa toe mine pitikoai tamene. Nititikoa witi ku wakoa moapa ku pitikoai tikita aua note pitikakoai tamene wane ou wa ipe pinagome akeneya wa Yesuyo oka.

Kalipe Lene Deyake Pedoa Akenemo

(Make 4:30-32; Luke 13:18-21)

³¹Yesuyo agale pade pedoa okome okome Akolaliyo one ali atoa pawe toa talo tokole ooyametekuno, yakoe. Panagome-kiti kalipe lene deya takoa moa ipeke pitikapaneya. ³²Eni lenepa etene pa nateya wane deyameke eteya yomo moa patukatapea tube mati kako. Nitoa wetini toa kakolo ini-kiti pukaneya note yeneneke pitoai tiki.

³³Yesuyo nimo ootokoa agale pade pedoa okome okome Akolaliyo ali atoa pawe toa talo tokole ooyametekuno, yakoe. Pade atoame-kiti palawe wane mono mono akateka yisi kugu moa palawe kugu odene bekoke eletekaneya. Nitikalepa palawe kugu keneke alama pokome palawe mono mono akatapeneya wa Yesuyo oka.

Yesuyo Pedoa Agale-kama Oa Metanemo

(Make 4:33-34)

³⁴Eida oboa kakoi yene-pala einaka einamo ikilepa agale pedoa-kama oka. Nipa pademoka keleyo toawe wamoka. ³⁵Nipa Akolaline agale toawe akane ago padame papete eya wa wia mekakapiane toa taatekoa toka.

Kipala ko ekenepa agale pedoane-kama oane mekala tou. Kipala eni pedoane oatekumopa Atai Akolaliyo tibu itonota latitikoa mekome kaukoa mema nokamo oane meou wa einagome papete wia mekaneya.

Nee Lene Pakeke Ke Witaneke Pine Toa Akenemo

³⁶Nimo oomotokome Yesuyo eida oboa kanokoina yene tewitikoa yapu wa pome mepoka. Nitoa mekale one oya ali-kiti one mekata note yakanekete ekete ipeke ke lene pitikane neme adeka pikanapa pine edoa pikoto patu-koli okome ³⁷nee lene epetaneya pitikama pekene agopa no Ali Yatenane Oyagoke ekene okouna. ³⁸Ipe wane oanepa ali atoa meki

take ekene okouna. Nee lene epetaneyapa Akolaliyo talo toko ali atoake ekene okouna. Ke lene wane oanepa poane peku laweteko ago Setanuno ali atoake ekene okouna. ³⁹Poi teja mekome ke lene tadekama yakene agopa Setanuke ekene okouna. Ipe nee kakoya wakoa motokatiki-pete wane ikilepa wipitia ta pataka-peteke ekene okouna. Ipe nee kakoya wakoa motokatiki ali atoa wane oanepa Akolaline edelo ali-kitike ekene okouna. ⁴⁰Kee witakoya toe mine pitikoai taneleke ikilepa wipitia ta pataka-pete toatekaleke ekene okouna. ⁴¹⁻⁴²Enipetepa anu edelo yene moane oto wetekakolu nekete eya toi. Ali atoane wene moa koiganele peya ni ele kule poanele toma yakoi peya moapa toe noa kakatake pitikoai toi. Nitikoli toe mine mekete kime kolukoa komo ue uu keneya k̄aua oa kawei. ⁴³Nipetepa epetanele toa meane yenepa kiniketai Akolalike lukoa mekoi take lou tigini pa tootapeneya kako toa kawei. Kipala i ukumo yakou wa kale piiyakoa kaki-kiti kime yakoati wane uku wa Yesuyo oka.

Potipiane Kamoya Enamutanemo

⁴⁴Akolaliyo ali atoa pawe toa talo tokole ooyametekuno, yakamene. Kue kake kue peya mati ua kapetekatapeneya potipianeya pikata panago nome enamutukome eya taneya. One kamo toatekuya i piko wa eni kue ka wa potipimotokome yapu wakapea pokome onekeya peya topo toa kue mootapeneya. Nitoapa ta pinago mekata pokome wini itono i kueme topo toane mou wa topo toa motaneya. Nipa kolotine mekome taneya.

Yobo M̄ayoke Pedoa Akenemo

⁴⁵⁻⁴⁶Akolaliyo ali atoa pawe toa talo tokole ooyametekuno, yakamene. Panagome-kiti yobo m̄ayo tuku toma pokome eteya-kiti takoa waatekoa etene koniyo taneya pade enemotokome yapu wakapea pome eya taneya. Onekeya peya topo toa kue moomotokome eina yobo m̄ayo topo toa mopaneya wa Yesuyo oka.

Mou Tagi Tikileke Pedoa Akenemo

⁴⁷⁻⁴⁸Akolaliyo ali atoa pawe toa talo tokole ooyametekuno, yakamene. Pade-kitame kini mou tagi ka yuane mati moa kusa ue muke pitikoa wa ate moa enekoli eya kuya mou kapea pitakale enekete ue matanuke eka lia aua pote takoa eneki. Takoa enekete ipa epetadekono uada wa moa ipa poadekono wawada wa mitikakala tiki. ⁴⁹⁻⁵⁰Edikaki toa wipitia ta pataka-petepa edelo yene nekete eya toi. Epetanele toma yakoi peya kiwi meati wa takoa moa wa poanele toma yakoi peya toe mine moa pitikoai toi. Nitikoli kime kolukoa komo ue uu keneya k̄aua oa kawei.

⁵¹Kipala eni ukumo yakoa wene tootapiki-pe wa okale ekete ̄eno, wene tootapeko-koli okome ⁵²Mosesene totono pine t̄oa olaukaki ali-

kitamepa Akolaliyo ali atoa pawe toa talo tokomo kipala i toaweane uku toa yakoa moa olaukakilepa nipa eya tou toa tiki. Yapu pinagome-kiti one kamoya eya kuya yapu ua pikanakeya namoloyaka weneyaka moa moke toa meou toa tiki wa Yesuyo oka.

Nasarese Yename Yesu Wakete Wakenemo

(Make 6:1-6; Luke 4:16-30)

⁵³Yesuyo one eni pedoa oka agale oa peya takamotokome ⁵⁴eni ta tewitikoa one pine take wakapea poka. Nitoapa losu yapu pome olaukoa kakale yatekete e yename ekete ipa tene peku nootokoa okoto patu. One telekole toma pokolepa tene tele patu kautakoa kakome tokoto patu wa ka oa kakoi. ⁵⁵Nitikete ekete beita, i agopa Yosepe kodou agono mana. One nine Maria i mea one wamene-mikiti Yame Yose Saimone Yudase einago-mene i mea tiki. ⁵⁶One laine-mikitika tone i take mekino, imopa dikane agomeke okono, tene peku nootokoa tokoto patuno, ⁵⁷yakamatoo wa wene poaneya kakete akoo wakoi. Nitikoli okome Akolaline agale toawe akako agopa ete yename kei pimotoake one ta pine yenameka one yapu pitiki yenameka one kei piamoa paya tetepo takoo wakala tiki wa Yesuyo oka. ⁵⁸Eni oka toapa one eni take yene oneke wene tugameneya. Nitanyake eida mekome padele telekole kainya toamoka.

Yone Kabe Teiganemo

(Make 6:14-29; Luke 9:7-9)

14 ¹Yesuyo toma yakenemo kugu yatekome Erodeyo Galili ta yopikoa mekome okome ²ali atoa ue motokama yakanakago Yonepa eina wia tukamotoane tokounake wa kamomotokome nomepa nipa one tubele mati toateko tele eni luaneya yakome toko wa one pupu yene-pala akeneya.

³Namolo Erodeyopa one poyo ali-kitame Yone dekoa moa kapa po kakoo po yapu pitikamotoa tikilepa eya atoa Erodiasine wene epetekademe taneya. Erode einagome one kale atoa wamene Pilipi natono one kode motaneyake ⁴Yone Erode mekata nokome okome neke kale atoa kode motekepa toto Yu yenane kekanele wini toka wa kikoo akeneya. ⁵Kikoo okale Erodeyo Yone einago wia tukamotoa wa wene pianeya meake wakeneya. Nipa pa ali atoame i ago Yonepa Akolaline agale toawe akako ago tadeko wa one kei piai tokoli tokome kini wene witikaya wa piti motokome wakeneya.

⁶Wa naniko Erodeyopa one opiane oi ponokale eya taneya. Oneke lokoo ta yopia meane yeneka one pupu takane yeneka kini toge kikakakuno, toge nee natono noe wa kayo oa motaneyaya. Nitikale nee mekete nakoika Erodiasine kono kini lene yoto nome kakome tiabu toa kakale enekome Erode wene epetaneya mekome okome ⁷agetai tia,

anukuya-kiti pade mano wa oika toane etene meadene tukuno, a^uwa oano ta wa akeneya. ⁸Nitikale nine kakata pokome edeya mano wane ou-pe wa opokale niname akoano pa wa okana toa one koname eya wa onaneya. Ali atoa ue motokama yakanakago Yone kabe teigoa one wago wane okolo kagonoke pia oto memotoa toano ta wa onaneya. ⁹Tuatoame nimo okale yatekome Erode wene kedapa taneya mekomeke nitaneya. Nipa one-pala opia mekete toge nee naki ali atoane lene yoto kakene ekene agetai tⁱa wane okouna toane tamedeku wa wene pikome ¹⁰Yone po yapu pitikata kabe teigamotaneya. ¹¹Nititikoa one wago wane okolo kagonoke pianeya ina wa eina tuatoa metekale moa ninane aua potokaneya. ¹²Nitaneyake Yonene oya-mikitame Yonene tigini monote aua pote kota keneke pipaneya. Nitimotekete Yesu opatono, patoe wa Yesu mekata pote opaneya.

Yesuyo 5,000 Ali-kiti Nee Lawetanemo

(Make 6:30-44; Luke 9:10-17; Yone 6:1-14)

¹³Yone tuka wa onokoli yatekome Yesu ue dipike pogatekoa pome mea ali piamene take kidene eka witimoa poka. Pekedekale yatekete ali atoa kini tube take pitikoika kamomotekete one pome witatekata ka ludu pote teigoa kapokoi. ¹⁴Eida note kakakoa Yesu ue dipike mea nome katepitoa kakome enekome okome ae, elame tuku wa kini yene tane-kiti peya latekakala toka.

¹⁵Ta likaka one oyali-kiti Yesu kakata nekete ekete ipa ali piamene taano, ta-pala lima nokono, ali atoa ta latia pitikika i yene kini noatiki nee topo topoatino, poe wa wetekoano ta-koli okome ¹⁶i yename i ta tewitikoa poatiki toa mena. Anu oya-lawe kini neepa kime motokoa lawetamene-kale ekete ¹⁷tone palawe wane ko kakoa-pala mou yomo takuta toa odene piko-koli okome ¹⁸nipa oto nooke aua noo wa oka. ¹⁹Nitoapa i ali atoa poma ludu kilikoa meetapeo wa ootokoa eina ko kakoa (5) palawe wane-pala mou yomo takuta toa moa pikoa kakome tibuke ate nepikakome Akolali-pala ke wa ootokoa popimotoka. Popimotokome one oyali-lawe tatia mekala tokale moomoteketepa e yene tatika tatika topokoli ²⁰peyame moa noa tagatapea kitipu mekoi. Nootokaneyake kugu paka pitaneya wekotoa moa ua ka katika tuku kakoa (12) mako puputua moa pikoi. ²¹Eni nee nakoina-kiti oi motikilepa mati atoa katekoa oi moamoa ali-kama takoa oi motokolipa ege egeta kadukoa (5,000) nakedekoi.

Yesu Galili Ue Tali Ludu Kautoa Nekenemo

(Make 6:45-52; Yone 6:15-21)

²²Nitaneyake Yesuyo one oyali-kiti-pala okome okome ue dipike peapetekoate pote eka matanuke mepoatino, poe. I ali atoa kini kini

pitikika wetekamotekene nouno, patepoe wa one oyali-kiti wetekaka. ²³Nitoapa eida oboa kakoi-kiti pipoatino, poe wa wetekamotokome Akolali kowitademe kidene witimoa tono tobou ate lewia pome mepaneya. Ta likaka one eida pa kidene meaneya.

²⁴⁻²⁵Yesuyo kowittoa mekakoa one oya-lawe ue dipike mea puku pekete toa ue muke ue ate ketita pewikoa pupulegemeka kiwi nokoina lono kutu wa popokoa aua poademe tokoa kaka. Nitikoa kakale ta patademe t̄uei teigaka Yesu ue tali ludu kautoa noka. ²⁶Kautoa nokale enekete ae, yukupa ipono noko patu wa nenei motekete k̄a oa kakoli okome ²⁷no i nukuno, tepe kolotini kilikoa pimotono, piti moameo wa okale ²⁸Pitayo okome Ali Muno nipa ne nekedekalepa no ne kakota ue tali ludu wete noo wa oano ta-kale okome ²⁹nipa namene wa okale ue dipi tewitikoa k̄ooketikoa Yesu kakata ue tali ludu kautoa noka. ³⁰Nokome enekale pupulege popokoa kakale enekome piti tokale tokome ue mine kekulu atukapademe kakome k̄a okome okome Ali Muno no tuamedekuno, wete toa monoo wa k̄a oa kaka. ³¹K̄a oa kakaka eina eina Yesuyo yono lido akoa dekoa motokome okome ae, nooke nateya wene tugo meko ago dekolo pomeme tuaneya noka-pe wa ootokoa ³²opia pome ue dipike mepoka. Opia pome mekaka eina eina pupulege teitatapeka. ³³Nitikale ue dipike mekoi-kitame one kei pikete ekete nepa nimini Akolaline mana tadeko wa wadini tukukoi.

Yesu Genesarese Ali Atoa Kini Tane Yene Latekakala Tanemo
(*Make 6:53-56*)

³⁴Ue mine eka matanuke ue dipike mea witapote Genesarese take k̄ooketikakoi. ³⁵Nitikoli enekete eni take yenamepa Yesu i nokono, noatino noe wa agale yekeika yukukata oa wetekakoli yatekete kini yene tane ali atoa Yesu mekata aua nokala tokoi. ³⁶Aua note kowitikete ekete i yene tane-kitame neke mamina nami mitikatekamotono ta wa kowitikakoi. Nitikoli one mitikatekakoi peya latoa pokala tokoi.

Yu Yenane Kauga-mikitame Olaukanemo
(*Make 7:1-13*)

15 ¹Einata einapete Parisi ali padeka-kiti ni Yu yenane totono pine toa olaukane ali-kiti Yerusalemewa kawa Yesu kakata note kakete ekete ²neke oyali-kitamepa tone kauga-mikitame tamene wa olaukama nekenele toamiki. Nipa kini wene moa koigakoyapa i koguna wa adeka piapa kini nee noadete mekete yono abe kogala tane toa toamikino, dekolo toamikiti patu-koli ³Yesuyo okome kini kauga-mikitame titia olaukanele litia toadetepa Akolaliyo tamene wa okale wakete onekele pa lede takama yakino, dekolo tiki pe. ⁴Akolaliyopa *neketai-pala nekauata kei pia mape moamene* wa oa eya tamene waka oa taneya. *Panagome oneketaika onekquaka tea agale okalepa*

wia tukamene wa akeneya. ⁵ Akolaliyo enimo wa akeneyake panagome-kiti eya wa oko. Ae, agetai agauata kita auapeane padeya meatekuyapa meamuku. Nitikupa enika eniya Akolaline pikakene tekene ni meamuku wa oko. ⁶ One etene nineta edikoa paya tetepo takoa auapeamoko agopa kime kei pikete ekete neketai nekauata pa memotono, tokamota wa iki. Nipa kini kaua-mikitame toma nekenele litia toadetepa Akolaliyo tamene wa akene agale ete pimotoa waki. ⁷ Ae, wene takuta pianeya meki-kiti kini eni toatekoilekepa Aisaiayo eya wa papete wia mekapianeya.

⁸ *I toaweane uku ali-kiti kini kabunume no kei pikilepa kini tepene paya wene pianeya meketeke tiki.* ⁹ *Nitikino, kini kowitikimopa edoane yakamotoa-pe. Kini kaua-mikitame titia olaukanele ile tamene, ile tamene wa olaukama pikino, yakamou wa Akolaliyo oka toa Aisaiayo papete wia mekapianeya.*

Enipa nimini eni akedeko wa Yesuyo oka.

¹⁰ Yesuyo e yene one kakuta noatino noe wa kayo oa motokome okome kipala i ukumo wedoa yakoa moamene. ¹¹ Panago one kimane keneke aka ketipea noa nokotikako neemepa pinali one wene oyake moa koigamele toamoko. Nitamele toamokoyake one tepene meaneya poane wene atepea kabunuke witako agalemepa pinali one wa moa koigamele toko wa Yesuyo oka. ¹² Nimo ootokaneyake one oyali-lawe Yesu kakata nekete ekete neke winimo yatekete Parisi ali-kiti nepala wene poaneya mekino, enipa wene toamoko-pe-koli okome ¹³ Agetai a tibuke meko agopa oneme matameneya peyapa ipa oneme matamokounakeya wa toa mitikakala too. ¹⁴ Nitoono, wini Parisi ali-kiti nopala wene poaneya mekete ikimopa oa memotono, tokamota. Wini ali-kitipa leneta lianeya yaki. Dikane agome leneta liane yagono ali lia aua puku pokome toapa nipa takuta kobu kagonoke pitaketeta pitoi wa Yesuyo oka.

¹⁵ Nimo okale Pitayo okome ina pedoa okana agalepa pine edoa pikoto patu-kale okome ¹⁶ ete yename anu okounakamo wene toamikino, kimeka wene toamiki-pe. ¹⁷ Panago nee eya moa nakolopa kimane keneke ponome tepene ponome me me toa wa te pu latia patukatapekala toko. ¹⁸ Nitikoyake poane agale kabunu witakilepa e ku poane wene tepene meaneya yawa witako. Pinali one wene moa koigakilepa eni agaleme tokoya. ¹⁹ Nipa tepene meaneya yawa witako toa tokome ali wiane tukou ni mone padane atoa liou ni abeya toane potokou ni mone padane pikoya-kiti kode mou ni kapene agale ou ni panago pa puputuane akou wa wene pia ²⁰ enika eni poanele aline tepene-kama aloa witakome pinali one wa moa koigako. Anu i oya-laweme yono abe koameneya witi ku kotia nakipa pinali-kiti kini wa toa potokakiya mena wa Yesuyo oka.

Kenane Take Atoa Yesuke Wene Tuganemo
(*Make 7:24-30*)

²¹ Yesuyo nimo oomotokome eya tata Taia Saidone tata liti plane take wete eni poka. ²² Nitaneyake Kenane take meane atoa pade Yesu

kotua kayo oma nokome okome Ali Muno Depidi-loeke tagene ago no ela moa auapeano ta. Anu kono akomake poane ipono awinokome tete motokakoa kakono, yapu noo wa kayo oa litima nokaleka ²³ Yesuyo agale wametekoa ka ludu pa pome-kama kaka. Nitikale enekete one oya-lawe Yesuke nekete ekete i atoamepa toto litia kayo oma nokono, pa wa wetekoa ta-koli okome ²⁴ Akolaliyo one pawe toane talo tukuta tewitikoa atua pokoina sipi sipi kaipa oto motokoano, pa wa no wetekaka tokolo tekene Iserere ali atoa odene makutukoane moadene ni nokou wa okale ²⁵ yatekome o atoame Yesuno kawane mulinita tukupia kowitikome okome Ali Muno no auapeano ta-kale ²⁶ Yesuyo agale pedoa okome okome tone matiyane nee takoa pikoake wa tone mati wanoa tue-kiti kakoita eni nee moa pitikaketepa poanele eni toko wa oka. ²⁷ Yesuyo nimo okaleka o atoame okome Ali Muno winimopa nimini eke okoyake eya wanedo uku. Yapu pinagono nee walai takaneya pikota kugu deya pedemotokome pitakale tue-kitika oyake namele toko wa o atoame oka. ²⁸ Nitikale okome ae, anu oyatoa nooke winipa wedoa wene tugoa kake okono, no-pala wini kowitike oko toa nitimotoane uku wa okaka eina eina one konopa ipono takoa pokale latoa kakeneya.

Yesuyo Yene Tane-kiti Latekakala Tanemo

²⁹ Yesu eni ta tewitikoa Galili ue matanu liti kokotoma pome tono pate ate lewia mepoka. ³⁰ One eni pome mepokata ali atoa lewi lewita pia litima nekete kini yene tane ali atoa-pala aua nokala tokoi. Nipa kawa okeaneya ni leneta lianeya ni agale amele toameneya ni yono totaneya enika eni ali atoa-pala aua note Yesuno kawane piai tokoli latekoa wetekakala toka. ³¹ Nitikale agale amele toameneya mekoina-kiti agale witoa oa ni kawa yoname wia mekaneya mekoina-kiti epetekaneya mea ni kawa okeaneya mekoina-kiti kawa pogakoa kautoa ni leneta lianeya mekoina-kiti leneta kikakatapeneya yawa tokoli peyame kee wa Iserere yene talo toko ago Akolali kei pia kakoi.

Yesuyo 4,000 Ali-kiti Nee Lawetanemo

(Make 8:1-10)

³² One kakuta noe wa Yesuyo one oyali-kiti kayo oa motokome okome i oboa kaki yene mama moane ela motekene uku. Ta tebolo pataka toa no-pala opia yakete kini noatiki nee peya takatekoa pa kaki. Nee noameneya kini kini yapu tadoa poatino poe wanedo wetekakolupa yapu poadete pekete pake kobume tukete witipitoino, wetekamele toamoko-kale ³³ one oya-laweme ekete i ali atoa kainya mati toko-la. Ipa ali piamene taano, ali atoa peya mati i kakino, kini noatiki nee edoa motokoa lawetemotoape-koli okome ³⁴ ni kini palawe wane-kiti edela piko-pe-kale ekete tatono kakoa (7) odene piko. Ni de mou deya-meneka piko wa okoli ³⁵ nipa poma

ludu meetapeo wa e ali atoa mekatapeka. ³⁶Nititikoia eina tatono kakoa (7) palawe waneka mou-meneka moa pikoa kakome Akolali-pala ke wa ootokoa popimotokome one oyali-kiti tatia mekala tokale mootokoa e ali atoa mekoi toa nee pikama yakoi. ³⁷Nitikoli peyame moa noa tagatapea kitipu mekoi. Nootokaneyake nee kugu pika wekotoa moa ka katika tatono kakoa (7) mako puputumoa pikoi. ³⁸Nipa mati atoa katekoa oi moamoa ali-kama takoa oi motokolipa 4,000 ali-kiti nakedekoi.

³⁹Nitaneyake Yesuyo eida oboa kakoina-kiti kini kini yapu tadoa poatino poe wa wetekatekoa ue dipike peapetekoa pome mea Magadane take mepoka.

A Tibuke Padele Telekole Witakamotono Ta Wa Yesu Likoa Enanemo
(*Make 8:11-13; Luke 12:54-56*)

16 ¹Parisi totonoka Sadusi totonoka litia tane ali padeka-kiti Yesu mekata nekete ekete neke toma yakole Akolaline tele patu kautakoa kake tadekalepa nipa a tibuke padele telekole witakamotono ta wa likoa enenekoli okome ²ta lima lima tokaka tibu yali yapu kiitapeneya kakale enekete ekete podoliopa tape too tadeko wa ikina. ³Likonu witia kolopa pilikakome liane wedodo wa kiane wedo latitapekolopa opi pupulege tadalita-pala igi noo tadeko wa ikina. Ae, wene takuta pianeya meki-kiti kipala ukumo yakoe. A tibuke witakolepa ile toatekolo toko wa kime tetoa enekiyake no kaku-pete witakolepa ile toatekolo toko wa tetoa enamiki. ⁴Akolalinele takamoa poanele toawineya yakina. Nitikete ekete Akolali patu kakedekalepa padele telekole toano ta wa no likoa eneki. Nitikiyake eya odene tokale enoi. Akolaline agale akane ago Yona-pala padele tubele tane toa tokale enoino, padele pade enamoi wa Yesuyo oa poka.

Parisi Yene Sadusi Yene Kini Tanele Toameamene
(*Make 8:14-21*)

⁵Yesuno oya-lawe ue dipike eka matanuke mea peketepa palawe-kiti wene kayapea ua poameneya. ⁶Nitaneyake Yesuyo okome okome Parisi ali-kitika Sadusi ali-kitika kini yisi kugu kiwike weamutukayano, wedetekoa yamene-kale ⁷kini kini yakaate tekete ekete tone noateko palawe wane wene kayapea ua noamokoonake ni oko-koli ⁸kini tepene plane wene tetoa enekome okome palawe ua noamokoinakepa edekolo iki-pe. Nooke wedoa wene tugoia meamekete tekete ni iki. ⁹Nipa palawe wane ko kakoane (5) moane ege egeta kadukoane (5,000) ali-kiti lawetekolu nootokaneyake kugu pika wekotoa moapa ka katika kainya mati mako puputumoa pikoina wene kayapetapea mekete iki-pe. ¹⁰Ni pade-petenaka palawe wane tatono kakoane (7) moane ege egeta kadukoane (4,000) ali-kiti lawetekolu nootokaneyake kugu pika

wekotoa moapa ka katika kainya mati mako puputumoa pikoina wene kayapetapea meki-pe. ¹¹Parisi yene Sadusi yene kini yisi kuguke kipala eina okounapa edoa wene toamokoi-pe. Eina okounapa palawe waneke ekene wamokouna. Dikane aline yisi kugu titi toma pamene wane ekene okou-kale ekete ¹²ae, Parisi totonoka Sadusi totonoka litia toametekoa titi toma poati wa inapa okome akedeko. Kini yisi kuguke okome wameadeko wa okoi.

Yesu Nepa Keraisu Tadeko Wa Pitayo Toaweia Akenemo

(Make 8:27-30; Luke 9:18-21)

¹³Yesu Sisaria Pilipai take nome mekome one oya-lawe pitia yatekome okome ali atoame no Ali Yatenane Oyagoke ikilepa no te kaku wa ikiti-pe wa okale ekete ¹⁴padeka-kitame i ago nepa ali atoa ue motokama yakanakago Yone wa oa ni padeka-kitame Yeremaia wa oa ni padeka-kitame Akolaline agale toaweia akako ago pade wa oa tiki-koli okome ¹⁵nimo wapa akedikiyake anu oya-lawe kime no te kaku wa iki-pe-kale ¹⁶Pitayo okome nepa pa mea kama noko ago Akolaline mana one wa papete takoa kakapiane ago Keraisu wa oka. ¹⁷Pitayo nimo okale Yesuyo okome Yonene mana Pita nepa kolotine meko ago. Neme wini okopa pa alime wene takaka toa wamokona. Agetai a tibuke meko agome wene takaka tokale ni wene toa oka. ¹⁸Eya waneka uku. Pita nepa kue yaupea wa ibini akene ago. Eni kue yaupea waneke yapu wiou toane anu peku nakoi-kiti moane obokoane talo tou. Nitikolu tuane yene yopia mekoi-kitame anu peku nakoi-kiti moa atukadete wili tokoa kawa teko tokale wawei. ¹⁹Ni Akolaliyo talo toko ta kago ketepono peateko kiipa ina wane ne moane meou. Nipa itonokepa ile tamene, ile toameamene wa wene kikututukoa okapa a tibuke meko Akolaline wene pika toa-kama eke too wa Yesuyo oka. ²⁰Nimo ootokoa okome no Yesupa Akolaliyo takoa moa kakapika ago Keraisu taatekoane nekedeku wa ali atoa enekete toaweia ikileka toameamene wa Yesuyo oka.

Yesu Tuake Wa Kamoa Poatekamo

(Make 8:31-9:1; Luke 9:22-27)

²¹Einapete titimoa Yesuyo one tuatekamo toaweia okome okome Yerusalem take pone mekolu eya ali-kitame no tete-kala meoi. Kanosolo ali-kitika Akolalike lodo yoai tiki tobou ali-kitika Mosesene totono pine toa olaukaki ali-kitika enika eni ali-kitame no wia tukoi. Nitikolika ta tebolo takoa pataka-pete Akolaliyo moa kamotokoo-kale ²²Pitayo pata wa Yesu eko keneya aua pome kakome kiko okome okome Ali Muno nepa Akolaliyo mama moamedekono, eni yename nitamoi-li wa okale ²³Yesuyo peketapekome Pita-pala okome i ago Setanu anu mukiti lono kuka poneke kaponu, Akolaline wene piko toane litiane takaya tokolo ka ketekake oko.

Winipa Akolaline wene piko toa wamoa pa aline wene piko toa okono, wa wa ootokoa ²⁴one oya-lawe peya-pala okome no i ago litima nou wa wene piko agopa nekele tewitiko wa wene. Nipa ne wia dekatiki yomo lia aua nou toa tete mokoa kakeka no litima namene. ²⁵One kepene mama motokome tukaya wa piti motaneya mekagopa etepea tua poo. One kepene mama moamokome no einagoke oyake tuou wa wene piko agopa toa motaneya mea kama poo. ²⁶Panagomepa one yomini atukome atumotoake itonoke pia kawa toko peya mootapeadekalepa eniya peya edeya weike moamoo. One yominido atukome atukalepa edeyame oto wa topo toa momotoa-pe. ²⁷No Ali Yatenane Oyagopa anu edelo ali-kiti-pala opiane nekenepa Agetai pa teleta tootapeneya meko toane meane nou. Nitikenepa ali atoa peyame epetaneleka poaneleka toma yakoinake nami wiane topo takakala tou. ²⁸Nimini ukuno yakoe. Ita kaki yene padeka-kiti wete tuameneya mekete enekoli no Ali Yatenane Oyago etene ako odene tobou meatekou ago nokolu enoi wa Yesuyo oka.

Yesuno Lene Timini Mamina Eya Yati Yati Tootapeanemo

(Make 9:2-13; Luke 9:28-36)

17 ¹Ko melepu kakoa (6) ta patatekaneyake Yesuyo Pita Yameta Yamene wamene ago Yone toa kidene-mene ete witimoa aua pome tono kakene matike lewia pome kapaneya. ²O ali-mene aida kakakoa one-pala padele tokome one lene timini lou pa keneya yati yati tootapea one maminaka lou pa keneya ake tootapea taneya. ³Nitaneya kakata Mosese Ilaidata kotikatapea nekete Yesu-pala ko oa kakeneya. ⁴Nitikoli enekome Pitayo okome Ali Muno kimene ko oa kakita toto-meneka odeneya kakono, epetekono, neme nitika wa okalepa nipa aga yapu tebolo Mosese Ilaidata kini wikakakala too wa okaka ⁵pa tootapeane wedome agopa takoa kauma nekeneya. Nitikaka eni wedo keneke agale ludu nokome okome anu kolotini ago anu manago wini kako. One tokoleke wediane kakuno, one oka toa yakoa tamene wa okale ⁶yatekete one oyali-mene piti mati tokale itonoke ketipea lene timini lono aua pitaloganeya. ⁷Aua pitakoita Yesu nokome yoname mitikatekakome okome piti moameneya wete kamokoa kawe wa okale ⁸ate enetekakoli Yesu odene kakedeka.

⁹Tono aya wane mea keti toa pekete pake Yesu kakome okome Ali Yatenane Oyago no tukolu wete kamotokameneyakepa kimenameme opi enekoinakamo pa kini luaneya mema yamene wa okale ekete ¹⁰Yu yene tone totono pine toa olaukaki ali-kitame eya wa olaukaki. Keraisu naniko taatekoa nomotoa Ilaida namolo takoa noo wa olaukakiya. Enipa edekolo ikiti-pe wa okoli okome ¹¹Ilaida einago namolo takoa nokome padeya padeya peya nodoka nodoka toono, enipa nimini ikiya wane uku. ¹²Nimo wanepa ekeneke eya waneka uku. Ilaida wete wina wakapea noka.

Nitikanake ali atoame ina okoinakago i nekedeko wa wene toamekete tokome e ku wene ponoka toa litia tekete one tete mekala tokoi. Edikakoi toa no Ali Yatenane Oyagoka tete motokakala toi wa okale ekete ¹³Ilaida wa ina okanapa, ali atoa ue motokama yakana Yoneke okome akedeko wa wene tokoi.

Ipono Awitaneya Meane Mati Latekanemo

(Make 9:14-29; Luke 9:37-42)

¹⁴Tonoke ketipea kōa ali atoa oboa kakoi pakeke pote kakoli ali pade Yesu kakata nome wadini tukupia mekome okome ¹⁵Ali Muno ne kowitikumo yakoano ta. Anu mana mati leau okome tete mati mooka kakomepa padepete-kiti toe mine aua pitakome uele aua pitakome-kala toko. ¹⁶Nitikala tokale tekene neke oyali-kiti mekoita latekakoatino toe wane auane nokounake latekakamele toamoka. Anu mana neme elado motekepa latekakoano ta wa kowitikale okome ¹⁷ae, ipete meki ali atoa kime Akolalinemo yakamoa wene moa koiganeya mea tikino, kini eni poane wene tewitioa wamotoane edoane nepiane meamou wa ootooka matiyane etene-pala okome neke mana mati no kakuta aua noo wa okale ¹⁸aua nokale ipono kikoa okome okome i mati takoa pa wa okale takoa poka. Takoa pokaka eina eina eni mati latoa wene epetekanya kaka.

¹⁹Nititikaneyake Yesuno oya-lawe one kakata kidene-mene nekete ekete ina ipono totomepa oyake takoa wetekamele toamokano, edekome tokato patu-koli okome ²⁰⁻²¹nooke pa nateya wene tugoa mekete tokome takoa wetekamele toamoka. Kalipe lene dedeyameke witakome leau akatapea witako. Akolalineledo edikoa takama peketepa nipa i kako tonoka tōa yeta kaponu wa okoli yeta ponome kaponoo. Nipa padele padele peya kime oyake tamele tokale nitoo wa Yesuyo oka.

Yesuyo One Tuatemo Wa Tōawe Akeneya

(Make 9:30-32; Luke 9:43-45)

²²Yesu one oya-laweka Galili take koukoa mekoi-pete pade one eni oya-lawe-pala okome no Ali Yatenane Oyagopa pade-kitame wimotou panagome ete moa meoo. ²³Moa metekale wia tukakolika ta tebolo takoa pataka-pete kamoane pou wa Yesuyo okale yatekete wene keda mati toologakale mekoi.

Tobou Losu Yapu Takesi Kueke Akenemo

²⁴Yesu one oya-lawe-pala Kapaneame take note mekoika tobou losu yapu takesi kue motokama yakene ali-kiti Pita kakata nekete ekete neke tikisa agome tobou losu yapu takesi kue pitakakoya-pe wa okoli okome ²⁵eeno, Yesuyo nitikoya wa one yapu wakapea pome mekome Yesu-pala agale oademe tokale Yesuyo okome itonoke tobou meki ali-kitame takesi

kue moteketepa kini yenaneke motiki-pe. Mone pa yenaneke motiki-pe-kale okome ²⁶mone yenaneke odene takesi kue motiki-kale okome winipa nimini oko. Tobou ali-kitane mana-mikitame takesi kue pitikakiya mena. ²⁷Nipa agetai Akolaline tobou losu yapu takesi kue pitikateku toa menake takesi kue motokama yaki-kitane wene pokaya tokale eya topoano ta. Galili ue mine poke mou tikoa motokoano pa. Tikakale mou eina wete tanikale aka moa pitikoa pakunu lakapea enekale kue lene pade abutaneya enoo. Tone takesi pitikateko kue wini pionoo, moa aua poke pitikapamene wa Yesuyo okale Pitayo nitikapoka.

Akolaline Take Ako Meateko Ago Te-Pe Wa Pitia Yakanemo
(*Make 9:33-37; Luke 9:46-48*)

18 ¹Einata einapete Yesuno oya-lawe one kakata nekete ekete Akolaliyo talo toko take ako tobou meateko agopa te-pe wa yakanokoli ²⁻³Yesuyo yatekome de mati deya pade ne noo wa mootokoa kiwi kakoi pakeke kakakome okome kipala i nimini ukumo yakoa moamene. Kini wini wene wia wawa i mati deya keneya meameadekolipa nipa Akolaliyo talo toko take etene poamoi. ⁴I de mati deya nate wene pianeya meko toa meko agopa nipa Akolaliyo talo toko take ako ago meademe toko. ⁵Panagome-kiti dikane mati deya nooke toado makutukoa motokomewa nipa nopala eni dekoa makutukoa motokome toko wa Yesuyo oka.

Poanele Tikileke Pubu Akenemo
(*Make 9:42-48; Luke 17:1-2*)

⁶Dikane mati nooke wene tuganeya meko mati odeneka padele poanele tomotoa likoa enoa labakagopa Akolaliyo kibu motokome dika dika toamene tete meoo. Ae, eni tete mea kibu moamomotoapa papete mati wete likoa enameneyake panagomede laukakoa tube kue matiyame einagono kabe kautoa kusa ue muke pitikakale ue nakoa tukalepa nipa epetoo. ⁷Ele kule poanele witakoleme ali atoa likoa enekala toko. Ae, itonoke enika eni poanele witakile tamele toapa tokoyake padele poanele tomotoa likoa eneko agomewa dika dika toamene tete moo. Nitikayalino, wedoa meamene.

⁸Neke yonameka neke kawameka pinali ne toa potokadekalepa teigoa mitikamene. Pinali neke kawaka neke yonoka teigoa mitikoa duku yawa kakeka mea kawateko takedo poke mea kakalepa nipa epetoo. Nitameneya yonotaka kawataka kakeneya toe noa-kala kako takedo moa pitikaneya mekalepa nipa poo. ⁹Neke lenemeka ne toa potokadekalepa nipa lene toa wamene. Neke lene pade tootapeneya yawa kakeka mea kawateko takedo poke mea kakalepa nipa epetoo. Nitameneya leneta takuta kakeneya toe noa-kala kako takedo moa pitikaneya mekalepa nipa poo wa Yesuyo oka.

Katepitoa Pekene Sipi Sipi Kaike Pedia Akenemo

(Luke 15:3-7)

¹⁰I de mati deya odeneka paya tetepo takameamene. Kini edelo alikitame dikane mati yopikilepa Akolaline leneke-kama kakete tikili ni uku.

¹¹⁻¹²Panagome one sipi sipi kai ege takupeta kadukoa (100) egetekalekiti odene katepitoa atupokalepa pinagome edoo-pe. Nipa eya too. Ete sipi sipi kai-kiti tonono payaneke eida koukoa kakoika kamotoa eina katepitoa atupokana kai pitia tuku tokoa kawa ¹³enamua motokomepa kolotine oto noo. Nipa atupameneya ege takupeta kadukoa (99) kakene sipi sipi kai-kitike wedikilepa tokomeke one eina tuku toa enamutukana kaike etene wedoa wedikome kolotine meoo. Enipa nimini uku-pe. ¹⁴Eina toa kiniketani Akolali a tibuke mekome one i de mati deya odeneka paka atupokaya tokolo wedoa talo toa kako.

Neke Oyagome Padele Poanele Tokolo Mane Oa Moteke Toatekomo

¹⁵Neke oyago padame nepala padele poaneledo tokalepa nipa poti one mekata kidene poke eke ame i poanele neme i tokona wa opamene. Nitikale okome ae, ame nimini oko wa ela motokalepa nipa one-pala wa oya patu pike Akolaline kaake oto moa kakake too.

¹⁶Nitameneya einagome yakamokalepa neke oyali-mene takutaka teboloka yatekanoatino noe wa einago mekata moa aua pamene.

¹⁷Nitikale e ali-meneme okoimoka yakamademe wakalepa losu yapu opatono noo wa nepala tokanakamo i i wa toawe opamene. Nitikale ali atoame kokotukoa okoi agaleka yakamademe wakalepa nipa Akolalinele takamene agoka takesi kue motokama yako agoka tetepo takoa wamene.

¹⁸Etene nimini ukuno, yakamene. Itonokepa ile tamene, ile toameamene wa kini wene kikututukoa okoi toapa a tibuke meko Akolaline wene pika toa-kama ekete toi. ¹⁹Eya waneka ukuno yakamene. Itonoke meki-kiti takutameka tebolomeka odene wene piitiko kowitikete okulipa Agetai a tibuke mekome kini kowitikete okoi toa-kama yakoa too. ²⁰Takutameka tebolomeka anu ibini wedekoa koukoa mekoi toane kiwi pakeke none menokala touno, Agetaiyo kini kowitikoimo etene yakoa too wa Yesuyo oka.

Pupu Agome One Odene Pupu Ago Ela Moamokome Tanemo

²¹Pita Yesu kakata nokome okome anu oyagomede no-pala padele poanele tokala tokalepa edela-peta po letu mekamooane nami wiamooane tomotoa oko-pe. Tatono (7) kakoa-peta patu-kale okome ²²tatono kakoa-peta wane pade wamuku. Ege kadukaka tatono kakoa-peta (70 x 7) nepala poanele tokala toka toa po letu mekamooa nami wiamooa tamene.

²³Nipa Akolaliyo ali atoa pawe toa talo tokoleke eya wane pedoane uku. Tobou agome-kiti one pupu ali-mene kime wina anuke padeya-kiti nami kakoa motokoinakeya-kiti wa oto anu mouno, noe wa agale oa wetekaneya. ²⁴⁻²⁵Nitikale titikilepa eya taneya. One pupu yene yopiane agome pupu ago pade takoa aua nokale tobou agome okome neme aunake kina kue ege egeta kadukoa (7,000,000 kina) motokana toa oto wa mano-kale okome ae nekenamami wiane meateku kue toamokono, edeku patu-kale okome i agoka one mati atoaka one yapu pikoya-kiti topo takoa auna kuele kuele motokoano ta wa one pupu yene yopikane ali-pala akeneya. ²⁶Nimo okale one eina pupu takakanakago one kawane witipitoo aua pitalogoa kowitikome okome nekenamami kuelepa kue kotuke oboane meouno wa-ye wa kowitoo kakale ²⁷tobou agome ela motokome okome nipa aunake nami kakoa motokana kuele kuele moamadene eni wakuno, opa atiki tootapea pa wa one yapu wetekaneya.

²⁸Nimo wapa akeneyake one eni pupu takakanakagome akolono wititapea ponokome enekale one odene pupu ago pade ponokale enekome einago tomo po dekamotokome okome aunake ege odepeta kadukoa (50) kina kue nami kakoa motokana wete oto nami wia mano wa okale ²⁹⁻³⁰one eina odene pupu ago one kawane witipitoo pitalogoa kowitikome okome nekenamami kuelepa kue kotuke oboane meouno, wa-ye wa okaleka e agome okome auna kuele kuele wete nami wia oto meamokoyake ne po yapu pa pioo wa po yapu moa pitikapaneya. ³¹Nitikale enemotekete ete pade pupu ali-kiti wene keda mati tokale mea tobou ago mekata nekete einagome tokamo dika dika wa toaweana onaneya. ³²Nitikoli yatekome tobou agome one mekuta ne noo wa einago kayo oa motokome okome nepa lene plane ago tadeko. Aunake kue nami kakoa motokana peya oto wa moameamene wa neme no kowitikale oto moamokouna. ³³Eina anume ne ela motekene tokouna toa nemeka neke odene pupu ago ela motikinakeya, dekale ela moamoka-pe wa kioa ootokoa kakome ³⁴po yapu yopiane ago-pala okome i agome anu kuele kuele wete nami wia oto meamokoyake po yapu pa pia kamotono, po yapu pitikakapa. Eida layo toua wikala tamene wa moa metaneya. ³⁵Ae, Agetai a tibuke mekome kopalaka enakale too. Nipa kini oyago padame kipala padele padele poanele tokake po letu mekakoina keetapeamadete wakolipa Akolaliyo nitoo wa Yesuyo oka.

Alime One Atoa Wakeneleke Akenemo

(Make 10:1-12; Luke 16:18)

19 ¹⁻²Yesuyo enimo oomotokome Galili ta tewitikoa Yodane ue ketoa eka Yudea take pome mepoka. Poademe pokaka ali atoa lewi lewita pia litima nokoli kini tane yene eida latekamu toka.

³Parisi ali-kitika nekete ekete padele tubelekeka natelekeka panagome one atoa pa wa wakopa nipa tone totono litiapa tamele toa toko-pe wa

natemo omotadiya wa kakete okoli okome ⁴*namolo namolo Akolaliyo kamate meaneya-kiti titikome latikilepa ali atoata takuta wa-kama latikala taneya.* Eni tanemo one bokuke wia mekaneya kime oi moamokoia-pe. ⁵*Nitanelekepa alime atoa motokomepa etene nineta tewitikoa one atoa-pala lipua meoo. Nipa namolo letetakutukoata meaneyake naniko odene tigini tetepo taneya mekete liputakutukoata meoi.* ⁶*Nitoka mekoli ipa i ago ipa i atoa wa tutu tutu wa ibini amele toameneya tokome i adona wa odene tetepo takoa oi. Nipa Akolaliyo moa lipukane ali atoata wa padameka moa letekatakutukamele toamoko wa Yesuyo okale* ⁷*Parisi ali-kitame pitia yatekete ekete panagomede one natono wawademepa namolo takoa opi ne eni wakene wakuna wa edikoa pipia wia meetekoapa opa pa wa wetekamele toko wa Moseseyo akeneya-mo. Enipa edekale akeneya-pe wa okoli okome* ⁸*Moseseyo eni akenepa kini kaua-mikiti kolotini lupi tootapeneya mekoli tokome ni akeneya. Moseseyo nimo ikilepa taneyake Akolaliyo padeya padeya peya titia latikome oa plane toa akeneya mena.* ⁹*Opi noanume eya wane uku. Pade atoa eko ali kode noameneya meaneyake anamedo ne pa wa wetekatekoa pade atoa motokomepa mone koua piamateko atoa eni motokome toko wa Yesuyo okale* ¹⁰*one oya ali-laweme ekete ali atoa edikoa meamediki wa neme okopa nipa alime atoa edoa moamoono, atoa moameneya tiobo ago-kama kaketepa nipa epetoo-koli okome* ¹¹*eni ukupa ali peyame oyake litia tamele toamoko. Kipala ukulepa i agome-kiti litia tomotou wa Akolaliyo wene pikalepa nipa oyake litia too.* ¹²*Pade ali-kitipa ninane tepene taneya nekene toa atoake wene kamoamokolo tiobo ali-kiti meki. Wa pade ali-kitipa alime mu motokatapeneya tokome tiobali-kiti meki. Wa ali padeka-kitipa eya kuya peya talo toko ago Akolalinele takama pukuno, atoa mena, moamou wa tiobali-kiti pa meki. Anu i ukule litiane tou wa wene piko agomepa nipa edikoa mema pamene wane uku wa Yesuyo oka.*

Yesuyo Mati-kitane Kowitikanemo

(Make 10:13-16; Luke 18:15-17)

¹³Wa pade-pete pade-kitame kini mati-kitipa Yesuyo yono pia kowitikamotoa aua nokoli one oyali-kitame poe wa kikoa okoli ¹⁴Yesuyo okome wini mati-kiti oto nomotono, etoe. Akolaliyo one talo tuku taapa kinino, noe wa yametekilepa dikane mati-kiti yametekono, oto nomotono toe wa okale ¹⁵nokoli yono pia kowitikamotokome padeka poka.

Uu Kamo Tane Tualike Akenemo

(Make 10:17-31; Luke 18:18-30)

¹⁶Wa padepete panago Yesu kakata nokome okome Tikisa ago Akolaliyo talo toko take meane kama pouno, padele epetanelepa edele tekene meane kama pomotoa oko-pe wa okale okome ¹⁷epetanelekepa

dekolo no pitia yateko-pe. Epetanele-kama toomoa poko agopa Akolali odene. Meane kama pouno wene pikepa nipa Moseseyo tamene wa oa pianele-kama toma pamene-kale okome ¹⁸mani agale-kala litiane tomotoa oko-pe-kale okome ali pade wia tukamoā mone padane atoa liamoā monekeya kode moamoā panago-pala pa puputua akoā agale wamoā tamene. ¹⁹Ni neketai nekauata kei pia mama moa ni pinali neeke wa wene mekoa mama motoko toa yete pade ali atoake wene mekoa mama moamene wa Yesuyo okale ²⁰tualime okome neme wini okolekamapa litiane toma nukuno, edele katekoane toamukutu-pe wa okale okome ²¹Akolaliyo wene piko toane kotuke kakoane litiane tou wa neme wene pikepa nipa nekeya peya topo toa kue moamene. Mootokoapa ponopene ali atoa enoa tatia meetapeamene. Nitikepa neke kamoyapa a tibuke auma kakeneya enoo. Nitatekoyano, no litima namene wa okale ²²yatekome wene keda taneya wawa poka. Nipa uu kamo tane ago tokome taneya. ²³Nitoa pokale Yesuyo one oya-lawe-pala okome ae kamo tane ago Akolaliyo talo toko take pikilepa etene wili tokoa kawapa poko. ²⁴Kamelo kaido noi keneke-kiti patukoa ponokomewa nipa wedoa wili toa kawamoapa patukoa ponoo. Kamo tane ago Akolaliyo talo toko take ponokomewa nipa wili tokoa mati kawapa ponoo. Nipa one eni take pamene poto tube mati toko wa okale ²⁵one oya-lawe wene peya mati pianeya kakete ekete ekee, kamo yeneke winimodo nimini akedekalepa nipa Akolaliyopa mainali atoa toa moo tokolo-pe wa okoli ²⁶Yesuyo nepikakome okome ali atoame toamatikilepa Akolaliyopa oyake tamele toko. Padele padele peya tamele toko ago tokome kamo agoka one take nomotoa ka patekamele toko-kale ²⁷Pitayo okome ne litima noadetepa tonekeya peya tewitikoa wawa nokoono, neme edeya nami wia meoo-pe-kale okome ²⁸itono tibuta takoa pokale eni luku weneya pikalepa pa tootapeane walaike no Ali Yatenane Oyago pone mepou. Nitateku toa anu oya kiwika nooke lokoa tobou ali-kiti meatikiya walai tuku kakoake (12) mekete Iserele yatene tuku kakoa (12) tatite toa takoa enekala toi. ²⁹Wa panagomedeo ipa no Yesuke tuku wa one yapu one etene nineta one laine wamene-mikiti one mati-kiti one ipe one ta eya tewitikoa wakomewa nipa enika eniya lukukepa ege takupeta kadukoa (100) mokala too. Nitoa mea tukale Akolaliyo one talo tuku take mea kama pamene wa moa kakoo. ³⁰Akolaliyopa ako yene kainya mati keku kakoa wa keku yene kainya mati ako kakoa too wa Yesuyo oka.

Pine Agome One Ipe Pupu Takane Ali-kiti Kue Metekome Tanemo

20 ¹Yesuyo okome okome Akolaliyo ali atoa pawe toa talo tokole ooyametekuno yakoe. Gerepi po ku ipe pinagome-kiti likonu witiane ipe takatiki ali-kiti enemopou wa mekoika pekeneya. ²Pokome enekome okome tebolo-wa-kama kue kina mekala touno, anu ipe takapoi-

pe wa okale ekete takapouno ta-koli okome nipa takapoatino, poe wa moa wetekaneya. ³Nititikoā lou pini pogi (9) kakoakeka makesike wa wakapea pome enekale pade ali-kiti loyo mekoli enekome okome ⁴kini moatiki toane kue mekala touno, anu ipe takapoatino, poe wa moa wetekakale takapaneya. ⁵Bera-peteka (12 kilokoka) lou aukapokaka (3 kilokokeka) einakale toa pade ali-kiti enekome takoa moa wetekakala taneya. ⁶Wa naniko ogopono (5 kilokoke) wa wakapea pokome enekale pade ali-kitika loyo mekoli enekome okome i makesike likonu witia pa loyo meemoa note ta likakino, edekolo pupu toamiki-pe wa okale ekete ⁷pupu yametekago ago nikileka toamoka-koli okome nipa anu gerepi po k_u ipe takatiki pupu pikono, takapoatino, poe wa wetekaneya.

⁸Ta likaka gerepi po k_u ipe pinagome eni yene yopikago-pala okome okome anu wini pupu takaki ali-kitipa kue meteke ile tamene. Wipitikene takoane motokouna ali-kiti kue namolo takoa meawineya pamene. Ketekepa namolo takoane motokouna yene mea wipitiamene. Wete kayo oa moa kue metekakala toano ta wa okale ⁹pokome ipe pinagono pupu ogopono titikete takane ali-kiti nokoli kina tebolo-wa-kama metekaneya. ¹⁰Nitima pome wipitikale namolo takoa motokana ali-kitame kue ako mouno wene pia nokoli ipe pupu yopikagome kina tebolo-wa-kama metekaneya. ¹¹⁻¹²Nitikale motekete ipe pinago-pala k_o oa kakete ekete likonu wiritapea tape louke pupu takamoā note ta likakoono. Nitikoonake lou pini odeneke pupu nateya takakoina yene-pala totoa odele toa pupu takane tetepo takoa kina tebolo-wa-kama neme meteko-koli ¹³pupu pinagome pupu takane ago pade-pala okome anu oya ne toane potokamukutu-mo. Kina tebolo meouno, anu pupu takapoo-pe-kolu eke eeno, nitikouno ta wa neme okana. Enimopa wamokanakamo okotu-pe. ¹⁴Kue ne i metekene tuku toanepa keteane moane wetekakounakagoka kina tebolo meadene uku. Neke i kuepa moano ta. ¹⁵Anukuyapa anu wene litiane oyake tatiane meamele toko. Naniko ina nokanakago edikoane pewe witikouna tokolo ni nopalapa wene poaneya kake okope wa ipe pinagome akeneya wa Yesuyo oka. ¹⁶Nimo ootokoa okome wina pedoane okouna toa Akolaliyo naniko nokoi yene namolo kakoa wa namolo nokoi yene naniko kakoa too wa Yesuyo oa poka.

Yesuyo One Tuatēka Tebolo Takoa Akenemo
(*Make 10:32-34; Luke 18:31-34*)

¹⁷Yesu ate Yerusalemē take poademe pokome one tuku kakoa (12) oyali-kiti eko keneya witimoā aua pokome okome kipala i ukumo yakoe. ¹⁸Opa ate Yerusalemē take poadete poko. Pote kakolo no Ali Yatenane Oyago panagome moa eya yenane yonoke Akolalike lodo yoai tiki tobou ali-kitika Mosesene totono pine toa olaukaki ali-kitika kini yonoke pioo. ¹⁹Nitikale no wiatekoi oi pedoa piitikoapa mone pa yene

kime wia tukakoe wa metekoli motekete tegene matoa po wapime wia yomo lekaneyake wia dekoa toi. Nitikolika ta tebolo takoa pataka-petepa Akolaliyo moa kamotokoo wa Yesuyo oa pika.

Yame Yonetane Niname Yesu Kowitikanemo

(Make 10:35-45)

²⁰Yesu Yerusalemene take kutu poademe pokaka Sebedi natono one manata-pala Yesuke nome wadini tukupia kowitikakome okome agale deya ou-kale okome ²¹anume edele takamotoa oko-pe-kale okome ne tobou ago meke talo tokaka i manatame ne auapekete panago neke nimini yono lono mea padena ago neke ewa yono lono mea yopimotoane uku-kale ²²Yesu eni wamena kakoi lono peketapekome okome wene toameketeke ikino, no noateku tetepa kitameka noukete iki-pe-kale ekete eeno, nitato ta-koli okome ²³no noateku tetepa kitameka eni noateku toa noi. Nitadete tikiyake ali atoa talo toane mekouta eka oka yono lonota kita tatikatakutukoane mekamele toamoko. Eka okata meatiki agotapa Akolaliyo i i wa wete wene toopianeyano, anume oyake oyameamele toamoko wa Yesuyo oka.

²⁴Nimo wapa akedekoli yatekete o yename eni wamena-pala wene poaneya kakete kō oa kakoli ²⁵Yesuyo one kakuta noe wa kayo oa motokome okome mone pa yatenane tobou ali-kitame kini yene wete toe toe wa tika tika-kama tiki. Kini ibini akene ali-kitameka ali atoa yopia mekilepa kinikile-kama takamotoa tiki. ²⁶Nitikala tikino, anu oya-lawe kime pade edikameamene. Tobou ago meou wa wene piketepa nipa kinikile toamekete kini oya-mikitanele takama pamene. ²⁷Nipa ako odene mekene talo tou wa wene piketepa nipa pinagono pupu-kama takamotoa kueme topo toa moa egetane ago keneya meamene. ²⁸Noanupa Ali Yatenane Oyago taatekoane nekenepa ete yename anukule takamotoane nokouya mena. Nitameneya ete-kitanele takoane ni ali atoa peya mati anu kamateme oto toane moukene ni nokou wa Yesuyo oka.

Leneta Lianeya Meane Agota Epetekanemo

(Make 10:46-52; Luke 18:35-43)

²⁹Yesu one oya-lawe-pala opia pome Yeriko ta tewitioa pokaka ali atoa lewi lewita pia litima pokoi. ³⁰Kini ponokoya liti leneta lianeya meane agota batete matanuke eida mekete yatekeli Yesu wini patukakona wa oma ponokoimokamo yatekete kayo oa ekete Depidi-loeke tagene ago Ali Muno neme tota ela moamene-ye wa kayo okolipa ³¹Yesu lewi lewita pia litima ponokoi-kitame kikoia ekete ekete agale oyakeno, wawe. Kilikoa meo wa kikoia oma ponokoi. Nitikolika einagotame kayo telo kamotokoa ekete Depidi-loeke tagene ago Ali Muno neme tota ela moamene-ye wa k̄ata wikoa kakoli ³²Yesu witimoa kakome okome nipa

noe wa okale nokoli okome anume edele takamotoa iki-pe-kale ekete
³³Ali Muno tone leneta kikoono, epetekoano ta wa okoli ³⁴ela motokome
 kini leneta mitikatekakale eina eina kikatapeneyata Yesu litimata pokoi.

**Yesu Yerusaleme Ta Ate Poademe Pokaka Ali Atoame One Kei
 Piawineya Nekenemo**

(Make 11:1-11; Luke 19:28-40; Yone 12:12-19)

21 ¹Yesu one oya-laweka Yerusaleme ta tigotokoa witapadete
 peketepea Oliwe-pini tonoke latiane Betepase take witakete Yesuyo
 eya toka. One oya ali-kiti takuta moa wetekakome okome ²kuka ku
 take poatino poe. Pote witoa kaalaukete enekoli dogi kai tine-pala eida
 po kakoa kebetaneya kakoli enoi. Eni dogi kai nina po kotokoa oto aua
 notokamene. ³Kotokoa moadete kakoli panagome dekolo motiki-pe wa
 okalepa eya wa akamene. Ali Munoyo padele toatekole pikolo ni motokoa
 poko. Opi oto wa wetekademe toko wa akamene wa Yesuyo oka. ⁴Enipa
 Akolaline agale toawe akane ago padame eya wa papete oa plane toa
 taatekamotoa tokoi.

⁵*I Saione take meki kono-mikiti kiwi yopia tobou meatekago wini
 noko. Nokomewa dogi kai tali waneke mekome ua mootokoa patutu
 ootokaneya mea noko. Nipa dogi kai tine patu mea noko wa padame
 oa pianeya.*

⁶⁻⁷Eni oa plane toa taatekakete Yesuno oya alita takutame Yesuyo
 okalee pote topokoi. Nipa eni dogi kai nina aua neketepa kini kakene
 mamina petene kotokamoa dogi kai patu tatikakoli Yesu mea poka.
⁸Nitikaka ali ato peya matiyame kini tokoo kakene mamina kotokamoa
 one mea poatekaka bateteke pia tatikama pokoi. Wa padeka-kitame yomo
 yenene deya tewia moa batete ludu tatikama pokoi. ⁹Nitoo lewi lewita
 pia pekete namolo kawa pokoi-kitameka ketea kawa nokoi-kitameka
 agale kamotoka kamotoka toa ke ke wa oawineya pekete ekete

Depidi-loeke tagenago i ago kei piatoe. I agopa Ali Muno Akolali
 patu kautakoa kama nokono, Akolali neme pewe wia yopia
 kamene. A tibuke meki peya one kei piamene-ye wa kolotine
 togete oawineya pokoi.

¹⁰Oawineya nomotoa Yesu Yerusaleme ta ata witakalepa ali ato ete pato
 oto pato toa kakete ekete i ago te-pe wa ka wiko kakoli ¹¹lewi lewita pia
 nokoina-kitame ekete i agopa Nasarese Yesu Galili ta keneke piko Nasarese
 take ago Akolaline agale toawe akako ago wa topo takoa okala tokoi.

Yesu Tobou Losu Yapu Pokome Tanemo
(Make 11:15-19; Luke 19:45-48; Yone 2:13-22)

¹²Yesu one pa kutu pokome tobou losu yapu pome kapoka. Pome
 kakome eya kuya eida-kama topo toa tane ali-kiti wia tikatapeka. Nitoo

e ku take latiane kue topo toa Yudea kue lene ete mea tokoi ali-kiti kini walai-kiti moa pekatapea ni ini puluma yoa tane yenane walai-kitika moa pekatapea toka. ¹³Nitikome okome *anu i yapupa no Akolali ali atoame kowitoai toatiki yapu* wa one bokuke wia mekaneyake kimepa kode yenane kodeya paigakoa moa potipiai tane kota tetepo takakino, poe wa wia tikatapeka.

¹⁴Yesu losu yapu pa eida kakale leneta liane yeneka kawa okeane yeneka one kakata nokoli epetekatapeka. ¹⁵Yesuyo ele kule telekole tokaka eida tobou losu yapu kakoi mati-kitame ka oa kakete ekete Depidi-loeke tagenago kei piatoe wa ka oa kakoi. Nimo okoli yatekete tekete Akolalike lodo yotokoai tane tobou ali-kitika Yu yenane totono pine toa olaukane ali-kitika Yesu-pala wene poaneya kakete ekete ¹⁶i mati-kitame ka okoa kakimopa yateko-pe wa okoli okome eno yateku. Enikepa Akolaline bokuke eya wa wia mekaneya pikono, yakoe. *Akolali ne kei piatiki toa dee mati-kitameka nana mati-kitameka kei pia kamotoa neme toko* wa Depidiyo Akolali-pala akeneya. Eni agale tiginipa kime oi moamokoiya-pe wa Yesuyo oomotokome ¹⁷e yene tewitikoa Besani take pome pipoka.

Yesuyo Yomo Piki Kikoa Okome Akenemo
(*Make 11:12-14, 20-24*)

¹⁸⁻¹⁹Podolikama likonu witia Yesu Yerusalem ta wa wakapea poademe pokome pake kobume tukome ete enapekome enekale yomo piki pade batete kebonoke kakale eneka. Nitoa pinele pome enekale tata pitikoa kakomeke ku tumeadeka. Nitadekale eni yomo kikoa okome okome ku pade wa tukilepa toamea wa okale eina eina totoa ala tootapeka. ²⁰Nitikale enekete one oya-lawe wene kainya pianeya kakete ekete ina yomopa odepeta totoa ala tootapekono, edoa tokoto-pe wa okoli okome ²¹kipala i nimini ukumo yakoe. Poome toameneya mea Akolalike wene tugo meketepa nipa anume ina yomo-pala tokounakale kimeka oyake tekete eya-kitika tamele too. I kako tono mati-pala ekete ne wete toa kusa ue muke kuta poke kapa wa okolika oyake pome kapoo. ²²Eya waneka ukuno yakoe. Akolali kowitiketeka oneme yakoa too wa oneke wene tugo mea kowiticolipa yakoa too wa Yesuyo oka.

Te Patu Kautakoa Kako-pe Wa Yesu Pitia Yakanemo
(*Make 11:27-33; Luke 20:1-8*)

²³Yesu Yerusalem tobou losu yapu pome olaukoa kakaka Akolalike lodo yotokoai tane tobou ali-kitika Kanosolo ali-kitika Yesu kakata nekete ekete neke tokolepa te patu kautakoa kake toko-pe. Teyo tamene wa okole toko-pe wa yakanokoli okome ²⁴kipalaka yakatekumo pikono, yakoe. Oto wa topo takoa okoli yatekenepa nipa noanume toma yakule

i ago patu kautakoane kakene tuku wane oouno, yakoe. ²⁵Yoneyo ali atoa ue motokakilepa tene peku noa toka-pe. Akolaline peku patu. Kini kaua-mikitane peku patu. Yakouno, oe-na-kale kini kini yakaate tekete ekete edemo wa ato-pe. Akolaline peku noa toka wado okolopa nipa Yone einagome okagale edeyake yakoa moamokoi-pe wa i agome oono, nimo wamato, ²⁶Nimo wameneya one kaua-mikitane peku noa toka wado okolopa i ali atoame toto wia tukatikiyano. Yone einagopa Akolaline agale toaweaa akane ago tadeko wa ikiya tokome nitoino, enimoka wamato wa ete Yesu-pala ekete ²⁷wene toamokono, Yone einago tene peku noa toka patu-koli okome nipa noanu toma yakulepa i ago patu kautakoane kakene tuku wane wamou wa Yesuyo oka.

Etename Okale Manatame Yatekete Tanemo

²⁸Kipala eya waneka yatekene ukuno yakamene. Panagono manata takuta kakeneya. Wa padepete namolo ago kakata einago pokome okome opi anu ipe takoano pa-kale okome ²⁹no pade poamou wa ootokoake one eni wene wia wawa etenane ipe takapaneya. ³⁰Nitaneyake etene putunago kakata pokome namolo ago-pala okana toa okale okome eno, nitou ta wa ootokoake etenane ipe takapameneya. ³¹Nitikala taneyano, etename okale mainagome yakoa taneya-pe wa Yesuyo okale e yename ekete eina namolo ago wa okoli okome nimini ukuno yakamene. Takesi kue motokama yaki ali-kitika pamoko atoa-kitika Akolaline take pikilepa kiwi naniko nomotoa pokala tiki. ³²Nipa ali atoa ue motokama yakana Yoneyo kiwi wene kiyo akeneya mekete toatekoile i i wa yametekanake ee nimini wa litiamokoi. Litiamokolika eni pa ali atoamepa one okamopa nimini oko wa yakoa tokoi. Nitikoli eneketeke kini poane wene wia wawamoa Yone einagoke wene tugamoa tokoi wa Yesuyo oka.

Pinagono Gerepi Po Ipe Yopia Potokanemo

(Make 12:1-12; Luke 20:9-19)

³³Agale pade pedoane ukuno, yakoe. Panagome-kiti one ipe tootokoa gerepi po matatapeneya. Nitoa pawe toa unukatekoapa one pupu yename po ku kotia pitikoa kawame kautoa tia lobutatekoi kagono wetia latipianeya. Nitoapa payaponalime ta enapea yopia meateka yapu atepea wipianeya. Nitoapa ali pade-mene one ipe kime yopikakamene wa yamemotokome ta padeka pome mepaneya. ³⁴Nitaneyake ku putua kibutukakoa kawateka tigotoma nokale one pupu ali pade-mene moa wetekakome okome anu ipe yopikaki-kitame no moateku toapa meadete tikino, motokapoatino poe wa moa wetekaneya. ³⁵Wetekakale nokoli enekete dekoa motekete panago layo toua wia panago wia tukoa panago kueme kaua tukoa taneya. ³⁶Nitaneyake pinagome pupu ali kainya mati moa wetekakale nokoli namolo tokoinakale taneya. ³⁷Nitaneyake

wipitikomepa eni ali-kitame one mana kei pia makutukoa moi wa wene pikome mana ago ne pa wa wetekakale nokale enekete oote tekete ekete ³⁸ pinagono mana ku nokona. Etename one pikoa pokaya-kiti kadimo okome kunagono pikademe tokono, one eni moatekoya-kiti toto moatono, kunu ago wia tukatoo wa ³⁹ dekoa moa tayo lono aua pote wia tukapaneya.

⁴⁰ Nitikala taneyake ipe pinagome one ipe yopikaki yene-pala edele tonoo-pe wa Yesuyo okale ⁴¹ one agale yakakoa kakoi-kitame ekete ipe yopia potokane ali-mene dika dika toamene tete mea wia atukoo. Nititikoapa one gerepi po ku moateko toa kiyotokoa moke toa meatiki ali pade-mene kime yopikamene wa yameoo-koli okome ⁴² Akolaline bokuke agale dikoa wia mekaneya pikono, yakoe.

Yapu wiane ali-kitame i yomopa poadeko wa paya tetepo takoa wakeneyake padekagome i yomopa yapu pigi wa moa wianeya.

Enilepa Ali Muno Akolaliyo taneya tokome ke wa kolotine mekete one kei piato wa panagome wia mekapianeya.

Eni wia mekanemopa kime oi moamokoiya-pe. ⁴³ Kipala i ukumo yakoe. Akolaliyo kiwi talo toake wakome kiwi luku one pupu wedoa takatiki yatene moa kakoono, nepio. ⁴⁴ Eni yomo pigike pitakoi ali atoa kaua kugu witi tapeoi. Wa eni yomo pigi panagoke pitakome katua tawele takatapeneya pioo wa Yesuyo okale ⁴⁵ yatekete Akolalike lodo yotokoai tane tobou ali-kitameka Parisi ali-kitameka ekete ina okana agale-menepa totoke akedekono, ⁴⁶ i ago dekatapea moatiyake toko wa kakete eida oboa kakoi-kiti piti motekete tekete wakoi. E kakoi ali atoame i ago Yesupa Akolaline agale toawe akako ago tadeko wa wene tokoli ni piti tokale one dekoa moamokoi.

Etename Manane Atoa Motokakome Togemo Oa Wetekakale Pade Ali-kitame Wakenemo

(Luke 14:15-24)

22 ¹⁻³ Wa naniko Yesuyo pedoa agale pade-meneka e yene-pala okome okome Akolaliyo ali atoa pawe toa talo tokole ooyametekuno yakoe. Tobou agome-kiti one manane atoa motokakene toge ipete kiouno, namene wa oa metane oi nokale one pupu ali-kiti moa wetekakome okome namene wane okouna ali-kiti enemotokapoe wa wetekaneya. Nitikale pote opokoli peyame ekete kote tokono, noamouno, poe wa waamu taneya. ⁴ Waamu taneyake pade pupu ali-kiti moa wetekakome okome anu toge tuane pikuno, manane atoa motokadene egetekoane mekou pitimekawe kai eya wete wiane kikakakouno, wete noe wa akapoe wa wetekakale enemotokadete pekeneya. ⁵⁻⁶ Wete noe wa opokoli yakamene lau lau toa kinikileke etepea pekete eya tokala taneya. Panagome one ipe topome panagome one sisoa yopipome wa pade-kitame tobou agono pupu ali-kiti dekoa moa ya motokoa wia tukoa taneya.

7Nitaneyake tobou ago timini nakale one poyo ali-kiti moa wetekakome one pupu ali-kiti wia tukane yene wia atukoa kini yapuka yotokapoatino poe wa wetekanya. 8Nititikoa one pupu yene-pala okome okome manane atoa motokakene toge wete kiane pikene namene wane agale oane wetekakouna-kiti wawa noamikino, toge nee etene nomotoane wamukuno, kiwi lukupa eya yene enemotokapoe. 9Batete ludu pote ali atoa kotukete ekete tobou agome manane atoa motokakome toge kikakakono, noe wa akapoe wa wetekanya. 10Nitikale batete ludu pote kotukoi peya epetanele tane yeneka poanele tane yeneka noe wa enemoma nokoli notepa tobou agono yapu edeya takatapeneya.

11Nitoa toge noa mekoli tobou ago nokome enekale panago paya mamina kakeneya meadeka. 12Nitadekale okome anu oya ali nepala ukumo yaka. Manane atoa motokakene kiku toge noadepa weneya mamina kakeneya namene wane okounake kawameadekono, dekale waka-pe-kale agale wametekoa mekale 13tobou agome one pupu yene-pala okome okome i ago kawa yonota lutua yomiyomu wa dika dika toamene take moa pitikakapoe wa akeneya wa Yesuyo oka. Nimo ootokoa okome eidapa ali atoa komo k̄ata nina toa pitikoa kawamoi. 14Nipa Akolaliyo ali atoa kainya mati oneke noe wa kayo okomeka pa natetekoa takoa mokala toko wa Yesuyo oa tukaka.

Lomane Tobou Ago Sisane Takesi Kue

(Make 12:13-17; Luke 20:20-26)

15Yesuyo nimo okale yatekete Parisi yenamepa Yesuyo natemoka omotoa likoa enatekoi oi pedepiadete wa eko keneya witimoa mepaneya. 16Nitoapa kini totono yakoa tane ali-kitika Erodeke timini kakoa yakene yeneka Yesu kakata poe wa moa wetekakoli pote lede pitia yatekete ekete Tikisa ago nepa niminimo-kama oko. Nitoa ibini akene yeneka ponopene yeneka takoa enamoapa eni yene peya Akolalinele takama pekete toatikile kiyooke-kama olaukama poko. 17Nepa nitane agono wene tekete imodo pitia yatekono, yakamene. Yu yene tone totono litiapa Lomane ako tobou meko ago Sisane takesi kue pitikamoto-pe, Pitikato-pe. Yakoono, oa ta wa okoli 18kini poane wene pianeya kakoile tetoa enekome okome wene takuta pianeya kakete iki-kitame nopa edeyake likoa eneki-pe. 19Takesi pitikatiki kue lene enouno, yameo wa okale panagome moa aua nome yametekale okome 20i kue lene tiginikepa padane lene timini-pala ibinita wia mekaneyano, eniyatapa teneta patuno, yakouno, oe-na-kale 21peyame ekete tobou ago Sisa one wa okoli okome nipa Sisa meatikiya-kiti ni Sisa takoa mea Akolali meatikiya-kiti ni Akolali takoa mea tamene wa okale yatekete 22ekee wa wene kainya pianeya tewitikoa pokoi.

Tuane Ali Atoa Kamoatekoile Lede Pitia Yakanemo

(Make 12:18-27; Luke 20:27-40)

23Einata einapetepa tuane ali atoa wa kamoamoi wa iki yatene Sadusi yatene Yesu kakata nekete likoa enekete ekete 24Tikisa ago, Moseseyo eya wa akeneya.

Panagono atoame one mati opikameneyakedo einago tukalepa one wamene ago neme moa neke natono latikamene. Nipa tukanakago lukuke kawatiki mati opikamoto, nitamene wa Moseseyo akeneya. ²⁵Nipa odene agono manamikiti tatono kakoa (7) kakeneya. Namolo agome atoa moapa mati opiameneya mea tuaney. Tuademe pikome one liti opiane ago-pala kadimo okome okome mati opikamoto, anu atoapa ne moamene wa ootokoa tuaney. ²⁶Nitikale moapa mati opiameneya oneka mea tuaney. Tebolo takane agomeka einatoa moa mati opiameneya tuka. Eni wamene-mikiti peyame einatoa kibutua momakala nekeneyake panagonoka eina atoame mati opikameneya. Peyapa tiobo ali mea tukala taneya. ²⁷Nitikala taneyake wipitikomewa einakatoa tuaney. ²⁸Eni wamene-mikitame einatoa edikoa kibutua momakala nekeneya. Nitaneyano, tua pokoi ali atoa Akolaliyo kamotokaka-pete einakatoapa mainagono natono wa tugo meo-pe wa Yesu likoa enekoli okome ²⁹kini wini ikimopa Akolaline bokuke piko agale-pala one telekole tokoleta wene toamekete iki. Nipa pamo ekete tiki. ³⁰Tua pokoi ali atoa kamo pote a tibuke mea kaketepa alime atoa moamo atoa ali poamo toi. Nipa a tibuke Akolaline edelo-kiti keneya meoi. ³¹Ali atoa tuapa wa kamo pote kakimopa Akolaliyo kipala akedekonake one boku moa oi moamokoiya-pe. ³²Eya wa akeneya. *Noanupa Eberame Aisaketa Yekobe toa einago-menane Akolaliyo uku wa akeneyano, onepa tuane ali atoane Akolali mena. Mea kama piki ali atoane Akolaliyo uku wa okome akedeko wa Yesuyo oka.* ³³Enimo okale yatekete eida oboa kakoi peyame ekete imopa i olaukoa kakono, yakatoe wa ka oa kakoi.

Tobou Kakoa Akene Agalepa Mani-Pe

(Make 12:28-34; Luke 10:25-28)

³⁴Yesuyo one oka agaleme Sadusi ali-kiti moa kautakale agale ete wa topo takamele toamoko wa akedekoli yakamotekete Parisi ali-kiti Yesu kakata obomoa nokoi. ³⁵Eni nokoi yene padame Yesu likoa enekome okome ³⁶awa, Tikisa ago, yonota tua agalepa e tobou kakoa akene agalepa mani-pe wa oka. Ni agopa Yu yenane totono pine toa olaukakago. ³⁷Nimo okale Yesuyo okome *neke Ali Muno Akolalike wedoa wene mekoa mea tikilepa neke tepe kolotinine toa neke yominime toa neke weneme toa tamene.* ³⁸Tobou kakoa akene agalepa enina. ³⁹Nike lokoapa edikane agale eya wa wia mekaneya piko. *Pinali neeke wa wene mekoa mea mama motoko toa yete pade ali atoakeka wene mekoa mea mama moamene wa wia mekaneya piko.* ⁴⁰Moseseyoka Akolaline agale toawe akane ali-kitameka Akolaline agale akoa mema neketepa eni agaleta patu-kama kelekoa oma-kala nekeneya.

Keraisu Te-laweke Tawatekago Wa Yakanemo

(Make 12:35-37; Luke 20:41-44)

⁴¹⁻⁴²Parisi ali-kiti eida oboa kakakoa Yesuyo yatekome okome Keraisu wa papete ibini oa plane agopa edane ago wa wene piki-pe. Te-laweke

tawatekago wa iki-pe wa okale ekete Depidi-loeke tawatekago wa okoli okome ⁴³Depidiyo papete Keraisuwa one Ali Muno wa ikilepa Epetane Yominiyo wene takakale eya wa akeneya.

⁴⁴ *Ali Muno Akolaliyopa anu Ali Muno-pala eya wa oka. Nepala poi teia meki ali-kiti moane kawikoane neke kawane komo pikouno, one nimini yono lono noke nepia menamene* wa Akolaliyo oka wa Depidiyo wia mekaneya.

⁴⁵Depidiyopa Keraisu einagopa one lukoane meku Ali Muno wa akeneyake Parisi yene kimepa Keraisu einagopa Depidi-loeke tawatekago wa ikino, dekoloo iki-pe-kale ⁴⁶odenagomeka agale topo takoa wamokoi. Nitoapa einapete titimoa padameka agale pade wa pitia yakoaka enameneya.

**Mosesene Totonu Pine Toa Olaukane Yene Parisi Ali-kiti Kini
Tanele Toameamene**

(Make 12:38-39; Luke 11:43, 46; Luke 20:45-46)

23 ¹Nitaneyake Yesuyo e oboa kakoi yene-palaka one oya-lawe-palaka eya wa oka. ²Mosesene totonu pine toa olaukaki ali-kitika Parisi alikitika Mosesene agale patu kautakoa kama piki. ³Nitiki yename ile tamene ile tamene wa okoile-kama litia tamene. Nimo ukuyake eya waneka uku. Eni yename ile tamene ile tamene wa olaukaketeke pinali-kiti kini eni ikina toa toamiki. Nitikino, kini tikile litia toameamene. ⁴Eni yename padeya padeya keda tokoya ali atoane kotomaneke moa aukou toa kini wene keda takakala tiki. Nitikiyake eni keda nateya deyaka yapetekoa ate motokamiki. ⁵Eni yename ele kule tikilepa eko ali atoame kiwi kei pia kamotoa tekete keleyo-kama tiki. Nipa Akolaline agale tigini deya pipiake wia mekatekoa mete kabeke lobutukoa pono yonoke pome dekoa togotoa ni kini tokoo kakene mamina nami-menekeka padeya padeya koniyoya ua tukaketepa ludu takoa-kama ua tukoa tiki. ⁶Toge kikoikaka ibini akene yene meatikita meada wa pote mepokala tiki. Losu yapu peketeka tobou ali-kiti meatikita meada wa pote mepokala tiki. ⁷Makesikeka ali atoame Tikisago Tikisago ke wa kiwi kei pimotada wa yakala tiki. ⁸Nitikino, anu oya-lawe kime pade edikameamene. Kiwi peya wamene-mikiti-kama meki. Kiwi talo tukulu Tikisa ago wa kei pia oatiki agopa odene agodo no i kaku. ⁹Kiniketai wa oatiki agopa a tibuke meko Akolalino, itonoke meko ago edikoa atai wa wameamene. ¹⁰Ete ali atoame kiwi Ali Muno wa kei piamomotamene. Kini Ali Muno wa oatiki agopa no Keraisu odene. ¹¹Kiwi panagome one ako ago kawou wado okagopa one oya-mikitanele takama pamene wane uku. ¹²Onepa ako ago kaku wa wene pikagopa Akolaliyo keku moa kakoo. Onepa keku ago kaku wa wene pikagopa Akolaliyo ako moa kakoo.

Wene Takuta Pianeya Mekoi-kitike Akenemo
(Make 12:40; Luke 11:39-42, 44, 52; Luke 20:47)

¹³Ae, kini totonu pine toa olaukaki ali-kitika Parisi ali-kitika wene takuta pianeya mekino, Akolaliyo kibu moonoo, nepio. Kini eya toma

yakike ni uku. Akolaliyo talo toko take ali atoa poadete tikili ka wia ketekatapekala tiki. Nipa one take poamouketeke tiki. ¹⁴Ae, kini totono pine toa olaukaki ali-kitika Parisi ali-kitika wene takuta pianeya meki. Nipa nepo atoa-kiti oa yotokoa kini yapu eya kode keneya motikiyake eka ali atoame kiwi kei pimotoa lede kowitikete kutupea pa agale likoa pikala tiki. Ae, Akolaliyo kiwi kibu motokomepa dika dika toamene tete meono, nepio. ¹⁵Ae, kini totono pine toa olaukaki ali-kitika Parisi-ali-kitika wene takuta pianeya mekino, Akolaliyo kibu moonoo, nepio. Kini peku lawetatiki agopa tuku toma pato wa ka ludu pote ue dipikeka mea pote tuku toma yaki. Tuku toa enamutuketepa kini peku noa tamene wa lawetekili kini tiki poanele moa patukoa poane take poko.

¹⁶Ae, leneta lianeya mekete ete ali atoa etepea lia aua yaki-kiti Akolaliyo kiwi kibu moonoo, nepio. Ali atoa olaukaketepa eya wa ikili tekene ni uku. Panagome-kiti okome tobou losu yapu tija ile tou wa ootokoake toamokomepa kini totono tetekakoya mena wa iki. Nipa tobou losu yapu paya tetepo takoa iki. Nitikiyake panagomepa eni tobou losu yapu keneke golo kueme latia pianeya-kiti tija ile tou wa ootokoake toamokomepa kini totono tetekako wa iki. Nipa eniya-kiti tobouya tetepo takoa iki. ¹⁷Ae, leneta lianeya mekete tiki. Eniyatapa Akolaliyo maniya tobouya tetepo takako-pe. Tobou losu yapu patu. Tobou losu yapu keneke pianeya tokome one wa takoa motane golo kueme latianeya-kiti patu. ¹⁸Ni panagome-kiti Akolalike lodo yoai tiki walai tija ile tou wa ootokoake toamokomepa kini totono tetekakoya mena wa iki. Nitikiyake panagome-kiti eni walaikede lodo yotiki melepu tija ile tou wa ootokoake toamokomepa kini totono tetekako wa iki. ¹⁹Ae, leneta lianeya mekete iki. Eniyatapa Akolaliyo maniya akoya tetepo takako-pe. Walai patu. Walaikede pianeya tokome one wa takoa motane melepu patu. ²⁰Panagome-kiti Akolalike lodo yoai tiki walai tija ile tou wa okomepa nipa mone eni walaikede lodo yotikiya-kitika kikilikoa tija pikome toko. ²¹Ni tobou losu yapu tija ile tou wa okomepa nipa mone eni yapu keneke meko ago Akolali one-kitika dekoa kikilikoa okome toko. ²²Ni tibu tija ile tou wa okomepa nipa Akolaliyo ali atoa talo toa meko walai-pala Akolalita dekoa kikilikoa okome toko.

²³Ae, kini totono pine toa olaukaki ali-kitika Parisi ali-kitika wene takuta pianeya mekino, Akolaliyo kiwi kibu moonoo, nepio. Eya toma yakike ni uku. Kini yamanu ludu witakoya nee deya-kiti pilia moa oi moteketepa yonota tua pikolopa odene katekamoia ipa Akolalinea wa takoa pikakala tiki. Nipa Akolaliyo tobou kakoa yametanele wawa toameketeke tiki. Akolaliyopa eya tamene wa tobou kakoa yametaneya. Ali atoa takoa enekilepa kiyoke-kama tamene. Ete ali atoa mama moa auapeamene. Onekele wedoa takama pamene wa tobou kakoa yametanevano, enika enile tamene. ²⁴Ae, leneta lianeya mekete ali atoa

etepea lia aua yaki-kiti eya tou toa pale-kama tiki. Neneku uele tuaneyā pikolo enekete moa mitikatekoa nomoa naki. Nitiketeke kamelo kai ue nakakome tuaneyā pikolo enekete moa mitikameneyā ue nomoa naki.

²⁵ Ae, kini totono pine toa olaukaki ali-kitika Parisi ali-kitika wene takuta pianeyā mekino, Akolaliyo kibu moonō, nepio. Eya toma yakike ni uku. Mete okolo eya lede abe kōotapeou toa tekete ekolo pa abe kamotoa tokoo abe kōotapekala tiki. Nipa kepeneme epeteku wa oake kini tepenepa lene pia mone panagoneyā-kiti moadiya wa enika eni poanele toma yaki. ²⁶ Ae, leneta pianeyā meki Parisi ali-kiti kini mete abe kogilepa namolo takoa ekolo kōotapeamene. Nitikolipa tokoo-kitika abe kawamoo.

²⁷ Ae, kini totono pine toa olaukaki ali-kitika Parisi ali-kitika wene takuta pianeyā mekino, Akolaliyo kibu moonō, nepio. Akolaliyo kipa tuane ali atoa oloyo tane ta tetepo takoa wako. Tokoo kalotokoa pianeyake ekolopa tono koloa kawa kepene meleputa lomukome kego witianeyata koloko. ²⁸ Kini kepeneme kiyo akene wene pianeyā meane tetepo tokoyake tepene wene takuta pianeyā mea e ku poane weneka pianeyā mea tiki.

Edikakoi Ali-kiti Akolaliyo Kibu Moo Wa Yesuyo Pubu Akenemo
(*Luke 11:47-51*)

²⁹ Ae, kini totono pine toa olaukaki ali-kitika Parisi ali-kitika wene takuta pianeyā mekino, Akolaliyo kibu moonō, nepio. Eya tikike ni uku. Akolaline agale papete toaweā akane ali-kiti oloyo taneka nateya yapu deya wikakoa ni wene kiyo akeneyā meane yene oloyo taneka kalotokoa tiki. ³⁰ Nitikete ekete Akolaline agale toaweā akane ali-kiti meane-pete toto meoo tokapa nipa tone kaua-mikiti-pala kibutua eni ali-kiti wia tukamoo toka wa ikilika ³¹ kipala eya wane uku. Akolaline agale papete toaweā akane ali-kiti wia tukane yenepa kini kaua-mikiti wa wini ikipa nitane yeneke tagooya wa ekete iki. ³² Pegetoa kini kaua-mikitame toa potokoa nami kakalogane yano opi kime wipitiamene. ³³ Kipa kayane yagono-mikiti. Akolaliyo poane take moa pitikademe tokono, manika edoa petoa poadete-pe. ³⁴ Dikane yene kipala eya wane ukuno yakoe. Akolaline agale toaweā akane ali-kitika wene muno meane ali-kitika one agale pine toa olaukakoi ali-kitika wini moane wetekakolu eni yene-pala eya tokala toi. Padeka-kiti yomo lekaneyake wia tukoa ni padeka-kiti kini losu yapu keneke layo toua wia ni kini pitikoika ete takoa litikala toi. ³⁵ Enipa kini kaua-mikitame papete toma nekenele opi wa kimeka tokala toi. Kini kaua-mikitame padele toamene ali-kiti pa puputua wia tukama nekeneyā. Titikilepa Keineyo wamene Ebele wia tukaneyā. Wipitikilepa pade ali-kitame Berekaiane mana Sekaraia tobou losu yapu keneke wia tukaneyā. Nipa eyata pakeke tobou losu yapu olege takoa tipi tane yapu luku-pala lodo yoai tane walaita eniyata pakeke Berekaia wia

tukaneya. ³⁶Kini kaua-mikitame toma-kala nekeneke nami wiapa Akolaliyo kabe koukoa kiwi kibu moonoo, nepio wa Yesuyo oka.

Yesuyo Yerusaleme Mama Motokome Akenemo
(*Luke 13:34-35*)

³⁷Ae, Yerusaleme ta neke wida pitikoi yename Akolaline agale toaweaa akane ali-kiti wia tukama-kala nekeneya. Ni neeke wida Akolaliyo moa wetekane ali-kitika kueme kaua tukakala tane toa opii pa tiki. Nitaneyake ogadame-kiti idini-kiti pawena keneke luumoa pitikou toane tekene neke wida pitikoi yene pawe toane moadene tokounake koite katite toa wakala tokoina. ³⁸Ae, Yerusaleme ta nepa tumu tokamotoa neke wida pitiki yene toa pootapeoi. ³⁹Ae, neme no papete wa enekileka toamoo. Nipa no i agopa Ali Muno patu kautakoa kama nokono, Akolali neme wedoa mekamene-ye wa no wete wa makutukoa moameneyakepa anu lene timini wa pade enamoo wa Yesuyo Yerusaleme ta-pala oka.

Tobou Losu Yapu Tumu Tokaneya Piatekamo
(*Make 13:1-2; Luke 21:5-6*)

24 ¹Yesu tobou losu yapu tewitikoa pokaka one oya-lawe nekete ekete i tobou losu yapu kue pawe keneke ekolo wianeya kako yapu-kiti ena wa okoli okome ²wini wianeya kakoya-kiti enekamene. Enika eniya latiane kue odeneka kibutukoa piameneya peya wia tadekatapeneya tumu tokaneya pioo wa Yesuyo oka.

Yesuno Agale Yakoa Motane Yename Tete Moatekoimo
(*Make 13:3-13; Luke 21:7-19*)

³Yesu Oliwe-pini tono waneke pome mepoka. One kidene eida paka witimoa mekale one oya ali-kiti nekete ekete neme ina okanakalepa manipete taatekoka toko patu. Wipitia ta patakale ne wakapea noateka tigotokalepa edeya wa adeka pipioo-pe wa okoli okome ⁴⁻⁵eni okounakale wete taatekameneyake pade ali-kitame anu ibini lede wedekoa nekete ekete Keraisu taatekoane nukuno, noe wa ali atoa peya mati oa yotokoino, wedoa lene kia nepikoa meamene. ⁶Enipetepa uu wa poi toa kakoimo yakoa ni pade take poi tago wa okoimo kugu yakoa toino, piti moameamene wane uku. Enilepa taatekoka namolo takoa toatekoyake wipitia ta pade tigotokoa wete patamoo tokolo ni uku. ⁷Nipa e ku yatename poi tato wa kamoia poi teitakutukakala toi. Ni e ku tobou alikitike lukoa mekoi yatene ete oto wa poi toa winali yoi. Eka kuka takeka kobu igi nome momani toa tokala too. ⁸Enika enilepa atoame mati opiademe namolo takoa mukiti nako toa keneya too.

⁹Enipetepa pade ali-kiti kipala kotimi yotaneya meketepa tete takoa wia tukakoatino toe wa dekoa moa eko yeneke lia aua poi. Nipa

nopala odene ibini pedane yene tokale tekete padeka padekata mekoi peya kipala kotimi yoa meoi. ¹⁰Enipetepa ali atoa kainya matiyame Akolalinele takoake wakete panagome panago moa poi teiane yenane yonoke pia eka okata kotimi luutakutukoa mema poi. ¹¹Ni ali kainya matiyamepa Akolaline agale akakuno, yakoe wa ali atoa peya mati oa yotokama poi. ¹²Ele kule poanelepa ate toma ponokale tokome ali atoa kainya mati wene mekanali yoma pokoinakale tewitiko wakala toi. ¹³Nitoo kakolika nooke wene tugoa mea togakoi-kitipa toa motaneya mea kama poi. ¹⁴Papetepa Akolaliyo ali atoa pawe toa talo tokome tokomo ta piko peyake mekoi-kitame yakamotoa oa pupitikatapeoi. Nititikaneyakepa wipitia ta patoo wa Yesuyo oka.

Yerusalem Yename Tete Moatekoimo

(Make 13:14-23; Luke 21:20-24)

¹⁵Tobou losu yapu olege takoa tipi tane yapu luku kenekepa kitau oko wa okoiya witakale enoi. Nipa Akolaline agale akane ago Danieleyo papete oa plane toa taatekoa tokale enoi wa Yesuyo oka. (I boku wiane mekaku agome eya wane uku. Ina wiane mekakumopa wene taneya meamene.) ¹⁶Yesuyo nimo ootokoa eya wa oka. Enile taatekoa tokale eneketepa eya tamene. Yudea take meki-kitipa nipa tono-kiti pake pake toa pitoa pote paigakoa mepamene. ¹⁷Yapu liti ko meapa kini yapu keneke pikoina mopameneya pa pitoa pamene. ¹⁸Ipe toa kawapa tigini mamina kotokoa pikana mopameneya pa pitoa pamene. ¹⁹Ae, mati kakene atoa-kitika mati adu tanikakoa mekoi atoa-kitika eni tete witakapete manika edoa petoa pomotoa-pe. ²⁰Eni moatekoi tetedo kalepetaka pupu toameneya ko meatekoi-peteka witakalepa manika edoa petoa pomotoa-pe. Dikane-pete witamomotoa ta wa Akolali kowitoo kamene. ²¹Dika dika toamene tete eni witakilepa itono tibuta latitikaneyakeka toamokale-kiti too. Eni tete witatekaneyake naniko pade edikanele wa witamoo. ²²Akolaliyo eni tete witama pomotoa yopikoa kaka pakedo teigamoo tokapa ali atoa peya atutapeoi toka. Nitoo tokake one wa takoa motane ali atoa ela motokome tokome pegene kakoo teigoo.

²³Enipetepa pade ali-kiti nekete ekete Keraisu ku nokono enoe, i nokono enoe wado okolipa kapene agale eni ekete toino, yakameamene. ²⁴Kapene yename eya wa wini onoi. Keraisu nuku wa oa Akolaline agale akama nuku wa kiwi oa yotokadete padele padele telekole tokala toi. Nitikete Akolaliyo takoa motane ali atoaka tolopi toadete wili toa kakete oyake nitamele toamokale wakala toi. ²⁵Enika enile wete taatekameneyake papete i agale eni wene takapikuna.

²⁶Pade-kitamepa Keraisu enakagopa ali piamene ta ludu yako wa oino, yakoo ponameamene. Ni Keraisu enakagopa yapu luku keika paigakoa meko wado okolipa eni pade yakameamene. ²⁷No Ali Yatenane Oyago

wakapeane nekenepa katiapale keleyo piatapeko toane keleyo nokolu peyame enekete enetapeoi.

²⁸Ali tuaneyā lomua kakata kego naki ini kiti odepeta koukoa note puka puka toa yaita kawei wa Yesu oka.

Ali Yatenane Oyago Wakapea Noatekamo

(Make 13:24-27; Luke 21:25-28)

²⁹Enika eni tete witoa kawa peya tokale eni eni lou yomiyomu takoa tokene-kitika pa toamoa too. A tibuke tagoi-kiti kotia pitoa too. Ni tibuke tele taneya mekiya moa peteka peteka takoa too. ³⁰Nitōa kawa wipitikale eni eni Ali Yatenane Oyago noanu adekapa a tibuke witoo. Nitikale ta piko peyake mekoi yatene ali atoa tumai keneya mekete komo k̄ata pitikoa kawa enekoli no Ali Yatenane Oyago wedo patu meane pa teleta toawineya nokolu enoi. ³¹Nika yeteka yukukataka anu papete takoane moopikou-kiti peya odeneka moa obokamotoane tekene edelo ali-kiti moane wetekou. Nitikolupa a tibuke pu wa beta pikoa kakomokale yatekete moa obotapeoi wa Yesuyo oka.

Yomo Pikike Pedoa Akenemo

(Make 13:28-31; Luke 21:29-33)

³²Yomo piki witakole wene taneya meamene. Papete yeneneke page k̄aua luno pitikakolo eneketepa poto toko tokene-mene tigotatekolo toko wa wene tiki. ³³Eina toa anume okounakale-kiti witaapekale eneketepa inakago wakapea noateko eni tigotokona wa wene toi. ³⁴Etene nimini toatekomo ukuno, yakoe. Ipete meki peya wete tuutapeameneyake kipala ina okounakale-kama taatekoa too. ³⁵Itono tibuta takoa pootapekolika anu agalepa pa pia-kama kawoono, yakoa moamene wa Yesuyo oka.

Yesu Wakapea Noateko Oi Padameka Wene Toamiki

(Make 13:32-37; Luke 17:26-30, 34-36)

³⁶Enika enile wipitia toatekolepa padameka ipeteka i lou pinika taatekoa too wa wene toamiki. A tibuke meki edelo ali-kitameka wene toamiki. Akolaline mana noanumeka wene toamuku. Atai Akolaliyo odene wene toko. ³⁷No Ali Yatenane Oyago wakapeane nokou-petepa Noa einago meane-pete tanele too. ³⁸Noa meane-petepa ete yene paya nou toa mekete nee ue eyake wene piitikaneya mea alime atoa moa atoa alike pote tokala taneya. Nipa Noa tube ue dipi keneke pome mepokaleka ³⁹edikoa paya nou toa meaneya. Nitōa mekoika kotikatapea ue atepea kangu pokome toa atukatapeneya. Eina toa ali atoa paya nou toa mekakoane no Ali Yatenane Oyago wakapeane nekene kotikatapeane nou. ⁴⁰Nipetepa ali takuta ipe toata kakoita panago eida kamotoa Akolaliyo padena ago takoa moa poo. ⁴¹Ni atoa takuta odenekata kawa

kini witi k_u kugutukoa kakoita pade atoa eida pa kamotoa padena atoa takoa moa poo. ⁴²Nopa kini Ali Muno kotikatapeane wakapeane nouno, wedoa lene kia nepikoa meamene. ⁴³Eya waneka ukuno, yakamene. Yapu pinagome-kiti onekeya kode monatekago likonu ipete noo wa wene too tokapa yapu bulukoa kode agome onekeya monamomotoa tokome atu piameneya wedoa yopia kawoo toka. ⁴⁴Eina toane no Ali Yatenane Oyago kotikatapeane nouno, wedoa lene kia nepikoa meamene wa Yesuyo oka.

Pupu Ali Takutame Pupu Takaketé Tanemo

(Luke 12:41-48)

⁴⁵Tobou agonole-kama wedoa wene toa takako agoke ukuno yakamene. Tobou agome dikane ago-pala eya wa oa too. One ali atoapa neme yopikamene wa oapa kini nee eya noatekoi toa oneme-kama tatia lawetekamotoa moa kakoo. ⁴⁶Nitimotokome ta padeka pome mea wakapea nokome enekale oneme tamene wa oa pokanakaledo pa takama pekedekale enekomema ke wa one kolotini natekoma too. ⁴⁷Nipa onekeya peya neme-kama yopikamene wa moa kakoo. Enipa niminimo uku. ⁴⁸⁻⁴⁹Tobou agonole takoa potokako agomema nipa eya oa too. Tobou ago wete wakapea noamoo wa oapa one odene pupu yene layo toua wia ni bia ue nokoa pia leau akeneya mekoi ali-kiti-pala opia mekome bia ue eya nokoa pia too. ⁵⁰Paya nou toa nitoa mekaka tobou ago kotikatapea nokome ⁵¹einago dika dika toamene tete meoo. Nitoapa wene takuta pianeya meki yene-pala opia mea kawati wa kiwi pakeke moa mekoo. Eidapa ali atoa komo k_{ata} nina toa pitikoa kawamoi wa Yesuyo oka.

Tuatoa Noi Kakoake (10) Pedoa Akenemo

25 ¹No Ali Muno wakapeane nokou-pete Akolaliyo ali atoa pawe toa talo tokome tokale ooyametekuno, yakamene. Noi kakoa (10) tuatoa-kitame eya taneya. Panagome one tu pia kakene atoa moademe nokale ekete einago kotua patoe wa kini laboke olipe k_u page peia kapetekoa aua pokala taneya. ²⁻⁴Ko kakoa (5) tuatoa yatenamema aua kelea paya nou toa pa pekete naniko peiatekoi pagepa mete padeke aua poameneyake e pade ko kakoa (5) tuatoa yatenamema paya nou toameneya naniko peiatekoi pagepa mete pade-mene kapetekoa aua pokala taneya. ⁵Einago noateka teigoa pekete kago keteponoke nepia kakoiyake wete noamokale atu togoikoa mea einaka piimu taneya. ⁶Pitikakoa likonu panagome kayo oa kakome okome atoa moatekago i nekedekono, kotua wete poe-ye wa kayo oa kakomo yatekete ⁷kamoa kini labo moa nodoka nodoka tokala taneya. ⁸Nititikoa ona ko kakoa (5) paya nou toa nokoina tuatoa yatename ekete oya, tone labo pene tuademe tokono, kini olipe k_u page pade manoe oikoli ekete mena. ⁹Toto peyane labo udukateko toa kotuke aua noamokoo patuno, kini winika tuku

toa sisoake olipe kŭ page topo topoe wa okoi. ¹⁰Poe wa okoli poadete pokoika atoa moatekago nekeneya. Nokale paya nou toameneya nepikoa kakene tuatoa-kiti einagono atoa motokadete toge kikakane yapu one-pala opia pote mepaneya. Nitikoli panago nome kago ketekitikaneya. ¹¹⁻¹²Nitaneyake ona tuatoa yatene wakapea nekeneya. Nekete ekete kamo koniyali toto i note kakono, kago pekanamene wa kayo okoa kakoli okome kiwi wene toamuku wa pekanameneya wa Yesuyo oka. ¹³Nimo ootokoa okome atoa moatekago nokome tane toane noka edikoane kotikatapeane wakapeane nouno, wedoa lene kia nepikoa-kama kamene wa Yesuyo oka.

**Pupu Ali Tebolome Tobou Agono Kue Pikoa Metekakete Taneleke
Pedoa Akenemo
(Luke 19:11-27)**

¹⁴Akolaliyo ali atoa pawe toa talo tokole ooyametekuno, yakamene. Panago ta tetemada poademe kakome one pupu takane ali-mene one kakuta noe wa kayo oa moapa one iya-kiti kime pikoa metekamene wa onekeya tatikamu taneya. ¹⁵Nitikomempa panago ko kakoa tawisini (5,000) kina mea ni panago tatigi kakoa tawisini (2,000) kina mea ni panago odene tawisini (1,000) kina mea taneya. Enipa kini pupu takoukete tele tane kotuke tatikamotokome pekeneya. ¹⁶Pokale ko kakoa tawisini (5,000) kina motokanakagome eni kueme tine pikoapa wa ko kakoa tawisini (5,000) kina tokoo motokaneya. ¹⁷Eina toa tatigi kakoa tawisini (2,000) kina motokanakagome eni kueme tine pikoapa wa tatigi kakoa tawisini (2,000) kina tokoo motokaneya. ¹⁸Odene tawisini (1,000) kina motokanakagomempa nitameneya one aina metekana kue moa pome itono wetia potipipaneya.

¹⁹Kue pinago ta tetemada pome mea kawa oto wa wakapea nokome okome auna kue-kiti pikoa metekakete edele-kala takakoi-pe wa pitia yatekale ²⁰ko kakoa tawisini (5,000) kina motokanakagome one namolo motokana toa peya ete meetekoa aina nine kueme tine pikoa motokane ko kakoa tawisini (5,000) kinaka metaneya. Metekome okome Ali Muno nemenapa no ko kakoa tawisini (5,000) kina mea pokana. Wa ko kakoane tawisini (5,000) kina tokoo motokakouno, ina wa metaneya. ²¹Nitikale one Ali Munagome motokome okome ouo, anukulepa neme wedoa takadeko. Enilepa nateleke neme wedoa takadekono, opa padele-kiti tubele mati takatekole ne yameou. Opa neke Ali Muno nopala kolotine meatoane uku wa one kei pia kakeneya. ²²Nitaneyake tatigi kakoa tawisini (2,000) kina motokanakago nokome okome Ali Muno nemenapa no tatigi kakoa tawisini (2,000) kina mea pokana. Tatigi kakoane tawisini (2,000) kina tokoo motokakouno, ina wa metaneya. ²³Nitikale okome ouo, anukulepa neme wedoa takadeko. Enilepa nateleke neme wedoa

takadekono, opa padele-kiti tubele mati takatekole ne yameou. Opa neke Ali Muno nopala kolotine meatoane uku wa tobou agome one kei pia kakeneya. ²⁴Nitaneyake odene tawisini (1,000) kina motokanakago nokome okome Ali Muno nekeya kamu tokolo meke eya toko. Panagono ipe neme padeyaka matamokoyake one eni ipe kakoya nee neme wakoa mokala toko. Wa panagome matane yomopa eni yomo ku neme kotia moa nako. ²⁵Nepa dikane agono wene tekene piti tokale mekene nekena kue itono wetiane kaukalogakou. Nekena kue ina wa ete metekale ²⁶Ali Munagome kioa okome okome nepa kote au keneya moa loyo-kala kako agomeke nooke eya wa ko okana. Panagono ipe padeya matamekeneke one eni ipe kakoya nee wakoane moane wa panagome matane yomopa ku kotiane moane noane tuku wa neme nooke ko okana. ²⁷No nitane agono kuepa bage pikapikinakeya, dekale waka-pe. Bage pikapoo tokapa anu kueme tine pikane kue-pala oto mou toka wa kioa ootokoa kakome ²⁸one ete pupu ali-kiti-pala okome one kue moe. Mootokoapa noi kakoa (10,000) kina pikoa kako ago metekapoe wa akeneya. ²⁹Nitaneyano, Akolaline peku wedoa nakagopa nipa Akolaliyo one peku wedoa lawetema pokale kamo toma pou toa etene wedoa toma poo. Akolaline peku alekoa noma pokagopa nipa onekeya nateyaka eniya peya Akolaliyo takoa wa mootapeoo. ³⁰Pupu takoa potokako agopa yomiyomu dika dika toamene take moa pitikamotoane uku. Eidapa kime kolukoa ali atoa komo kata nina toa pitikoa kawamoi wa Yesuyo oka.

**Wipitia Ta Patakale Ali Yatenane Oyagome
Ali Atoa Takoa Enekome Oatekamo**

³¹No Ali Yatenane Oyago a tibuke pone meane wakapeane nekenepa nipa anu edelo ali peya-pala opiane pa teleta tootapeneya nou. Nitikene ali atoa talo tekene meatekou walaike yati yati toologane walaike pone mepou. ³²Nitikolu anu leneke ta padeka padekata mekoi yatene peya koukoa note-kama kanoi. Note kanokolipa talo tokagome-kiti sipi sipi kaika meme kaika eka okata takoa moa kakako toane tou. ³³Nipa sipi sipi kai tetepo takakou ali atoa anu nimini yono lono moane kakoane meme kai tetepo takakou ali atoa ewa yono lono moane kakoane tou. ³⁴Nititikoanepa no Ali Muno nimini yono lono kakoi yene-pala ekene Agetaiyo pewe wia kako-kiti kipa one talo toko take menoatino noe. Eni taapa Akolaliyo itono tibuta latika-peteka kini wa nodokapianeyano, noatino noe wane ou. ³⁵Nipa kime eya toma nokoinake ni uku. Kibu tokale mekolu enekete nee moa lawetekoina. Ue nodo tokale mekolu enekete ue nomoa lawetekoina. Mone pade take ago nokounake kini yapu nee noano, noo wa no makutukoa motokoina. ³⁶Mamina kawameneya mekolu enekete i mamina kawano, ina wa kini mamina metekoina. Yene tokale pikolu mama moa auapenokoina. Po yapu pitikolu weye akadete ugu nokoina wane eni yene-pala ou. ³⁷No Ali Muno

agome nimo okolu yatekete eni wene kiyo akeneya mekoi yename eya wa oi. Ali Muno neme eni oka toapa manipete kobu tokale mekale enekete nee moa lawetekoto-pe. Manipete ue nodo tokale mekale enekete ue nomoa lawetekoto-pe. ³⁸ Manipete mone pade take ago nokale enekete moa makutukoa motokoto-pe. Manipete mamina kawameneya mekale enekete kawateko mamina ina wa metekoto-pe. ³⁹⁻⁴⁰ Yene taneya pikataka po yapu pitikataka manipete ugu nokoto-pe wa yatekoli no Ali Munoyo ekene widikoa anu ponopeneya meane ali atoa auapekoipa nopala eina dekoa auapekoina wane ou.

⁴¹ Nititikoane kakene anu ewa yono lono moane kakakouna ali atoa-pala eya wane ou. Akolaliyo wakome wakene yene no tewitikoae poe. Setanuka one edelo ali yateneka pote mepomotoa nodokakapiane toe mine mepoatino poe. Kime eya tokoinake ni uku. ⁴² No kobu tokale mekolu eneketeke nee moa lawetamokoina. Ue nodo tokale mekolu eneketeke ue nomoa lawetamokoina. ⁴³ Mone pade take ago patukakolu eneketeke no makutukoa moamokoina. Mamina kawameneya mekolu eneketeke kawatekou mamina moa meamokoina. Yene tokale pikoutaka po yapu pitikoutaka ugu note auapenamokoina wane ou. ⁴⁴ Nimo okolu ekete ae, Ali Muno manipete ne kobu tokale mekale eneketeke nee wanakoto-pe. Manipete ue nodo tokale mekale eneketeke ue nomoa lawetamokoto-pe. Manipete ne mamina kawameneya mekale eneketeke kawateka mamina ina wa meamokoto-pe. Manipete ne mone pade take ago patukakale eneketeke makutukoa moamokoto-pe. Manipete ne yene taneya pikataka po yapu pitikataka ugu note auapenamokoto-pe wa okoli ekene ⁴⁵ anu ponopeneya meane ali atoa auapeamokoipa nipa nopala dekoa eina auapeamokoina wane ou. ⁴⁶ Nitikoina wane wakou-kiti poane take pote mekete dika dika toamene tete moi. Nitikoiyake wene kiyo akeneya mekoi-kiti pa mea kama poi wa Yesuyo oka.

Yesu Wia Tukatekoi Oi Pedia Pianemo

(Make 14:1-2; Luke 22:1-2; Yone 11:45-53)

26 ¹⁻² Yesuyo einaka einamo oa peya takatekoapa one oya-lawe-pala okome okome edelo ago patukane wa ibini iki toge kikilepa patepeyo toi. Enipa nimini uku-pe. Enipetepa mone pa yename no yomo lekaneyake wia dekoa tukamotoa panagome Ali Yatenane Oyago no moa meoo wa Yesuyo oka. ³ Einapetepa eya yene Akolalike lodo yotokoai tane tobou ali-kitika Yu yenane totono pine toa olaukane ali-kitika ete Kanosolo ali-kitika koukoapa ako odene mekome lodo yotokane tobou ago Kayapasene yapu ponete meponaneya. ⁴ Eida ponete koukoa meketepa Yesu paigakoa moa wiatekoi oi pedia pikete ekete ⁵ pa ali atoa toto-pala wene poa wili walai wa kakayano, tone toge kiko-petepa dekoa moamato wa oa tukaneya.

Yesuno Wagoke Padeya Kālonō Taneya Pekoa Yotokanemo
(*Make 14:3-9; Yone 12:1-8*)

⁶⁻⁷Yesu Besani take kedime nakeneya mekanakago Saimone einagono yapu meka. One eni yapu mekome nee nakaka pade atoame padeya kālono taneyapa epetane kueme latiane mete keneke mekoa aua nome Yesuno wagoke pekōa yotokatapeka. One eni kālono taneya topo toa moapa kue ako mati wetekoa motokaneya. ⁸⁻⁹Einatoame tokale enekete Yesuno oya ali-kiti einatoa-pala wene pokete ekete ina pekōa yotokakilepa pale tokanano, edeya weiķe toka-pe. Inakeyapa totome moa topo too tokapa kue tubeya moa ponopene ali atoa tatikoo toka wa kō oa kakoi. ¹⁰Nimo okoli yatekome Yesuyo okome i atoane wene dekolo potokaki-pe. Einapa anu koniyole mati takakana. ¹¹Ponopene ali atoa enabuna kiwi pakeke mekala tikino, no pade kiwi pakeke pa tekei meku. ¹²Ina kālono taneya anu tiginike pekōa yotokakanapa no tuaneya piatēku tigotokolo tokome nina nodokoa takapikana. ¹³Nitikana tokolo eya wane uku. Anukumo ta piko peyake oa pupitikama peketepa i atoame i takakanakamoka oa pupitikama poi. Nipa ta piko peyake mekoi yename one wene taneya memotoa nitoi wa Yesuyo oka.

Yesu Moa Meateka Oi Pedoa Pianemo
(*Make 14:10-11; Luke 22:3-6*)

¹⁴⁻¹⁵Yesuyo nimo okale one tuku kakoa (12) oyali-kiti pade Yudase Isekariose einagopa Akolalike lodo yotokoai tane tobou ali-kiti mekoita pokome okome Yesu einago kini yonoke moane piouno, kue edela meoi-pe-kale ekete nipa silepa kue lene padeka kabe kakoa (30) meoono ta wa okoli ¹⁶einapete laigoa Yesu moa metekome toatekale wene kibutuma yakeneya.

Yesu One Oya-lawe-pala Opia Mekome Toge Nee Nakenemo
(*Make 14:12-21; Luke 22:7-14, 21-23; Yone 13:21-30*)

¹⁷Yu yename mono mono wamene palawe wane-kiti yoatekoi oi nokale Yesuno oya-lawe one mekata nekete ekete edelo ago patukane wa ibini oko toge nee maida nodokoa piatoa-pe wa okoli okome ¹⁸⁻¹⁹Yerusalemē ta panago wini meoono, eya wa yatekapoatino, poe. No Yesu wipitikene toateku tigotokolo tekene anu oya-lawe-pala opiane mekene toge nee nouno, oyake wida nonou-pe wa yatekapoe wa wetekaka. One eni okana toa pote yatekatekoa kini toge nee eya eida einagono yapu nodokapianeya.

²⁰⁻²¹Ta likaka Yesu one oya-lawe-pala eida opia mekome toge nee nakome okome etene nimini ukuno yakamene. Kiwi padame no-pala poi teiane yenane yonoke moa pioo wa okale ²²odene odene wa mekoi

peyame ete yatekete ekete wini okolepa noanume toatekumo eke oko-pe wa wene keda toologaneyā mekete yakakala tokoli okome ²³nopala odene okolo kagonoke nee moa tadoata nako agopa no moa meateko ago too. ²⁴Nipa Akolaline bokuke Ali Yatenane Oyago nopala eni toatekamo papete wia mekapiane toane taatekoane tuou. Ae, no witikamotoa moa meatekagome dika dika toamene tete moo. Eni tete moamademe tokome einago opiameneya too tokapa nipa epetoo tokake opa ae wa okale ²⁵one moa meatekago Yudaseyo Yesu-pala okome neme wini okagopa no patu-kale okome eeno, nimini oko wa Yesuyo oka.

Yesuyo One Oya-lawe Palawe-pala Gerepi Po Ku Ueta Lawetekome Akenemo
(*Make 14:22-26; Luke 22:15-20; 1 Korine 11:23-25*)

²⁶Eni nee noa mekete Yesuyo palawe wane moa Akolali-pala ke wa popimotokome one oya-lawe tatikamu tokome okome ipa anu tiginino, moa noe wa moa laweteka. ²⁷⁻²⁸Nititikoapa gerepi po ku ueka meteke mekaneya katekamoa Akolali-pala ke wa ootokoa okome Akolaliyo oi pedoa pikana toane kadimo uku. Ipa anu kamatenō, ali atoa peya mati kini toma pokoi poaneleke Akolaliyo po letu mekakana keetapeane agopa takoukenepa anu kamate ponamotouno, kiwi peyame iya moa noe. ²⁹Nimini ukuno, yakamene. Atai Akolaliyo talo toko take kipala opiane mekene gerepi po ku ue weneya wa moane nouno, papete pade wa nakileka toamou wa Yesuyo oka. ³⁰Nitoapa lo pade oomoteketepa Oliwe-pini tonoke pote witapokoi.

Pitayo Yesu Wawa Akatekamo
(*Make 14:27-31; Luke 22:31-34; Yone 13:36-38*)

³¹Oliwe-pini tonoke pome mekome Yesuyo okome opi likonu kiwi peyame no wawa tia tadatapeoi. Nipa Akolaline bokuke nopala eni toatekoileke panagome papete eya wa wia mekapiane toa taatekoa toi.

No Akolaliyo sipi sipi kai-kiti talo tokago witikolu one sipi sipi kai-kiti tia tadoa pootapeoi wa Akolaliyo oa plane toa panagome wia mekaneya.

³²Eina wia mekapiane toane taatekoane tukolu Akolaliyo moa kamotokakalepa kiwi naniko nomotoane no namolo takoane Galili take pone mepou wa okale
³³Pitayo okome i ali peyame ne wawa tia tadatapekolika noanume ne wawane poamou-kale okome ³⁴nepala i ukumodo yakamene. Opi likonu ali ogadame ka wete wameneyake neme no i ago wene toamuku wa tebolo-peta oade toko-kale okome ³⁵ne witikete nopala dekoa witikolika ne einago wene toamuku wane wawamou wa okale ete peyameka aina okana toa ootapekoi.

Yesuyo Gesemani Take Kowitikome Akenemo
(*Make 14:32-42; Luke 22:39-46*)

³⁶Yesu one oya-lawe-pala Gesemani wa ibini akene take opia pome kakame okome no yeka tutu pone kakene kowitipukuno, ita nepia

meamene wa ootokoapa ³⁷Pita Sebedine manata-pala aua pokome ela matiyame tuaneya tepene-pala mama mati motaneya poka. ³⁸Pokome okome no wene kedame tukakolo tuadene meku. Mugili-pala topelekono, tone ita opia mekete nepikoa meatoane uku wa oomotokomepa ³⁹nami-takakoa eko keneya kidene pome itonoke aua pitalogoa kowitikome okome atai meteke noateku ue enekupa no tete moatekulu tokono, neme ete moa pedekamedekalepa nitikamene. Nipa anu wene pikule toa wane ekene wamukuno, neke wene pikole tou wa kowitimotokome ⁴⁰one oyali-mene mekoita wakapea pokome enekale atu pia meadekoi. Nitadekoli kamotokakome Pita-pala okome lou pini odeneka nopala lene kia nepikamele toamoko-pe. ⁴¹Setanuyo kiwi likoa enekayano, lene kia mekete kowitamene. Lene kiane nepiane meou wa wene pikiyake tigrini popeyo noamokolo atu wini pia meadiki wa Yesuyo oomotokome ⁴²kutu keneya taku takoapeta pome kowitipokome okome Atai neme no moateku tete ete moa pedekamele toamokalepa nipa eni tete mootapeou wa kowitimotokome ⁴³wa wakapea nokome enekale pa atu pia meadekoi. Atume moa māleou takakale pitakoi. ⁴⁴Nitadekoli eko keneya wa pokome one namolo kowitikanakamo tebolo takoa kowitimotokome ⁴⁵one oyali-mene mekoita wa wakapea nokome okome pa koome tuaneya mekete atu-kala pia meki-pe. No Ali Yatenane Oyagopa Akolaline agale tagoa toamiki yename wimotoa moa meateko ago ku nokono, ⁴⁶wete kamokoa kawē. Kotua pekete pato wa oka.

Yesu Dekoa Motanemo

(Make 14:43-50; Luke 22:47-53; Yone 18:3-12)

⁴⁷Yesuyo nimo oa kakaka one tuku kakoa (12) oyali-kiti pade Yudase wete eina noka. Nokale ali peya mati koukoa kepete tue layo katekamo katekamo toa obomoa nokoi. Nipa Akolalike lodo yotokoai tane tobou ali-kitameka Kanosolo ali-kitameka Yesu einago dekoa motokapoatino poe wa wetekakoli nokoi. ⁴⁸⁻⁴⁹Wetekakoli nekete Yudase Yesu kakata wete nome awa Tikisago wa ootokoa Yesu nunu oka. Enipa papete Yesu dekoa monatekoi yene-pala oi pedoa pikana toa toka. Nipa one pone nunu opokou agopa Yesu eni toono, dekatapea moamene wa okana toa toka. ⁵⁰Nitikale anu oya edade noko-pe wa Yesuyo okaka Yudase-pala opia nokoi ali-kiti one kakata note dekoa monokoi. ⁵¹Nitikoli Yesuno oyali pade eniya liti kakome panago wiou wa one kepete tue witimoapa panagono kapidi pine takoa pitikaka. Einakagopa ako odene mekome Akolalike lodo yotokane tobou agono pupu ago. ⁵²Nitikale Yesuyo one oyago kikoā okome okome panagome kepete tue eya moa panago kawā tukakalepa oneka kepete tueme kawā tukoino, neke wini kepete tue wete lua. ⁵³Opi agetai kowitikene ekene edelo ali ege egeta wakala kadukoa no mekuta moa weteka-ye wanedo kowiticolupa eni eni yakoa wetekoo.

Enipa wene toameke ni toka-pe. ⁵⁴Nimo wane kowitamele tokoyake Akolaline bokuke papete wia mekapiane toa taatekamedekolo tekene enimo wamadene waku wa Yesuyo oka.

⁵⁵Einata einapete Yesuyo e oboa kakoi yene-pala okome kini kepete tue layo tigini-pala nidikoa aua nikino, nopa kode ago tetepo takakete dekoa moadete niki-pe. Ta pataka abuna kiwi kakakoane tobou losu yapu keneke keleyo olaukoane mekounake no eida dekoa monamokoina. Dekale wakoti-pe. ⁵⁶Akolaline agale toaweaa akane ali-kitame papete wia mekapiane toa taatekamedekolo ni tiki wa okale one oya-lawe peyame one tia wawa pitoa pootapekoi.

Kanosolo Ali-kitame Yesuno Koiso Akanemo

(Make 14:53-65; Luke 22:54-55, 63-71; Yone 18:13-14, 19-24)

⁵⁷E yename Yesu dekoa moomoteketepa eya agono yapu ako odene mekome Akolalike lodo yotokoai tane tobou ago Kayapasene einagono yapu aua pekeneya. Einago Kayapasene yapu eya ali-kiti Yu yenane totono pine toa olaukane ali-kitika Kanosolo ali-kitika wete ponete koukoa meponaneya. ⁵⁸Kini koukoa meponaneta Yesu aua pokoli Pita kutu mati kawatati toma nome tobou agono kela pawe patukoa einagono pupu takane ali atoa pakeke nome menaneya. Yesu-pala tokale enoa togademe ni noka.

⁵⁹Eida Akolalike lodo yotokoai tane tobou ali-kitameka ete Kanosolo ali peyameka Yesu wia tukatekoi oi pedoa pikete ekete eya tato. Yesu i agome padele poanele tokale enekoo wa kapene wakatiki ali-kiti tuku toa moato wa tuku tokoa kawa ⁶⁰moa kakakoli dika dika wa kapene wakaneyake one wia tukatekoile pade piameneya. Nitaneyake alita takuta nekete ekete ⁶¹Akolaline wikakane tobou losu yapu oneme keaweane tadekatekoane wa ta tebolo-peta lia patakale eni-mene moane awitikakoane wa wiou wa okale yatekoo wa okoli ⁶²ako odene tobou meane ago kamokakome okome neme okale yatekoinakamo eni akoa ikino, neme pademo topo takoa enike oo-pe wa okale ⁶³agale wametekoa pa kakeneya. Nitikale ako tobou agome okome okome pa mea kama pokago Akolaliyo yakakamotono, nepa one mana Keraisu tadekalepa wete a-na wa okale okome ⁶⁴nimini wini oko. Kiwi peya-pala ukuno yakoe. Naniko no Ali Yatenane Oyagopa telekole-kama toko ago Akolaline nimini yono lono kawane tibu wedo patu meane wakapeane nokolu enoi wa okale ⁶⁵ako tobou ago pinali one kakene mamina tiaweaa iyatapekome okome oyakeno, i agome Akolali-pala taumada toa okolo tone kaleme yatekono, i agome toka poanele dika dika wa akoa omotoa pade ali-kiti totome wa tuku toateko toa mena. Akolali-pala taumada toa okale kime yatekoinano, ⁶⁶opa i ago-pala edele tato-pe-kale ekete i ago wia tukamedekona wa topo takoa akeneya.

⁶⁷⁻⁶⁸Nititikoa one lene timinike tekeli-pu toa yotokoa yumili mutoa pia wia taneya. Wa pade ali-kitame kala witikete ekete Keraisu nepa teyo witikato-pe. Yakoono, toawe-wete a-na wa tea agale oa kakene-ya.

Pitayo Yesu Akoa Wakenemo

(Make 14:66-72; Luke 22:56-62; Yone 18:15-18, 25-27)

⁶⁹Nitoo kakoika Pita akolono pomale meaneya pupu atoa pade Pita mekata nokome okome neka Galili Yesu-pala opia yake toka wa onokale ⁷⁰e yene peya kakakoa okome mena, neke wini oko agale yakamuku wa oomotokome ⁷¹kago keteponoke pome kakale pupu atoa padame enetekoa eniya liti kakoi yene-pala okome okome i agopa Nasarese Yesu-pala opia yakago-kale ⁷²Pitayo okome agetai tja neme eni okagopa enamuku ago wa akene-ya. ⁷³Wa nani kene-ya eniya liti kakoi-kiti one kakata nekete ekete nepa Galili yename iki toa okono, Yesuno oya-lawe-pala opia yakago tadeko-koli okome ⁷⁴kapenedo wakadekolupa Akolaliyo no kibu momotouno, Akolaliyo yakakamotoane nimini ukuno, kini wini iki agopa wene toamuku wa oa kakaka eina eina ali ogada ka oa kaka. ⁷⁵Nitikalepa Yesuyo eya wa okana ali ogada ka wameneka neme no einago wene toamuku wa tebolo-peta akoa wawade toko wa okana wene ponokale Pita akolono pome komo kata pitikoa kapaneya.

Yesu Pailaseke Aua Pekenemo

(Make 15:1; Luke 23:1-2; Yone 18:28-32)

27 ¹Podolikama ta patakale Akolalike lodo yotokoai tane tobou ali peyameka ete Kanosolo ali-kitameka Yesu wia tukatekoi oi pedoa piitikoa ²one yonoke kapa po kakamotekete ta yopikago Pailase mekata aua pote kakapaneya.

Yudase Tukome Tuanemo

(Aposelo 1:18-19)

³⁻⁴Yesu wia tukatekoi oi pedoa piadekole yatekome one wimotoa moa metekanakago Yudase yaame tukome eya topaneya. Akolalike lodo yotokoai tane tobou ali-kitika ete Kanosolo ali-kitika koukoa mekoita pokome okome padele toamene ago wimotoane pa puputuane moane metekouna. Poanele eni tekene tadekuno, kinike silepa kue lene padeka kapidi kakoane (30) motokouna wa kini einoe wa ete metekale ekete enipa tone pupu menano, neke pupu toko-la wa paya nou toa kakoli ⁵eina kue tobou losu yapu keneke pitikamotokome pome po nopaneya. ⁶⁻⁷Nitaneyake Akolalike lodo yotokoai tane tobou ali-kitame eina kue lene wekotoa motekete ekete ipa ali wia tukateko kueno, tone losu pupu toadete oyake moamato wa wene kibututukoa mekete eya taneya. Mete latia tane agome kamo tja moai toake wakenetapa eina kueme topo toa

motekete ekete mone pade ta kawa note mea tukoi yene i itonoke oloyo toai tato wa topo toa motaneya. ⁸Nitaneya tokome opika eni itonopa lokeyo itono wa ibini ikiya. ⁹Enile teketepe Akolaline agale toaweane akane ago pade Yeremaiayo eya wa papete oa plane toa taatekaneya. *I toaweane uku agopa Iserele yename silepa kue lene padeka kapidi kaka (30) wetekoa moato* wa oi pedoa pianeya. ¹⁰Eni kuemepa mete latia tane agome kamo tua moai taneta topo toa motaneya. Nipa Ali Muno Akolaliyo nopala oka toa taatekaneya wa Yeremaiayo oa pianeya.

Pailaseyo Yesu Pitia Yakanemo

(Make 15:2-5; Luke 23:3-5; Yone 18:33-38)

¹¹Yesupa ta yopikago Pailase einagono leneke kakale Pailaseyo pitia yatekome okome nepa Yu yene peya lukoa meki tobou ago-pe-kale okome nopa einago wa wini okana wa akeneya. ¹²Nitaneyake Akolalike lodo yotokoai tane tobou ali-kitameka ete Kanosolo ali-kitameka i agome dika dika wa akoa okolika Yesuyo pade agaleka wametekoa pa kakeneya. ¹³⁻¹⁴Nitikale enekome Pailaseyo okome opa nipa padele padelepa neme tanemo-kala akoa ikino, neke yakoa edemo oo-pe-kale Yesuyo pademoka topo takameneya agale wametekoa pa kakale ta yopikago wene kainya mati pia kakeneya.

¹⁵Edelo ago patukane wa ibini akene toge oi ponokale-kama ta yopikago Pailaseyo eya tokala taneya. Yu yenamepa po yapu pitane ago pade po kotokoa one yapu wetekaka wa takoa okoi agopa Pailaseyo po kotokoa wetekakala taneya. ¹⁶Einapete eya ago Barabasi po yapu pitaneya. One poanele tanemo ta piko peyake oa pupitikatapeneya. ¹⁷Ali atoa Pailase mekata koukoa note kakoli Pailaseyo one tanele tokome okome mani ago po kotokoane wetekakamotoa iki-pe. Barabasi-pe, Keraisu wa ibini iki agopa Yesu-pe wa akeneya. ¹⁸Nipa e yename Yesu-pala aua nikilepa pa puputua wene pokete ni tokoi wa wene tokome akeneya. ¹⁹Nika one koiso yakoa meateka walai witipitua mekakoa one natoname agale wetekakome okome wini nami kawamene ago-pala padele tikileka toamoa wane uku. Ete pia pulete enekounakaleke nopa lata potokakome wene keda mati tokolo mekene ni uku wa pubu oa wetekaneya. ²⁰Nitaneyake Akolalike lodo yotokoai tane tobou ali-kitameka ete Kanosolo ali-kitameka e oboa kakoi yene oa kamotokakete ekete Pailase-pala eya atoe. Barabasi po kotokoa wetekakoano, winago Yesu wia tukakamoto no ta wa atoe wa oa kamotokaneya. ²¹Nitikoli Pailaseyo e yene pitia yatekome okome mainago po kotokoane wetekakamotoa iki-pe-kale ekete Barabasi wa okoli okome ²²Keraisu wa ibini iki ago Yesupa edekamene wa iki-pe-kale ekete winago yomo lekaneyake wia dekakamoto no ta-koli okome ²³one poanele edele taneyake iki-pe-kale agale telo oa kamotokoa kakete ekete winago yomo

lekaneyake wia dekakamotoa ta wa awitikoa tika tika taneya. ²⁴Nitikoli kini eni wene pilikoa kawikamotoa wili toake poi edikoa kamotokakaya wa wakome eya taneya. Kini lene yoto kakome ue nomoa okolo kagonoke pekoe pia yono tadakome okome i nami kawamene ago wia tukatiki pedoa pikile kote tokolo wakene tukuno, enoe. Kini wia tukapoe-kale ekete ²⁵totome poanele tadekolopa nipa Akolaliyopa winago kamate yotokake nami wia kibu motikilepa totoka tone mati-kitika oyake kibu moma pomotoa oko wa okoli ²⁶Pailaseyo Barabasi neke yapu pa wa po kotokoa wetekaneya. Nitoapa Yesu po wapime wiamene wa one poyo yene metekale witikoli yomo lekaneyake wia dekapoatino, poe wa nitatekoi poyo ali-kitike metaneya.

Poyo Yename Yesu Paya Tetepo Takanemo

(Make 15:16-20; Yone 19:2-3)

²⁷Poyo ali-kitame Yesu moomotekete Pailaseyo ta talo toa meka yapu aua pote kakapaneya. Nitoapa ete poyo ali-kiti peya one eni kakata koukoa mootokoa eya taneya. ²⁸One kakene mamina kotokoa piapa kikome kiane mamina petene pade moa kakaneya. ²⁹Nititikoa kagani kakene po ludu moa makatikoa one wagoke lobutukakoa ni tauwe wata wakoa moa one nimini yonoke laukakoa neuwe tukupia mekete ekete Yu yene lukoa meki Ali Muno ne mea kamene wa paya tobou ago tetepo takoa kakeneya. ³⁰Nitoapa oneke tekeliyu toa yotokoa one yonoke laukakoina tauwe wata odomoa one tobou wia taneya. ³¹Nititikoa one tokoo kakakoina mamina petene kotokoapa one namolo kakene mamina wa moa kakamotekete yomo lekaneyake wia dekadete aua pekeneya.

Yesu Yomo Lekaneyake Wia Dekoa Tukanemo

(Make 15:21-32; Luke 23:26-43; Yone 19:17-27)

³²Poyo yename Yesu-pala eni aua poadete pekete Sairini take ago Saimone kotukete ekete i ago wia dekateko yomopa neme aukoano, noo wa dekoa moa aukaneya. ³³Nitoa pote Gologosa wa ibini akene take witapeneya. (Gologosa tone agaleke eketepa ali wago wa ekete oko.) ³⁴Gologosa take eni aua pote witakete gerepi po ku ue-pala kou tane yobotonota eletekoa lawetekoli mitua enetekoa noamademe wakeneya. ³⁵Nitikale yomo lekaneyake wia dekatekoa kakete one kakene mamina-mene tatiato wa tadu tootokoa tatite taneya. ³⁶Nititikoa witipitoe mekete nepikoa meaneya. ³⁷Nitaneyake one wago pitia lekane yomo munoke pipiake eya wa wia mekatekoa dekaloganeya. I ago Yesupa Yu yene lukoa meki tobou ago. Enipa Yu yename one koiso akona eni wia mekaneya. ³⁸Yesu wia deketepa kode agota takuta eka okata yomo padetake wia dekaneya. Nipa panago Yesuno nimini yono lono wia dekoa padena ago one ewa yono lono wia dekoa taneya. ³⁹Nitaneyake

eida ponokoi-kitame tedu metekete ekete ⁴⁰beita, nepa tone tobou losu yapu odepeta keatapeanepa wa ta tebolo lia patakale eni luku wa wiou wa okanakago pinali neke toa moa-na. Nepa Akolaline mana tadekalepa yomo lekaneya ludu ketipea kōa noo-na wa tema ponokala taneya.

⁴¹Eina toa Akolalike lodo yotokoai tane tobou ali-kitameka Mosesene totono pine tōa olaukane ali-kitameka ete Kanosolo ali-kitameka tea tedu metekete ekete ⁴²i agome ete pade ali atoa toa motokoyake pinali one pade wa toa moamele toamoko. Beita, i agopa Iserele yene lukoa meki tobou ago patu. One wia dekane yomo ludu kōa nokale eneketepa i agopa Keraisu tadeko wa oneke wene tugoo. ⁴³I agomepa Akolalike wene tugoane meku wa okano, Akolaliyo one toane mou wa wene piadekalepa nitoo. Onepa Akolaline mana kaku wa okagopa Akolaliyo toa motokale enato wa tea agale okala taneya. ⁴⁴Nimo okoi toa Yesu-pala odeneka wia dekakoina kode agotameka tea agale okala taneya.

Yesu Tukome Tuanemo

(Make 15:33-41; Luke 23:44-49; Yone 19:28-30)

⁴⁵Lou mataike ponome kakaka (lou pini 12 kiloko) ta peya likatapeneya. Lou pene webokaka (lou pini 3 kiloko) ta pa likoa kakeneya. ⁴⁶Lou pene webokaka (lou pini 3 kiloko) tadiya Yesuyo kayo telo ootapekome okome Eli Eli lama sabakani wa kayo akeneya. Enipa anu Akolali anu Akolali neme no dekolo tewitikoa wako-pe wa okome akeneya. ⁴⁷Nimo okale yatekete eniya liti kakoi-kitame ekete enipa Ilaida kayo okome toko-koli ⁴⁸panagome teyapea pome ue takamoateka obi wane mopaneya. Mootokoapa kou tane gerepi po kū uele tadamo tauwe wata munoke togototokoa aua nokome mitumoa na wa kabunuke pia lete lete taneya. ⁴⁹Nitikale ete-kitame ekete winile toameneya wa. Ilaidayo toa monoko patu. Tokale enato wa pa eida nepikoa kakoli ⁵⁰Yesuyo agale wa telo ootapekome one Yomini takoa pomotoa tukome tuaney.

⁵¹One eni tukakapa eina eina kuna tobou losu yapu keneke eya mamina Akolali meko lono wa akene yapu luku olege toa ketekalogane mamina petenepa ete oto wa iyawea tukaketikaneya. Itono-pala momani toa kakene kue-kitika kautakutukaneya. ⁵²Tuane ali atoa oloyo taneka peetapeneya. Peetapekalepa Akolalinele wedoa takama pote tuane yene padeka-kiti kamotokaneya. ⁵³Wa naniko Yesu kamo pokale kiwi oloyo taneka tewitikoa Akolaline Yerusaleme take pekete ali atoa kainya mati mekoika pono yamepokala taneya. ⁵⁴Tobou poyo agomeka ete poyo ali-menameka pa eida nepikoa kakoli momani toa ele kule toa kakale enekete ekee wa nenei motekete ekete etene i agopa Akolaline mana tadeko wa akeneya. ⁵⁵Pade atoa-kitika kainya mati eka mati kakete enekoa kakeneya. Eni atoa-kitipa Galili ta kawa Yesu auapema nekene atoa. ⁵⁶Eni kakoi atoa pakeke eya atoa-mene lukoa kakoi. Padatoa one

ibini Magadala Maria. Pade atoaka Maria. Eni Mariapa Yame Yosepetane nine. Ni pade atoaka Sebedi manatane nine.

Yesuno Tigini Kota Keneke Moa Pipanemo
(*Make 15:42-47; Luke 23:50-56; Yone 19:38-42*)

⁵⁷Ta likaka kamo ago pade Arimasia take ago Yosepe Pailase mekata pekeneya. Einagoka Yesuno oyago. ⁵⁸Einago Pailase mekata pome kowitipokome okome Yesuno tigini moane pipouno, mea ta wa yakapokale Pailaseyo one poyo yene yopikago-pala okome Yesuno tigini i agono motokapoano pa wa okale nitaneya. ⁵⁹Nitaneyake Yosepeyo mootokoapa weneya ake tane mamina petene moa tatilogoa Yesuno tigini pia ewetetapeneya. ⁶⁰Nititikoapa pala padaneta kokapiane kota keneke moa pipaneya. Pinali one tigini naniko platekata pene kokoa wetipikanata eni piitiko kua makai mati uoya koketekoa moa kabunu ketekalogoapa pekeneya. ⁶¹Yesuno tigini eni moa pikalepa Magadala Maria-pala padena Mariata eina kota eko keneya pimotoa meaneya.

Poyo Ali-kitame Kota Yopikoa Kakenemo

⁶²Toge kiatekoiya nodokane oi nokale podolikama eya ali-kiti Akolalike lodo yotokoai tane tobou ali-kitika Parisi ali-kitika Pailase mekata koukoa pote kakete ekete ⁶³eina kapene yotokakanakago wete tuameneya mekome okome one tuaneya pianeke ta tebolo takoa pataka-petepa kamoane pou wa oka. ⁶⁴Nimo oka toa lede taatekamotoa tekete one oyali-kitame one tigini kode moa aua pote padeka potipitiko ekete Yesu einakagopa kamo pekedeko wa oadete tiki. Nitiketepa einagome ali atoa namolona oa yotokaka toa moa patukoa oa yotokaku pekete toadete tiki. Nitikaya tokolo one tigini pipaneta neke poyo yename ta pataka tebolo-petapa wedoa yopia kamotamene wa Pailase-pala akeneya. ⁶⁵Nimo okoli okome one oyali-kiti kota keneke poamomotoa toatiki toa topoatino poe. Poyo ali-kiti-pala aua poe wa okale pote nitipaneya. ⁶⁶Nipa kota kabunu ketekalogane kua eka oka kebonoke kalapage kiitiko kua adeka mekaneya. Nititiko poyo ali-kiti kime yopikoa kawe wa kakamotekete pekeneya.

Yesu One Tuaneya Pikata Kamo Pekenemo
(*Make 16:1-10; Luke 24:1-12; Yone 20:1-10*)

28 ¹Yu yene kini ko mea pupu toamatekoi-pete ponokale podolikama ta t̄uei teigaka Magadala Maria-pala padena Mariatamepa Yesuno tigini pipane kota enepato wa enepaneya. ²Poadete pokoika momani mati taneya. Nipa Ali Muno Akolaliyo moa wetekane edelo ago a tibu kawa nokome kota kabunu ketekalogane kua moa ete koketekoa kakoa einakeya waneke meaneya. ³Edelo agono lene timinipa

katiapale keneya lou yati yati tootapea, one kakene maminaka kilue kale keneya ake tootapea taneya. ⁴Nitane ago enekete kota yopikoa kakene poyo ali-kiti piti mati tokale tekete kolu kolu wa tuatekalime temotele keneya toa pitaloganeya.

⁵Wa naniko einatoata nokoli edelo agome okome okome piti moameo wane uku. Yomo lekaneyake wia dekakoina Yesu tuku tonikino wene tekene ni uku. ⁶Inakago ita piamokono, onena papete okana toa taatekoapa kamokoa poka. One pianeta luku ino, enoe. ⁷Enemoteketepa Yesuno oyali-kiti eya wa wete akapamene. Inakago Yesu wete kamo pokano, kiwi Galili take naniko ate nomotoa one namolo takoa pokano, aida penekete enoino, enepnamene wa akapamene. Kita-pala oatekumopa ina ukuno, wete akapoe wa okale ⁸akolono wete wititapeketeta piti tokaleka kolotini nakale Yesuno oyali-kiti oadete teyapea pekeneya. Nipa wedia kawa pekeneya. ⁹Nitoata pokoli Yesu kotua nokome okome wete kamene-ye wa okale one kakata note pitalogoa one kawata tebea motekete kei pikoli okome ¹⁰piti moameo. Anu amemikiti eya wa akapoe. Ate Galili take note no enenamene wa akapoe wa wetekaneya.

Poyo Ali-kiti Yerusalem Take Pekete Akenemo

¹¹Einatoata poadeteta pokoika eina kota yopikoa kakene poyo ali padeka-kiti Yerusalem ta Akolalike lodo yotokoai tane tobou ali-kiti mekoita pekete kini enekoinakamo peya dika dika wa toaweake akeneya. ¹²Nitikoli eni yene ete Kanosolo ali peya-pala koukoa mekete edato patu wa kini toatekoi oi pedoa piitikoapa poyo ali-kiti kue tubeya moa metekete ekete ¹³ali atoa kotukete-kama eya wa okala tamene. Likonu kiwi atu pitikakoa Yesuno oya-lawe note tugini kode moa pekete tokoi wa akamene wa akeneya. Eya waka akeneya. ¹⁴Toto-pala i toaweake ikimopa ta talo toko ago Pailaseyodo yatekome kiwi wia tukademe tokalepa one wene kekoono, piti moameo wa oa tukaneya. ¹⁵Nitikoli kue moomotekete pote kipala eina okoinakale taneya. Opika einaka einamopa Yu yene mekika oa pupitikaneya.

Yesuyo One Oya-lawe Mekoita Galili Take Nokome Oa Pianemo (*Make 16:14-18; Luke 24:36-49; Yone 20:19-23; Aposelo 1:6-8*)

¹⁶Yesuno tuku melepu kakoa (11) oya ali-kiti one Galili take i tonoke ate kotua namene wa papete oa pikana toa kotua ponete ¹⁷Yesu enekete neuwe tukupia kei pia kakoi. Nitiketete padeka-kiti poome taneya kakoi. ¹⁸Nitikoli one oya-lawe kakoiya liti nome kakome okome tibu-pala itonota neme-kama yopia kamene wa Akolaliyo no moa kakakano, eya tamene wane uku. ¹⁹E ku yatene peyame anukumo yakoa momotono, Agetaine ibinika one mana anu ibinika one Epetane Yominine ibinika

wedekoa ali atoa ue motokama yamene. ²⁰Nipa kipala tamene wane olaukakouna toa litia tamene wa olaukama yamene. Itono takoa poateka ta pataka-peteka kiwi yopikoane-kala kama pouno, nitamene. Ee nimini wa Yesuyo oka.